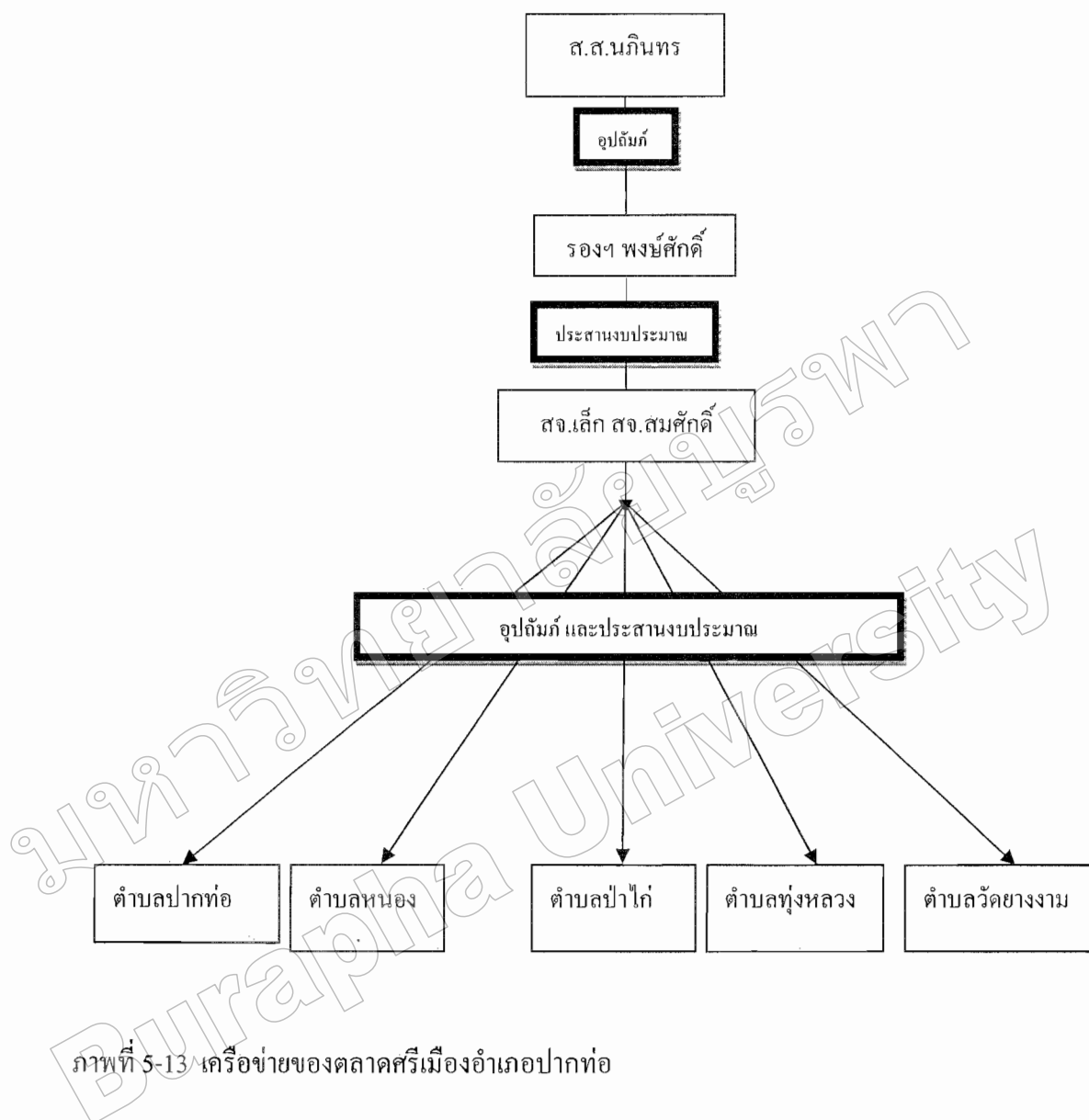

การสร้างเครือข่ายและการรักษาอำนาจของเครือข่ายตลาดศรีเมืองในพื้นที่ปากทอนั้น ผู้วิจัยจะแยกอธิบายออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่หนึ่งอธิบายถึงความสัมพันธ์ที่เป็นทางการโดยใช้งบประมาณและโครงการของภาครัฐในการสร้างเครือข่าย และส่วนที่สองอธิบายถึงภาคที่ไม่เป็นทางการโดยอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัว ซึ่งรายละเอียดดังต่อไปนี้

ส่วนที่หนึ่งการสร้างเครือข่ายโดยใช้งบประมาณของภาครัฐเป็นเครื่องมือ เมื่อพิจารณาก็จะเห็นได้ว่าบุคคลลงในของเครือข่ายตลาดศรีเมืองนั้นมีการกระจายตัวเข้าไปอยู่ในศูนย์กลางของการตัดสินใจทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นผลให้การตัดสินใจในการจัดสรรงบประมาณลงสู่เครือข่ายอยู่ในสถานะที่ได้เปรียบ ยกตัวอย่างเช่น อยู่ในคณะผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรีถึง 3 ตำแหน่ง กล่าวคือ นายพงษ์ศักดิ์

กิจประเสริฐ ดำรงตำแหน่งเป็นรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด คนที่ 1 นายปัญญา ไกรสิงห์เดชา ดำรงตำแหน่งเป็นเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายวสันต์ เทียงตรง ดำรงตำแหน่งเป็นเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นอกจากนั้นแล้วเครือข่ายศรีเมืองยังดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเกือบ 20 คน กระจายตัวอยู่แทบทุกอำเภอ โดยเฉพาะพื้นที่อำเภอเมืองมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด อยู่ถึงจำนวน 5 คน จากทั้งหมด 7 คน พื้นที่อำเภอปากท่อมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ 2 คน ซึ่งอยู่ในเครือข่ายตลาดศรีเมืองทั้งหมด อำเภอจอมบึงมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ 2 คน ซึ่งอยู่ในเครือข่ายตลาดศรีเมืองเช่นกัน ส่วนอำเภอสวนผึ้งมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ 1 คน ก็เป็นบุคคลที่อยู่ในเครือข่ายของตลาดศรีเมือง เมื่อพิจารณาจากข้อมูลข้างต้นก็จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าการที่เครือข่ายตลาดศรีเมืองจะใช้งบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในการสร้างและรักษาเครือข่านั้นมีพลังและมีโอกาสเป็นไปได้มากกว่าเครือข่ายอื่น ๆ

สำหรับเส้นทางในการจัดสรรงบประมาณลงพื้นที่อำเภอปากท่อนั้น อภิสิทธิ์ อุณหิรัตน์ (สัมภาษณ์, 17 เมษายน 2555) เล่าว่า “การของงบประมาณลงพื้นที่เริ่มจากผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งที่เป็นเทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล จัดประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อสำรวจปัญหาและความต้องการของพื้นที่ หลังจากนั้นก็นำปัญหาดังกล่าวไปกำหนดเป็นโครงการแล้วบรรจุลงในแผนพัฒนาตำบลสามปี ต่อมาทางท้องถิ่นก็จัดส่งโครงการที่เกินศักยภาพของตนเองถึงคณะกรรมการประสานแผนระดับอำเภอ เพื่อยื่นเสนอโครงการให้พิจารณาของงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งในขั้นตอนนี้ก็เสนอไปตามระเบียบที่กฎหมายกำหนด เพื่อให้โครงการที่เสนอผ่านคณะกรรมการดังกล่าวเข้าสู่การจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เมื่อถึงขั้นนี้แล้วจะมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งเป็นบุคคลที่ดูแลพื้นที่จะเข้ามาประสานและพูดคุยถึงงบประมาณกับผู้บริหารท้องถิ่น และตกลงกันถึงโครงการที่จะลงมาในพื้นที่ของตน หลังจากนั้นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดก็จะเข้าไปที่ศูนย์กลางอำนาจของเครือข่ายเพื่อกำหนดทิศทางในการจัดสรร โครงการลงพื้นที่ที่เขตเลือกตั้งในการดูแลของตน” ซึ่งงบประมาณที่ถูกจัดสรรเป็นโครงการต่าง ๆ จะเป็นสิ่งแสดงให้เห็นในเชิงประจักษ์ว่าตนเป็นคนที่มีผลงาน การดึงโครงการมาลงในพื้นที่เลือกตั้งนั้น นอกจะเป็นการผลงานให้เข้าตาชาวบ้านแล้วยังเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสร้างเครือข่ายพันธมิตรเพิ่มเติมไปพร้อม ๆ กับการรักษาเครือข่ายเก่า ข้อมูลข้างต้นสอดคล้องกับคำบอกเล่าของสันติ สุวรรณสิงห์ (สัมภาษณ์, 17 เมษายน 2555) ว่า “งบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลเล็ก ๆ ส่วนใหญ่จะหมดไปกับค่าใช้จ่ายประจำ ซึ่งจะมีเงินเหลือสำหรับการพัฒนาพื้นที่ค่อนข้างน้อย ดังนั้นทางออกที่สำคัญก็คือต้องวิ่งหางบประมาณจากองค์กรภายนอกมาเสริม ซึ่งจะได้มาจากกระทรวง ทบวง หรือ

กรมต่าง ๆ โดยเฉพาะกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และองค์การบริหารส่วนจังหวัด แต่การที่จะได้มาซึ่งงบประมาณดังกล่าวผู้บริหารท้องถิ่นจะต้องมีสายสัมพันธ์ที่ดีกับคณะผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ถ้าตรงข้ามกันก็จะไม่มีงบลงมาเลยสักบาท แต่ถ้าเป็นพรรคพวกกันก็มักจะได้งบประมาณมาพัฒนามากกว่าที่อื่น ๆ งบประมาณที่ได้เพิ่มมากกว่าหน่วยงานอื่น ๆ ส่วนใหญ่จะได้งบประมาณพิเศษดังกล่าวมาจากการทำแผนและข้อบัญญัติเพิ่มเติม ส่วนงบประมาณที่มาจากกระทรวงและกรมต่าง ๆ นั้น ต้องอาศัยผู้ใหญ่ในระดับจังหวัดเพื่อเชื่อมโยงกับพรรครัฐบาลเพื่อเฟิฟเขียวให้ ดังนั้นถ้ามี ส.ส. ในพื้นที่อยู่ร่วมพรรครัฐบาลก็จะมีโอกาสในการดึงงบประมาณลงมาในพื้นที่เพื่อแก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน ได้มากขึ้น ซึ่งโครงการที่ดึงมาได้นั้นเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการแก้ปัญหาของชาวบ้าน และยังเป็นเครื่องมือในการดูแลพรรคพวกไปในตัว”

สำหรับการสร้างเครือข่ายที่ไม่เป็นทางการผ่านความสัมพันธ์ส่วนตัวเห็นได้ชัดเจนในช่วงที่ใกล้ ๆ กับการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งแต่ละเครือข่ายจะมีการระดมบุคคลในการเชื่อมโยงของตนมาช่วยในการหาเสียงเลือกตั้ง สำหรับพื้นที่อำเภอปากท่อเห็นได้จากการบอกเล่าของนายกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งหนึ่ง (สัมภาษณ์, 11 เมษายน 2555) ว่า “ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่ละครั้งจะเห็นได้ชัดว่าใครอยู่ในเครือข่ายใดสำหรับตนการเลือกตั้งครั้งล่าสุดได้ช่วยคนในเครือข่ายตลาดศรีเมือง ด้วยเหตุผลหลายอย่าง กล่าวคือ อย่างแรกในพื้นที่อำเภอปากท่อนั้นเป็นพื้นที่ที่มีการแข่งขันทางการเมืองที่รุนแรง โดยจะมีนักการเมืองระดับชาติเข้ามาแทรกแซงในระดับสูง ดังนั้นการอยู่รอดของนักการเมืองท้องถิ่นในย่านนี้ต้องเชื่อมโยงสายสัมพันธ์กับเครือข่ายการเมืองระดับชาติไว้เพื่อพึ่งพาเวลาโดนถล่มจากเครือข่ายการเมืองอื่น ๆ อย่างตนเองเมื่อก่อนไม่ได้ช่วยเหลือเครือข่ายการเมืองใดชัดเจน นักการเมืองคนไหนดึงงบประมาณมาลงในพื้นที่ก็จะพาไปพบปะกับชาวบ้านและแนะนำให้ผู้รู้จัก แต่ปรากฏว่าหลังจากนั้นก็มีคนในเครือข่ายของตลาดศรีเมืองเข้ามาแข่งขันชิงตำแหน่งนายก แต่โชคไม่ดีครั้งนั้นตนมีสายสัมพันธ์ที่ดีกับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดท่านหนึ่งซึ่งเป็นคนวงในของตลาดศรีเมือง ซึ่งเป็นคนคอยเคลียร์ให้ว่านายกท่านนี้เป็นคนในเครือข่ายทางการเมืองของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดท่านนี้ดังกล่าวเป็นผลให้นักการเมืองระดับชาติไม่เข้ามายุ่งเกี่ยวเพราะเป็นการแข่งขันกันเองของคนในเครือข่าย นายกเองเล่าต่ออีกว่าตนกับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดท่านดังกล่าวคบหากันมาเป็นเวลานาน โดยมีการช่วยเหลือกันในหลาย ๆ ด้าน เช่น เวลาเงินขาดมือหรือจำเป็นต้องใช้จ่ายใช้สอยที่เร่งด่วนเตรียมตัวไม่ทัน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดท่านดังกล่าวก็จะหยิบยื่นความช่วยเหลือมาให้ตลอดจนเป็นบุญคุณกัน มีการไปมาหาสู่กันบ่อยครั้ง นอกเหนือจากเรื่องเงินทองแล้วเรื่องโครงการพัฒนาต่าง ๆ ก็มักจะได้รับความช่วยเหลือจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดท่านดังกล่าว และเมื่อมีการเลือกตั้ง

ขึ้นมาเมื่อไหร่ตนก็จะระดมคนมาช่วยเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดท่านนี้ทุก
ครั้ง” จากคำบอกเล่าดังกล่าวสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วน
จังหวัดท่านหนึ่ง (สัมภาษณ์, 25 เมษายน 2555) ว่า “พี่ สจ.บี ท่านนี้ มีชาวบ้านรักเป็นจำนวนมากมี
คนเข้าออกบ้านนี้ตั้งแต่ตอนที่สามีท่านยังเป็น สจ.อยู่ จนตอนนี้สามีท่านเสียชีวิตไปแล้วนับสิบปี
ก็ยังมีคนเข้าออกและมีประชาชนรักอยู่เป็นจำนวนมาก ไม่เปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะเป็นเครือข่ายสตรี
แม่บ้าน อสม. หรือนักการเมืองท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ก็มักจะไปรวมกันอยู่ที่บ้านหลังดังกล่าวที่
เป็นเช่นนั้นก็เพราะว่า พี่ สจ.บี แก่ช่วยเหลือคนไว้มาก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเงินเรื่องทอง หรือเรื่องอื่น ๆ
ใครมาหากก็จะไม่ค่อยผิดหวัง โดยเฉพาะผู้นำท้องถิ่นมีความใกล้ชิดกันมาก”

สำหรับในภาคส่วนราชการนั้นก็เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า เมื่อมีการเปลี่ยนแปลง
รัฐบาลขึ้นครั้งใด ก็จะมีการจัดระบบราชการโดยการ โยกย้ายกลุ่มบุคคลที่ใกล้ชิดของตนเองเข้าไป
ดำรงตำแหน่งที่สำคัญ เพื่อเป็นเครื่องมือในการเข้าถึงข้อมูล และสร้างโอกาสในการเข้าถึงประชาชน
นอกจากนั้นแล้วยังมีการสร้างฐานของเครือข่ายไว้สำหรับเอื้อประโยชน์อื่น ๆ กันในอนาคต
เช่น กรณีการแต่งตั้งบุคคลสำคัญในระดับผู้อำนวยการในกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพื้นที่ที่อยู่ร่วมในพรรครัฐบาลก็จะโดยตรงถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
หรือรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง เพื่อเสนอคนในสายของตนเองมาดำรงตำแหน่งที่สำคัญดังกล่าว
แน่นอนว่าในการพิจารณาตำแหน่งสำคัญดังกล่าวจะต้องพิจารณาจากผู้ที่มีความสัมพันธ์เบื้องต้น และ
เป็นที่แน่นอนว่าผู้มีความสัมพันธ์ดังกล่าวมีอยู่เป็นจำนวนมาก และเป็นที่ทราบเป็นการทั่วไปอยู่แล้วว่า
บุคคลที่มีโอกาสมากที่สุดที่จะได้รับการพิจารณาเข้าสู่ตำแหน่งสำคัญก็คือ ผู้ที่มีความใกล้ชิดหรือ
เครือญาติกับนักการเมืองคนสำคัญของประเทศ ซึ่งปัจจุบันมีให้เห็นเป็นการทั่วไป สำหรับพื้นที่
อำเภอปากท่อ จากการบอกเล่าของ สจ.ท่านหนึ่ง (สัมภาษณ์, 24 เมษายน 2555) ว่า “ข้าราชการ
ระดับสูงในอำเภอปากท่อส่วนใหญ่มีสายสัมพันธ์โยงใยอย่างใกล้ชิดกับเครือข่ายการเมืองระดับชาติ
เกือบทั้งสิ้น ขึ้นอยู่กับว่าพรรคการเมืองใด ต่อมาหลังจากนั้นก็มีการจัดระบบเครือข่ายโดยย้ายคน
เก่าที่ไม่ใช่พรรคพวกออกและจะย้ายคนในเครือข่ายของตนเข้ามา เพื่อความสะดวกในการทำงาน
รวมกันกับเครือข่ายนักการเมืองท้องถิ่นที่เป็นเครือข่ายของตนในพื้นที่ จะเห็นได้ว่าก่อนหน้านี้ไม่
นานมีการย้ายข้าราชการระดับสูงของจังหวัดออกจากพื้นที่นับสิบคน และย้ายคนในเครือข่ายเข้าสู่
พื้นที่ในส่วนคนที่อยู่ในเครือข่ายอยู่แล้วก็จะได้รับพิจารณาไปสู่ตำแหน่งที่สำคัญขึ้น อย่างเมื่อเร็ว ๆ
นี้ มีการเปลี่ยนแปลงข้าราชการระดับสูงสายปกครอง ข้าราชการในสายตลาดศรีเมืองย้ายได้ดีกัน
เป็นจำนวนมาก แต่ทั้งนี้ไม่ใช่ข้าราชการทั้งหมดต้องสังกัดเครือข่ายอำนาจเสมอไป”

2.2 เครือข่ายอำนาจตลาดศรีเมืองอำเภอสวนผึ้ง

เครือข่ายตลาดศรีเมืองในเขตพื้นที่อำเภอสวนผึ้ง มี สจ.สุภัทสร มาบียงยาง เป็นบุคคลศูนย์กลาง สจ.สุภัทสรเป็นลูกสาวของกำนันโย สระทองแก้ว ซึ่งเป็นกำนันตำบลป่าหวาย สำหรับการเข้าสู่อำนาจทางการเมือง สุภัทสร มาบียงยาง (สัมภาษณ์, 23 เมษายน 2555) เล่าให้ฟังว่า “เดิมทีนั้นตนไม่ได้สนใจการเมือง แต่ที่ต้องเข้ามาข้องเกี่ยวกับการเมืองก็เพราะว่าในสมัยก่อนนั้นภรรยาของกำนันต้องรับหน้าที่เป็นประธานกลุ่มสตรีแม่บ้านของตำบล แต่บังเอิญคุณแม่ไม่รับตำแหน่งและหาคนเหมาะสมมาแทนไม่ได้ จึงเป็นเหตุให้ตนเองจำเป็นต้องรับตำแหน่งแทน เพราะต้องการรักษาเกียรติภูมิของครอบครัวและช่วยคุณพ่อทำงานด้านสังคม” จากการที่ สจ.สุภัทสรเป็นประธานกลุ่มสตรีแม่บ้านตั้งแต่อายุ 20 ต้น ๆ ส่งผลให้มีความรู้จึกมักคุ่นเป็นจำนวนมาก และการเข้ามาเป็นประธานกลุ่มสตรีแม่บ้านของตำบลในช่วงดังกล่าวส่งผลให้ สจ.สุภัทสร ได้เข้าไปทำงานใกล้ชิดกับพัฒนากร และข้าราชการในอำเภอสวนผึ้ง ในช่วงดังกล่าวนี้เอง สจ.สุภัทสรได้เรียนรู้การทำงานกับชุมชนผ่านการแนะนำและช่วยเหลือของนักพัฒนาชุมชนและข้าราชการหน่วยอื่น ๆ จน สจ.สุภัทสร พัฒนาตนเองและเรียนรู้ในการดูแลชุมชนอย่างก้าวกระโดด และในที่สุดถูกผลักดันให้ขึ้นเป็นประธานกลุ่มสตรีแม่บ้านของอำเภอสวนผึ้ง และในปี พ.ศ. 2539 สจ.สุภัทสร ได้เรียนรู้ประสบการณ์จริงทางการเมือง เนื่องจากว่าปีนั้นได้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นเป็นการทั่วไป โดยทางพรรคชาติพัฒนาได้ส่งนายวิเชษฐ์ เกษมทองศรี ซึ่งเป็นนายทุนของพรรคมาลงรับสมัครเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตที่ 1 จังหวัดราชบุรี โดยนายสุวัจน์ ลิปตพัลลภ เชื้อมเครือข่ายมายังนางกอบกุล นพอมรบดี อดีตนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี ซึ่งนายสุวัจน์มีศักดิ์เป็นลูกพี่ลูกน้องกับนางกอบกุล โดยนายสุวัจน์ฝากฝังให้นางกอบกุลช่วยเหลือนายวิเชษฐ์เรื่องการเลือกตั้ง โดยให้นางกอบกุลเชื่อมโยงเครือข่ายทางการเมืองให้แก่ นายวิเชษฐ์ สำหรับพื้นที่อำเภอสวนผึ้ง ทางนางกอบกุลก็ได้เชื่อมมาที่กำนันโยให้ช่วยนายวิเชษฐ์ ในการหาเสียงเลือกตั้ง และในการเลือกตั้งครั้งดังกล่าวนี้เองได้ผลักดันให้ สจ.สุภัทสรเรียนรู้เรื่องการหาเสียงเลือกตั้งและการจัดการทางการเมืองอย่างจริงจัง สจ.สุภัทสรระดมพลังกลุ่มสตรีแม่บ้าน อสม. รวมไปถึงเครือข่ายกำนัน ผู้ใหญ่บ้านของผู้เป็นพ่อมาช่วยนายวิเชษฐ์ จนชนะการเลือกตั้งได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดราชบุรีในการเลือกตั้งครั้งแรก และเหตุการณ์ครั้งนั้นเป็นจุดเริ่มต้นในสายสัมพันธ์ที่กระหว่างนายวิเชษฐ์กับครอบครัวกำนันโย ต่อมาในปี พ.ศ. 2542 สจ.สุภัทสรได้ลงสมัครเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลของเทศบาลตำบลห้วยป่าหวาย อำเภอสวนผึ้ง และได้รับเลือกตั้งโดยคะแนนท่วมท้น ขณะที่ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลอยู่นั้นก็ได้ใช้งบประมาณของเทศบาลตำบลป่าหวายไปดูแลกลุ่มสตรีแม่บ้านเป็นจำนวนไม่น้อย ซึ่งใน

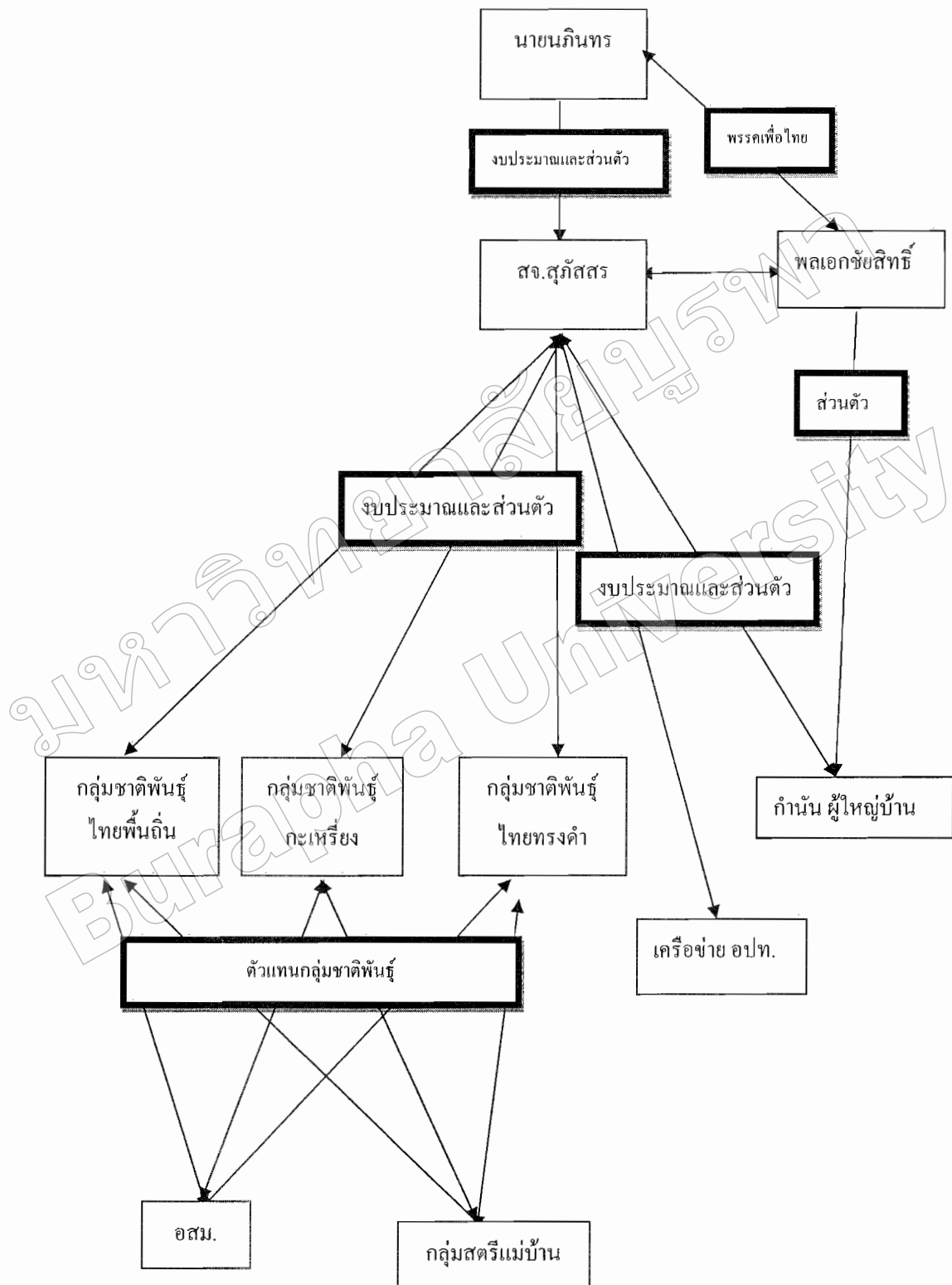
สตรีแม่บ้านทั้งอำเภอ และในช่วงนี้เอง สจ.สุภัทสรได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำ ไทยพื้นถิ่น และกะเหรี่ยง โดยเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงนั้นมีความสัมพันธ์ที่เหนียวแน่นกับครอบครัวของกำนันไย และ สจ.สุภัทสรมาอย่างยาวนาน กำนันไยเป็นแกนนำชาวสวนผึ้งคนสำคัญ ในการช่วยเหลือพี่น้องชาวกะเหรี่ยงในเรื่องการทำบัตรประจำตัวประชาชนและยืนยันสิทธิอื่น ๆ กับทางราชการ เมื่อกำนันไยเกษียณจากกำนันก็ส่งต่อมายัง สจ.สุภัทสรผู้เป็นลูกสาว ด้วยกิจกรรมที่โดดเด่นและความสามารถในการทำงานพ่ายที่สุด สจ.สุภัทสร ก็ถูกผลักดันให้ดำรงตำแหน่งเป็น ประธานสภาวัฒนธรรมระดับอำเภอสวนผึ้ง สจ.สุภัทสรเป็นบุคคลสำคัญในจังหวัดเป็นมาสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในทุกตำบลของอำเภอสวนผึ้ง และด้วยภาระทางงบประมาณนี้เอง ผลักดันให้ สจ.สุภัทสร เข้าสู่อำนาจทางการเมืองในระดับจังหวัด เมื่อหมดวาระจากการดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลห้วย การผันตัวเองมาลงเล่นการเมืองในระดับจังหวัดนั้น เพื่อหาช่องทางในการดึงงบประมาณของภาครัฐมาดูแลเครือข่ายต่าง ๆ ให้กว้างขึ้น โดย สจ.สุภัทสร ลงสมัครรับเลือกตั้งในตำแหน่งสมาชิกสภาจังหวัด ในปี พ.ศ. 2547 และได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งครั้งแรก และชนะเลือกตั้งเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน สำหรับการสร้างเครือข่ายการเมือง สุภัทสร มาบียง (สัมภาษณ์, 23 เมษายน 2555) ยังเล่าให้ฟังอีกว่า “ในช่วงแรกนั้นไปทำงานอยู่กับกลุ่มสตรีแม่บ้าน โดยทำงานควบคู่ไปกับนักพัฒนาชุมชนลงพื้นที่ไปจัดทำแผนชุมชนในระดับหมู่บ้านเกือบทุกหมู่บ้านในอำเภอสวนผึ้ง” จะเห็นได้ว่าการลงพื้นที่อย่างต่อเนื่องเพื่อจัดทำแผนชุมชนในระดับหมู่บ้านดังกล่าว ส่งผลให้ สจ.สุภัทสรเป็นที่รู้จักมักคุ้นกับผู้นำชุมชนจำนวนมากในอำเภอสวนผึ้ง และโดยลักษณะเด่นของ สจ.สุภัทสร คือเป็นผู้ที่จำคนแม่นเรียกชื่อถูกต้อง ซึ่งเรื่องนี้ได้สร้างความประทับใจให้แก่ชาวบ้าน และกลุ่มผู้นำจำนวนมาก เป็นเบื้องต้น สจ.สุภัทสร ได้ผลิตซ้ำความประทับใจดังกล่าวโดยการดึงงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นจำนวนมากลงมาที่อำเภอสวนผึ้ง ไม่ว่าจะเป็นงบประมาณเกี่ยวกับการพัฒนากลุ่มสตรีแม่บ้าน การก่อสร้างถนนเชื่อมต่อระหว่างหมู่บ้าน และตำบล การขยายเขตไฟฟ้า รวมไปถึงการดึงงบประมาณมาแก้ปัญหาเกี่ยวสะพาน นอกจากงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแล้ว สจ.สุภัทสรยังได้เชื่อมต่อโดยตรงกับนายวิเชษฐ์ ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรี เพื่อดึงงบประมาณในระดับชาติมาช่วยเหลือปัญหาและพัฒนาความเป็นอยู่ของชาวอำเภอสวนผึ้งให้ดีขึ้น สุภัทสร มาบียง (สัมภาษณ์, 23 เมษายน 2555) ยังเล่าต่อไปอีกว่า “บางปีเธอได้งบประมาณมาพัฒนาอำเภอสวนผึ้งมากถึง 200 ล้านบาท” การเชื่อมโยงข่ายเพื่อดึงงบประมาณมาลงในพื้นที่ในลักษณะดังกล่าวนี้ ส่งผลให้ สจ.สุภัทสรต้องเชื่อมโยงประสานกับผู้นำท้องถิ่นและผู้นำท้องถิ่น รวมไปถึงชาวบ้านบ่อยครั้ง และการประสาน โครงการเพื่อพัฒนานี้เองเป็น ไข่ออกกลาง

นำไปสู่การเกิดความใกล้ชิด ระหว่าง สจ.สุภัทสรและผู้นำในระดับต่าง ๆ ของอำเภอสวนผึ้ง รวมไปถึงกับชาวบ้าน ความพยายามและความตั้งใจที่จะพัฒนาอำเภอสวนผึ้งให้เจริญทัดเทียมกับอำเภออื่น ๆ ของ สจ.สุภัทสร เป็นที่ประจักษ์แก่ทุกฝ่าย ความเห็นอกเห็นใจและความเชื่อมั่นที่คนสวนผึ้งมีต่อ สจ. สุภัทสร จึงกลายเป็นโชคลี้อึงที่เหนียวแน่น ยึดโยงระหว่าง สจ.สุภัทสรกับชาวสวนผึ้ง ซึ่งเห็นได้จากคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในครั้งที่ผ่านมามีที่อำเภอสวนผึ้ง ด้วยความสามารถในการประสานและความสามารถในการจัดการเครือข่ายส่งผลให้ สจ.สุภัทสร เป็นบุคคลสำคัญของทุกเครือข่ายที่เธอเข้าไปเกี่ยวข้อง

นอกจากเรื่องที่กำลังมาข้างต้นแล้วนั้นอำนาจทางการเงินก็เป็นเหตุปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้ สจ.สุภัทสรมีขีดความสามารถสูงในการสร้างเครือข่าย สจ.สุภัทสรมีธุรกิจที่มั่นคงโดยมีกิจการปั๊มน้ำมัน และธุรกิจเกี่ยวเนื่องภายในปั้ม เช่น ร้านกาแฟ มินิมาร์ท และร้านอาหารแบบตะวันตก นอกจากนี้ยังมีธุรกิจทัวร์โดยมีรถบัสนำเที่ยวให้บริการทั่วทุกภูมิภาค และมีรีสอร์ทระดับสี่ดาวที่ชื่อเรือนสำราญรีสอร์ท ซึ่งตั้งอยู่ตรงใจกลางของตลาดชัยภู่ปายาวัย สำหรับการเข้ามามีสายสัมพันธ์กับเครือข่ายตลาดศรีเมืองนั้น โดยเริ่มต้นจากเมื่อ ปี พ.ศ. 2544 นายวิเชษฐ์ได้ลงรับสมัครเลือกตั้งพรรคไทยรักไทย ซึ่งเป็นพรรคเดียวกับนายวิวัฒน์ นิตกาญจนนา (กวนันคัย) โดยนายวิวัฒน์ลงสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ 1 ส่วนนายวิเชษฐ์ลงสมัครแบบบัญชีรายชื่อ ซึ่งนายวิเชษฐ์ต้องหันมาสนับสนุนนายวิวัฒน์ในการหาเสียงเลือกตั้ง ดังนั้นนายวิเชษฐ์จึงเชื่อมโยงเครือข่ายเก่าของตนให้ช่วยเหลือทางการเมืองแก่นายวิวัฒน์ และเครือข่ายทางการเมืองที่สำคัญของนายวิเชษฐ์คนหนึ่งก็คือ สจ.สุภัทสร หลังจากนั้นก็ได้มีการเชื่อมโยงต่อกันอย่างเป็นระบบ การเลือกตั้งในครั้งนั้นนายนิพนธ์ ก็เป็นหนึ่งในบุคคลศูนย์กลางที่สำคัญที่คอยช่วยเหลือนายวิวัฒน์ ซึ่งนายวิวัฒน์กับนาย นิพนธ์รู้จักกันผ่านครอบครัวโดยพ่อของนายวิวัฒน์กับพ่อของนายนิพนธ์เป็นเพื่อนกัน ซึ่งต่อมาทั้งสองได้ร่วมหุ้นในธุรกิจหลายอย่าง เช่น ธุรกิจฟาร์มหมู ธุรกิจตลาดศรีเมือง และตั้งแต่บัดนั้น สจ.สุภัทสร ก็เริ่มรู้จักมักคุ้นกับนายนิพนธ์ ต่อมาเมื่อนายวิวัฒน์กับนายนิพนธ์มีความขัดแย้งกันทางธุรกิจ และแยกทางกันทางการเมือง สจ.สุภัทสร ก็เลยมาอยู่ในสังกัดเครือข่ายตลาดศรีเมือง สจ.สุภัทสร เป็นหนึ่งในไม่กี่คนที่อยู่วงชั้นรองของเครือข่ายตลาดศรีเมือง และเป็นบุคคลที่มีเครือข่ายกว้างกินทั้งอำเภอสวนผึ้ง สจ.สุภัทสร มีน้องชายดำรงตำแหน่งเป็นนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลชัยภู่ปายาวัย และมีความสนิทสนมกับผู้นำท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นทุกตำบลในอำเภอสวนผึ้ง ความสำคัญของ สจ.สุภัทสรจะเห็นได้จากการที่นายนิพนธ์ผลักดันงบประมาณจำนวนมากทั้งงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และงบประมาณของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาเพื่อสนับสนุนให้ สจ.สุภัทสร รักษาฐานทางการเมือง

และจะเห็นได้ว่าเมื่อนายนรินทร์ได้รับเลือกตั้งได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพรรคเพื่อไทย ได้ทำการแต่งตั้ง นายสมเดช มาบมายาง ซึ่งเป็นสามีของ สจ.สุภัทสร ให้เป็นผู้ช่วยดำเนินงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทันที การสร้างเครือข่ายในอำเภอสวนผึ้งของนายนรินทร์เป็นไปในลักษณะการดึงเอาบุคคลสำคัญของเครือข่ายเก่าเข้ามาร่วม ซึ่งมีความสัมพันธ์ในลักษณะการแลกเปลี่ยนประโยชน์และการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

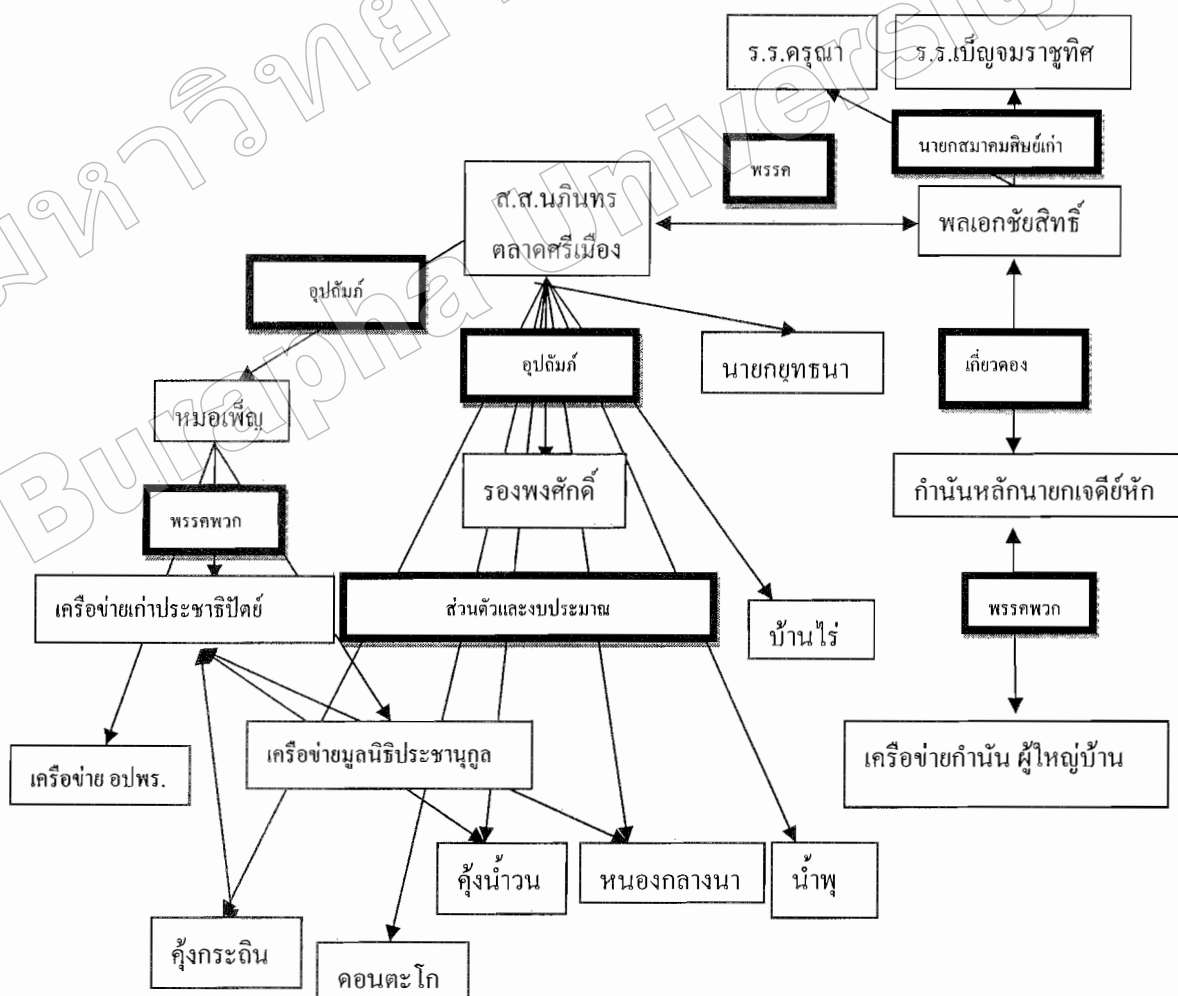
นอกจากเครือข่ายหลักของ สจ.สุภัทสรแล้ว กลุ่มตลาดศรีเมืองยังมีเครือข่ายย่อย ๆ อีกจำนวนหนึ่งเห็นได้จากคำให้สัมภาษณ์ของร.ต.ต.จี ท่านหนึ่ง (สัมภาษณ์, 20 เมษายน 2555) ว่า “เครือข่ายตลาดศรีเมืองที่อำเภอสวนผึ้งยังมีพลเอกชัยสิทธิ์เป็นผู้เชื่อมโยงเครือข่ายย่อย ๆ ในลักษณะที่เป็นข่ายความสัมพันธ์ส่วนตัว อย่างกรณีผู้ใหญ่บ้านท่านหนึ่งส่งลูกไปเรียนต่อที่ประเทศสหรัฐอเมริกาได้พึ่งพาอาศัยครอบครัวของพลเอกชัยสิทธิ์เป็นผู้ช่วยดูแล เมื่อมีการเลือกตั้งทั่วไปขึ้นใน วันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2555 ผู้ใหญ่บ้านท่านดังกล่าวก็ถูกเชื่อมต่อจากพลเอกชัยสิทธิ์ให้ช่วยเหลือทางการเมืองแก่ผู้สมัครพรรคเพื่อไทย ผู้ใหญ่บ้านท่านนี้มีฐานะทางการเงินที่มั่นคง และมีเครือข่ายที่เป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้านอยู่มากมาย นอกจากนั้นยังมีภรรยาเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งหนึ่งในเขตพื้นที่อำเภอสวนผึ้ง ซึ่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่านนี้ได้สนับสนุนทางการเงินแก่ลูกทีมในการหาเสียงเลือกตั้ง ซึ่งเป็นผลให้มีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในเครือข่ายอยู่ในทุกหมู่บ้านในตำบลดังกล่าว เครือข่ายย่อยของพลเอกชัยสิทธิ์เมื่อผนวกรวมกับเครือข่ายของ สจ.สุภัทสร ก่อให้เกิดกิจกรรมอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นเป็นประจำในวันที่มีการประชุมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ก็คือ การเลี้ยงอาหารแก่ผู้เข้าร่วมประชุม” จากคำบอกเล่าดังกล่าวสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของอดีต สจ.ท่านหนึ่ง (สัมภาษณ์, 11 มีนาคม 2555) ว่า “การที่คะแนนเลือกตั้งของพรรคเพื่อไทยในเขตพื้นที่อำเภอสวนผึ้งชนะพรรคอื่น ๆ ได้นั้นเป็นเพราะว่ากลุ่มต่าง ๆ ที่สำคัญๆ ส่วนใหญ่จะอยู่ในเครือข่ายทางการเมืองของ สจ.สุภัทสรเกือบทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นกลุ่มสตรีแม่บ้าน กลุ่ม อสม. กลุ่มคนไทยเชื้อสายกะเหรี่ยง ไทยทรงดำ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้บริหารท้องถิ่น และเมื่อเชื่อมต่อกับเครือข่ายของพลเอกชัยสิทธิ์ ผู้ใหญ่ตุ้ย และนายพงษ์ศักดิ์แล้วก็จะกลายเป็นเครือข่ายที่แน่นหนา” ซึ่งรายละเอียดดังภาพที่ 5-14

ภาพที่ 5-14 เครือข่ายอำนาจตลาดศรีเมืองอำเภอสวนผึ้ง

2.3 เครือข่ายอำนาจตลาดศรีเมืองอำเภอเมือง

เครือข่ายตลาดศรีเมืองในพื้นที่อำเภอเมืองนั้น เริ่มก่อรูปเป็นเครือข่ายที่ชัดเจนในช่วงที่นายณรินทร์ ศรีสรรพางค์ ดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกวุฒิสภาของจังหวัดราชบุรี โดยเริ่มก่อตัวขึ้นอย่างเจี๊ยบๆ ภายใต้การเติบโตทางเศรษฐกิจของตลาดศรีเมือง และปรากฏตัวขึ้นอย่างชัดเจนในปี พ.ศ. 2550 ซึ่งในครั้งนั้นทางเครือข่ายตลาดศรีเมืองได้ส่งนายสหศักดิ์ ศรีสรรพางค์ ซึ่งเป็นน้องชายลงรับสมัครเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสังกัดพรรคชาติไทย แม้ว่าการเลือกตั้งในครั้งดังกล่าวจะ ไม่ค่อยประสบผลสำเร็จมากนัก แต่ผลที่ตามมาอย่างตรงพลก็คือการก่อเกิดเครือข่ายตลาดศรีเมืองขึ้นอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม สำหรับเครือข่ายตลาดศรีเมืองในเขตพื้นที่อำเภอเมืองมีบุคคลที่สำคัญหลายกลุ่มเป็นผู้คอยเชื่อมโยงประสานสร้างเครือข่าย รวมไปถึงการดูแลและรักษาสายสัมพันธ์ภายในเครือข่าย ซึ่งสามารถเขียนแผนผัง โยงใยข่ายความสัมพันธ์ได้ดังภาพที่ 5-15

ภาพที่ 5-15 เครือข่ายอำนาจตลาดศรีเมืองอำเภอเมือง

เครือข่ายตลาดศรีเมืองมีการเชื่อมโยงเป็นข่ายใยของบุคคลหลายกลุ่ม มีทั้งกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน องค์กรที่ทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคม ช่างราชการ และรวมไปถึงพรรคการเมือง และพันธมิตรทางการเมืองในระดับชาติ เครือข่ายตลาดศรีเมืองในเขตพื้นที่อำเภอเมือง มีบุคคลสำคัญที่เป็นศูนย์กลาง ของเครือข่ายหลายคน ซึ่งแต่ละคนมีบทบาทที่แตกต่างกัน กล่าวคือ บางคนก็รับประสานงานในการแก้ปัญหา บางคนก็มีหน้าที่ในการวิ่งเต้นหางบประมาณจากหน่วยงานในระดับชาติเพื่อลงมาในพื้นที่ และบางคนมีหน้าที่เกี่ยวกับการสร้างฐานมวลชน อำเภอเมืองเป็นพื้นที่สำคัญมากแห่งหนึ่งของเครือข่ายตลาดศรีเมือง เพราะว่าเป็นที่ตั้งของตลาดศรีเมืองและยังเป็นที่ตั้งของบ้านริมน้ำของนายนิพนธ์ ซึ่งจะเปิดกว้างให้คนจากทุกสาย ทุกกลุ่มเข้ามาแลกเปลี่ยนพูดคุยในประเด็นที่หลากหลาย โดยมีท่าน ส.ส.นิพนธ์ และคุณวิภา ศรีสรรพางค์ เป็นเจ้าภาพเรื่องอาหารการกินสำหรับแขกเรือผู้มาเยือน เครือข่ายตลาดศรีเมืองในเขตพื้นที่อำเภอเมืองมีนายนายเพ็ญ สุขขอบ แพทย์ประจำตำบลคอนแร่และที่ปรึกษาตลาดศรีเมือง เป็นมือสร้างและดูแลเครือข่าย นายยุทธนา เจริญภักดี นายกเทศมนตรีและเลขานุการที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี พลเอกชัยสิทธิ์ ชินวัตร เป็นมือวิ่งงบประมาณ และบุคคลสำคัญมากอีกท่านหนึ่งก็คือ นายพงษ์ศักดิ์ กิจประเสริฐ อดีตผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 2 จังหวัดราชบุรี และปัจจุบันดำรงตำแหน่งเป็นรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดคนที่ 1 ซึ่งทั้ง 3 คน มีการสร้างและดูแลเครือข่าย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

นายยุทธนา เจริญภักดี เป็นนายกเทศมนตรีตำบลหลุมดิน อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี สำหรับการเข้าสู่อำนาจทางการเมือง ยุทธนา เจริญภักดี (สัมภาษณ์, 4 พฤษภาคม, 2555) เล่าว่า “คนเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองครั้งแรก เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในปี พ.ศ. 2543 คนมีอาชีพเป็นพ่อค้าปลาร้า หอยดอง หนองไม้ดองในตลาดศรีเมือง การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ปี พ.ศ. 2543 เป็นปัจจัยผลักดันให้ตนได้เข้ามาพบกับนายนิพนธ์ เพราะในปีดังกล่าวนายนิพนธ์ลงรับสมัครเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งชาวตลาดศรีเมืองได้ออกมารวมกลุ่มกันสนับสนุนนายนิพนธ์” โดยนายยุทธนาทำการหาเสียงเลือกตั้งให้นายนิพนธ์ โดยดูแลพื้นที่ตำบลหลุมดิน และตำบลหนองกลางนา ปรากฏว่าการเลือกตั้งในครั้งนั้นในสองตำบลดังกล่าวนายนิพนธ์มีคะแนนทิ้งห่างผู้สมัครรายอื่น ๆ และนายนิพนธ์ ชนะการเลือกตั้งได้ดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา จังหวัดราชบุรี ตั้ง พ.ศ. 2543-2548 ผลงานนายยุทธนาดังกล่าวได้สร้างความประทับใจแก่นายนิพนธ์เป็นอย่างมาก เห็นได้จากในเวลาต่อมา นายนิพนธ์ได้แต่งตั้งให้นายยุทธนาเป็นที่ปรึกษาตลาดศรีเมือง และประธานผู้ประกอบการร้านค้าในตลาดศรีเมือง นายยุทธนาเป็นบุคคลที่ทำงานใกล้ชิดกับนายนิพนธ์มากที่สุดคนหนึ่ง นายยุทธนาช่วยนาย นิพนธ์ดูแลทั้งทางด้านการเมืองโดยเป็นคนช่วยในการวิ่งงบประมาณมาดูแลเครือข่ายของตลาดศรีเมืองทั้งจังหวัด นอกจากนั้นนายนิพนธ์

ยังมอบหมายให้เป็นผู้ช่วยในการดูแลธุรกิจในตลาดศรีเมืองอีกอย่างหนึ่ง เห็นได้จากเป็นบุคคลสำคัญในการดำเนินการซื้อที่ดิน และขยายตลาดศรีเมืองเฟื่องฟูใหม่ นายยุทธนาเองก็ได้รับการสนับสนุนจากนายณินทรทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และการเมืองในทางด้านการเมืองนั้น นายณินทรให้การสนับสนุนจนนายยุทธนาชนะการเลือกตั้งได้เป็นนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลหลุมดิน ในขณะที่นายยุทธนาเองก็มีการระดมมวลชนเพื่อสนับสนุนทางการเมืองแก่นายณินทรและเครือข่ายต่อเนื่อง

สำหรับเครือข่ายทางการเมืองของนายยุทธนานั้น มนูญ เจริญภักดี (สัมภาษณ์, 4 พฤษภาคม 2555) เล่าว่า “เครือข่ายทางการเมืองของนายยุทธนาส่วนใหญ่เป็นเครือข่ายญาติ กล่าวคือนามสกุล เจริญภักดี มีอยู่มากมายในเขตตำบลหลุมดิน ซึ่งเวลานายยุทธนาลงรับสมัครเลือกตั้งญาติก็จะออกมาช่วยกันหาเสียง หรือไม่ก็สนับสนุนในด้านต่าง ๆ เช่น อาหารการกินก็มาช่วยกันทำในช่วงหาเสียงเพื่อเลี้ยงห้วคะแนน นอกจากเครือข่ายญาติแล้วยังมีเครือข่ายพรรคประชาธิปัตย์บางส่วนที่เป็นเพื่อนสนิทกับตน สมัยก่อนนั้นตนเป็นกรรมการพรรคประชาธิปัตย์ ได้ช่วย ดร.บุญมาก หาเสียงเลือกตั้งมาตั้งแต่ ดร.บุญมาก ลงสมัคร ส.ส. ครั้งแรก เหตุผลที่ตนไปเข้ากับพรรคประชาธิปัตย์และ ดร.บุญมาก ในครั้งนั้น ก็เพราะว่า ดร.บุญมาก ได้ช่วยหลานตนให้ได้เข้าศึกษาที่โรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่ง การที่ตนได้เจอกับ ดร.บุญมาก เกิดจากการเชื่อมต่อนายผู้ใหญ่บ้านรายหนึ่ง ซึ่งเป็นแฟนพันธุ์แท้ของพรรคประชาธิปัตย์ในยุคดังกล่าวพรรคประชาธิปัตย์มีนายชวน หลีกภัย เป็นหัวหน้าพรรค ซึ่งแถวตำบลหลุมดิน ตำบลหนองกลางนา มีคนนิยมอยู่เป็นจำนวนมาก แกนนำของพรรคประชาธิปัตย์ใน 2 ตำบลดังกล่าวมีการเชื่อมโยงและพบปะกันอยู่บ่อย ๆ การที่ลูกชาย (นายยุทธนา) มาช่วยนายณินทรในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาจนชนะเลือกตั้งทั้งสองตำบล เพราะว่าเครือข่ายพรรคประชาธิปัตย์มีส่วนช่วยเป็นอย่างมาก เพราะว่าตอนนั้นนายณินทรยังไม่ได้สังกัดพรรคการเมืองใด ซึ่งปัจจุบันลูกชายไปอยู่กับนายณินทร เครือข่ายประชาธิปัตย์ที่ตำบลหลุมดินและหนองกลางนา เปลี่ยนไปอยู่กับนายณินทรก็มาก บางส่วน ไปอยู่กับทีมอื่น ๆ ก็มี ใน ปี พ.ศ. 2551 ลูกชายลงแข่งเลือกตั้งนายกเทศมนตรี ก็มีคนมาช่วยกันมากทั้งเครือข่าย เครือข่ายพรรคประชาธิปัตย์ที่เป็นเพื่อเก่าผม และสำคัญ คือ นายณินทร ซึ่งเอ็นดูลูกชายผมเป็นอย่างมาก เมื่อลูกชายชนะเลือกตั้งแล้วท่านก็สนับสนุนทั้งโครงการพัฒนาต่าง ๆ ให้ลูกชายไปช่วยงานในระดับชาติโดยไปเป็นเลขานุการ พลเอกชัชชาติช่วยเรื่องการดูแลงบประมาณที่จะตั้งพัฒนาจังหวัดราชบุรีบ้านเรา ตำบลหลุมดินก็ได้งบประมาณมาก ถนนหนทางดีขึ้นอย่างผิดหูผิดตา การดูแลผู้สูงอายุก็ดีขึ้นมาก”

สำหรับการดูแลเครือข่าย ยุทธนา เจริญศักดิ์ (สัมภาษณ์, 4 พฤษภาคม 2555) เล่าว่า “การดูแลเครือข่ายของตนจะเน้นสร้างผลงานที่แตกต่าง กล่าวคือ ปัจจุบันตนสามารถดึงงบประมาณมาพัฒนาเทศบาลได้นับร้อยล้านบาท ซึ่งตนตั้งเป้าไว้ว่าจะสร้างให้เทศบาลตำบลหลุมดินเป็นตำบลที่คนอยากมาอยู่มีความสุขสบายในการเดินทาง รวมไปถึงเป็นแหล่งทำมาหากินเพื่อสร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้น นอกจากนั้นตนจะเน้นงานด้านสวัสดิการสังคม ส่วนงานประเพณี เช่น งานบวช งานแต่ง งานศพตนก็ลงพื้นที่ไม่ค่อยได้ขาด ในกิจกรรมดังกล่าวตนยังสนับสนุนกลุ่มฌาปนกิจเพื่อช่วยเหลือทอดหนึ่ง และต่อไปจะตั้งที่ทำการหลุมดินสร้างสรรค์เพื่อรับฟังปัญหาจากชาวบ้านเพื่อเปิดโอกาสให้ชาวบ้านเข้าถึงมากขึ้น” นอกจากนี้เครือข่ายนายยุทธนายยังมีเครือข่ายอื่น ๆ ที่เชื่อมโยงข่ายใยกันอยู่ในตลาดศรีเมือง นายเพ็ญ สุขขอบ ซึ่งเป็นแพทย์ประจำตำบลคอนแร่และที่ปรึกษาตลาดศรีเมือง สำหรับการเข้าร่วมงานกับเครือข่ายตลาดศรีเมือง เพ็ญ สุขขอบ (สัมภาษณ์, 30 เมษายน 2555) เล่าให้ฟังว่า “เดิมทีนั้นตนเองอยู่ในเครือข่ายพรรคประชาธิปัตย์ โดยทำงานใกล้ชิดกับ ดร.บุญมาก ซึ่งตนเป็นคนจัดการออกงานประเพณีต่าง ๆ ให้แก่ ดร.บุญมาก ตนเป็นถึงรองประธานสาขาพรรคประชาธิปัตย์ เขต 1 และเป็นเลขานุการไปในตัว” สำหรับฐานเครือข่ายที่สำคัญของนายเพ็ญส่วนใหญ่จะอยู่ที่ตำบลคอนแร่ การที่นายเพ็ญเป็นแพทย์ประจำตำบลนั้นได้ช่วยเหลือคนในตำบลคอนแร่ไว้เป็นอย่างมากมา ต่อมาเมื่อมีการฝึกอบรม อบรม อปพร. ขึ้นในระดับตำบลซึ่งนายเพ็ญเห็นว่าเป็นองค์กรที่เสียสละและเกิดประโยชน์ต่อชุมชนจึงเข้าร่วมฝึกอบรมด้วย และในการฝึกอบรมดังกล่าวตนเอง ส่งผลให้นายเพ็ญได้เข้าไปมีความสนิทชิดเชื้อกับ นายโกเมศ แดงทองดี อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี ซึ่งในขณะนั้นดำรงตำแหน่งเป็นปลัดจังหวัดราชบุรี นายโกเมศเป็นข้าราชการคนหนึ่งที่มีความใกล้ชิดกับพลตรีสนั่น ขจรประสาทร์ ในขณะนั้นดำรงตำแหน่งเป็นเลขาธิการพรรคประชาธิปัตย์ และการฝึก อบรม ทำให้นายเพ็ญต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับเครือข่ายวิทยุ เพื่อติดต่อสื่อสารในการช่วยเหลือสาธารณะในด้านต่าง ๆ และต่อมาได้เชื่อมโยงเป็นข่ายใยกับมูลนิธิประชาชนกุลในการช่วยเหลือสาธารณะ เช่น งานช่วยเหลือเมื่อเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน งานเกี่ยวกับไฟไหม้ น้ำท่วม รวมไปถึงการช่วยเหลือคนเจ็บนำส่งโรงพยาบาล และงานส่งศพจากโรงพยาบาลกับบ้านสำหรับผู้ยากไร้ การทำงานเสียสละเพื่อสังคม เมื่อผนวกรวมกับองค์กร อปพร. ซึ่งมีข้าราชการปกครองระดับสูงของจังหวัดเป็นผู้สนับสนุนอยู่ ก็เป็นใบเบิกทางในการสร้างเครือข่ายเป็นอย่างดี หลังจากนั้นนายเพ็ญได้ดำรงตำแหน่งเป็นรองประธาน อปพร. อำเภอเมือง การช่วยเหลือประชาชนกว้างขึ้นและทั่วถึงทุกตำบลในเขตอำเภอเมือง โดยนายเพ็ญมีเครือข่าย อปพร. เป็นฐานคอยประสานงานผ่านเครือข่ายวิทยุ เพื่อการช่วยเหลือสาธารณะอยู่ในทุกตำบล และกิจกรรมที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งที่ทำให้นายเพ็ญเป็นที่รู้จักและเป็นที่รักของประชาชนก็คือ การนำ อปพร. ไปช่วยเหลือ ในงานประเพณีต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นงานบวช งานแต่ง หรืองานศพ

รวมไปถึงงานรื่นเริงอื่น ๆ กิจกรรมที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมดได้สร้างศรัทธาบารมิที่ประชาชนมี
 ต่อนายเพ็ญเป็นขั้วไขความสัมพันธ์ในการช่วยเหลือเกื้อกูล มีการไปมาหาสู่ระหว่างนายเพ็ญกับ
 บุคคลกลุ่มต่าง ๆ ต่อมาเมื่อมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นเป็นการทั่วไปอีกครั้ง
 นายเพ็ญ ก็ได้เข้าไปอยู่ในทีมหาเสียงของพรรคประชาธิปัตย์เขตที่ 1 โดยเป็นบุคคลหลักคนหนึ่งในการ
 การชี้เป้าให้ ดร.บุญมากลงมวลงจนชนะการเลือกตั้ง นายเพ็ญใช้เครือข่าย อปพร.เป็นฐานในการ
 การติดต่อสื่อสารเพื่อทราบข้อมูลข่าวสารว่าหมู่บ้านหรือตำบลใดมีงานประเพณีหรือกิจกรรมอะไร
 และนายเพ็ญก็จะเป็นผู้แจ้งประสานให้ ดร.บุญมากทราบและจัดคิวการออกงานต่าง ๆ ให้แก่
 ดร.บุญมาก รวมไปถึงประสานงานกับเครือข่ายในพื้นที่ให้คอยดูแลเรื่องสถานที่จอดรถ การเดิน
 เข้างาน รวมไปถึงการขึ้นเวทีเพื่อปราศรัยหรืออวยพรและอื่น ๆ การจัดระบบดังกล่าวเป็น
 การประหยัดเวลาให้แก่ ดร.บุญมากเป็นอย่างมาก ซึ่งบางวันสามารถออกงานประเพณีต่าง ๆ ได้มาก
 ถึง 20 งาน เป็นผลให้ ดร.บุญมาก เข้าถึงประชาชนได้ค่อนข้างทั่วถึง ในขณะที่เดียวกันสายสัมพันธ์
 ระหว่างนายเพ็ญกับเครือข่าย อปพร. แพทย์ประจำตำบล และเครือข่ายมูลนิธิประชาชนก็ผลิตซ้ำ
 ให้เหนียวแน่นขึ้นในลักษณะพวกพ้องน้องพี่ที่ช่วยเหลือกันในยามที่มีการมีงาน และสายสัมพันธ์
 ดังกล่าวถูกผลิตซ้ำครั้งแล้วครั้งเล่าผ่านกิจกรรมของพรรคประชาธิปัตย์ และมีประชาชนจำนวน
 ไม่น้อยที่ซึมซับเอาอุดมการณ์ของพรรคประชาธิปัตย์ไปเป็นแนวทางการตัดสินใจทางการเมือง
 ซึ่งเห็นได้เป็นการทั่วไปว่าคะแนนเสียงของพรรคประชาธิปัตย์ยังกระจายอยู่ทั่วเกือบทุกตำบล
 ในเขตอำเภอเมือง นายเพ็ญทำงานร่วมกับพรรคประชาธิปัตย์เป็นระยะเวลาหนึ่ง นายเพ็ญก็หยุด
 ร่วมงานกับพรรคประชาธิปัตย์ เนื่องจากว่า ดร.บุญมากโดนใบแดงต้องเว้นวรรคทางการเมือง
 ถึง 10 ปี หลังจากเหตุการณ์ดังกล่าว นายเพ็ญจึงเลิกทำงานทางการเมืองกลับไปทำไร่ทำนาอยู่ที่
 ตำบลคอนแร่ และในที่สุดก็ได้มาพบกับนายนิทรในงานศพในหมู่บ้านแห่งหนึ่ง นายนิทร
 ก็ได้สอบถามถึงสภาพความเป็นอยู่ และได้ชักชวนให้เข้าไปให้มาอยู่ด้วยกัน ณ ขณะนั้นนายเพ็ญ
 ก็ยังไม่ได้ตัดสินใจอะไรยังทำไร่ทำนาอยู่เหมือนเดิม ต่อมานายนิทรก็ให้บุคคลใกล้ชิดเข้าไป
 ชักชวนให้นายเพ็ญมาทำงานในตลาดศรีเมือง โดยเสนอซุ้มไม้ 1 ซุ้ม เป็นเครื่องมือในการทำมา
 หากิน ด้วยสภาพเศรษฐกิจที่ไม่ค่อยคล่องตัว และลูกก็อยู่ในวัยกำลังเล่าเรียนเป็นผลให้นายเพ็ญ
 ตัดสินใจเข้ามาประกอบอาชีพในตลาดศรีเมือง โดยยังไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับทางการเมือง ต่อมาเมื่อ
 มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนใน ปี พ.ศ. 2550 นายเพ็ญเริ่มเข้าไปมีบทบาทในการวางแผนทาง
 การเมืองช่วยเครือข่ายตลาดศรีเมืองในการหาเสียง เครือข่ายเดิมที่มีสายสัมพันธ์เหนียวแน่น
 (นายนิทร) กับนายเพ็ญ ก็ได้ถูกเชื่อมโยงเป็นขั้วไขเข้ามาสู่ตลาดศรีเมืองเป็นจำนวนมาก
 โดยเฉพาะเครือข่ายเก่าพรรคประชาธิปัตย์ที่ร่วมทุกข์ร่วมสุขกับนายเพ็ญมาก่อน ย้ายสังกัดมาอยู่ร่วม
 สังกัดเครือข่ายตลาดศรีเมืองในหลายพื้นที่ เช่น ตำบลทุ่งกระถิน ตำบลคอนแร่ ตำบลคูบัว ตำบล

หนองกลางนาและตำบลอื่นๆ อีกมาก บทบาทในการสร้างเครือข่ายและสร้างมวลชนที่โดดเด่นจนเข้าตาบุคคลศูนย์กลางที่สำคัญที่สุดของเครือข่ายอำนาจตลาดศรีเมือง เป็นผลให้นายเพ็ญได้รับการแต่งตั้งเป็นที่ปรึกษาตลาดศรีเมืองอีกตำแหน่งเพื่อเป็นการตอบแทนในความจงรักภักดีต่อนายใหญ่ของกลุ่ม ปัจจุบันนายเพ็ญเป็นบุคคลสำคัญที่สุดคนหนึ่ง และเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับนายนิทรมาก โดยนายเพ็ญมีหน้าที่คอยประสานงานและการแก้ไขปัญหาด้านต่างๆ ภายเครือข่าย เช่น กรณีเกิดการพิพาทกันระหว่างกลุ่มต่างๆ ในระดับตำบล หรือกรณีคนสำคัญของเครือข่ายในระดับตำบลต้องการฝากลูกหลานเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงในจังหวัด ก็ต้องประสานงานผ่านนายเพ็ญ และที่สำคัญที่สุดนายเพ็ญเป็นบุคคลสำคัญในการคัดเลือกคนเข้ากลุ่ม กล่าวคือ นายเพ็ญเป็นคนที่รู้จักพื้นที่และคนในอำเภอเมืองเป็นอย่างดี เนื่องมาจากการทำงานสร้างเครือข่ายกับพรรคประชาธิปัตย์มาก่อน ในกรณีพื้นที่ใดไม่มีเครือข่ายของตลาดศรีเมืองอยู่เลย หรือมีอยู่จำนวนน้อยนายเพ็ญ จะเป็นแมวมองเพื่อหานักการเมืองท้องถิ่นที่มีโอกาสชนะเข้ามาอยู่ในสังกัด เพื่อเสนอให้นายนิทรพิจารณา ซึ่งตัวนายนิทรเองก็เป็นที่ดึงดูดนักการเมืองท้องถิ่นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และกลุ่มข้าราชการให้เข้าหาอยู่แล้ว เพราะมีชื่อเสียงว่าถ้าช่วยเหลือใครแล้วก็จะช่วยอย่างจริงจึงเป็นที่เชื่อมั่นของบุคคลทั่วไป ซึ่งปัจจุบันนายนิทรมีบาร์มีเพิ่มขึ้นไปอีกอีกโหล เนื่องมาจากว่าเป็นบุคคลสำคัญของพรรคเพื่อไทยในการดูแล การเลือกตั้งในเขตภาคกลางบางส่วน และมีการเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับแกนนำสำคัญในพรรคเพื่อไทย ทั้งที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นรัฐมนตรีและที่ไม่ได้ดำรงตำแหน่ง ความสำคัญของนายเพ็ญเห็นได้จากการให้สัมภาษณ์ของ สจ.ท่านหนึ่ง (สัมภาษณ์, 17 เมษายน 2555) ว่า “ในระยะหลังเครือข่ายตลาดศรีเมืองขยายตัวเป็นอย่างมาก เพราะว่าได้มีอดีตร่วมทีมหลายคน อย่างหมอเพ็ญแพทย์ประจำตำบลคอนแร่ ซึ่งเมื่อก่อนหมอเพ็ญเคยทำงานใกล้ชิดกับ ดร.บุญมากมาก่อน หมอเพ็ญเป็นคนที่เครือข่ายกระจายอยู่ทุกตำบลจะให้พาไปลงตำบลไหนก็มีคนรู้จักหมดมีมากมาต้อนรับถามไถ่สารทุกข์สุกดิบตลอด หมอเพ็ญเป็นมือมวลชนที่สำคัญและเป็นมือรักษาเครือข่าย เพราะว่าเป็นคนคิดพื้นที่รู้จักคนมากมีสายงานอยู่ในทุกตำบล”

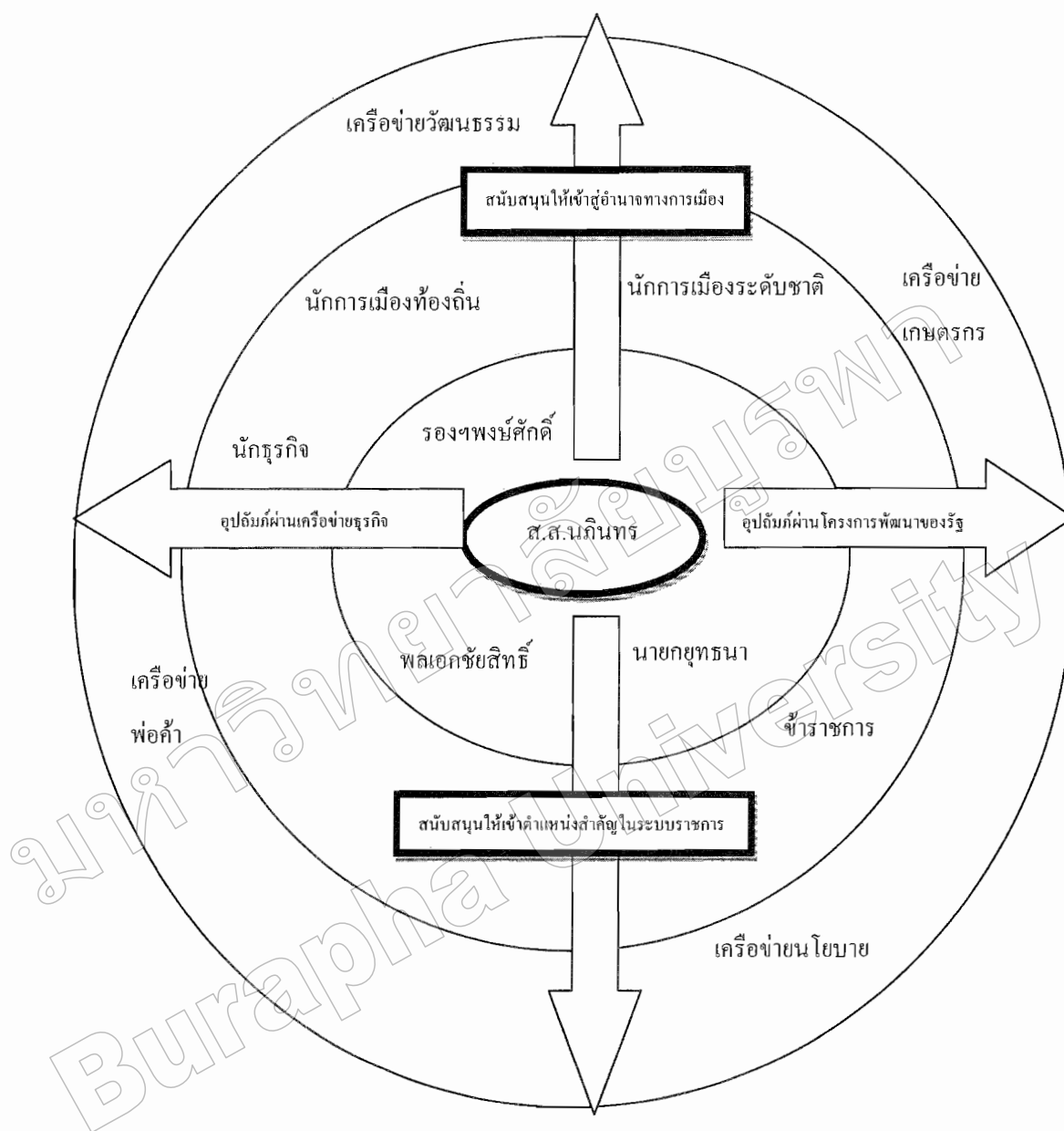
นายนิทรมีความสัมพันธ์กับนายเพ็ญแบบอุปถัมภ์ในเชิงการแลกเปลี่ยน กล่าวคือนายนิทรเป็นผู้อุปถัมภ์นายนายเพ็ญโดยให้อาชีพให้ที่ทำมาหากิน จนทำให้ครอบครัวของนายเพ็ญ มีความสะดวกสบายและมั่นคงขึ้น นอกจากนั้นแล้วการที่นายเพ็ญเข้ามาเป็นบุคคลใกล้ชิดกับนายนิทร เป็นผลให้มีคนเข้าหานายเพ็ญเป็นจำนวนมากไม่ว่าจะเป็นกลุ่มข้าราชการ นักการเมืองท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือประชาชนทั่วไป ซึ่งแต่ละคนมีเหตุผลในการเข้าพบที่แตกต่างกันไป แต่วัตถุประสงค์ในการเข้าหานายเพ็ญ อย่างเดียว คือ เมื่อได้พบเจอนายเพ็ญแล้วโอกาสที่ข้อมูลข่าวสารของตนจะถึงนายนิทรมีมากไปด้วย หรือถ้าได้พบกับนายเพ็ญแล้วนั้นก็มีโอกาสที่จะได้

พบปะพูดคุยกับนายณินทรมีค่อนข้างสูง ซึ่งปรากฏการณ์ดังกล่าวสร้างให้นายเพ็ญเป็นบุคคลสำคัญและมีอิทธิพลบารมีขึ้นโดยไม่ต้องสร้าง การให้โอกาสในการประกอบอาชีพและการให้บารมีในเชิงสัญลักษณ์ดังกล่าว สอดคล้องกับจารีตและความเชื่อทางศาสนาที่นายเพ็ญนับถืออยู่ การดำเนินบุญคุณ และการกตัญญูรู้คุณคนจึงกลายเป็นกลไกเชื่อมประสานให้นายเพ็ญมีความจงรักภักดี และทำงานให้นายณินทรแบบพลีชีพ โดยมีเป้าหมายคือ การตอบแทนผู้มีบุญคุณซึ่งเห็นได้จากการที่นายเพ็ญสนับสนุนลูกพี่คือนายณินทร ทางด้านการเมืองโดยการระดมบุคคลในเครือข่ายมาลงคะแนนเสียงเลือกตั้งได้คะแนนอย่างเป็นกอบเป็นกำ นอกจากนั้นแล้วยังช่วยสร้างเครือข่ายใหม่ ๆ รวมไปถึงดูแลเครือข่ายเก่า และการที่นายเพ็ญมีความเป็นอยู่ที่มั่นคงที่มาจากการอุปถัมภ์ของนายณินทร เมื่อบวกกับอำนาจบารมีที่เกิดขึ้นจากการเป็นบุคคลใกล้ชิดบุคคลศูนย์กลางของเครือข่ายอย่างนายณินทรที่นายเพ็ญได้รับ และการที่นายเพ็ญสร้างผลงานเป็นที่หน้าพอใจแก่นายณินทรแล้ว ยังเป็นการผลิตซ้ำความสัมพันธ์ที่เหนียวแน่น (Interlocking) ระหว่างนายณินทรกับนายเพ็ญเป็นอย่างมาก

บทสังเคราะห์เครือข่ายอำนาจตลาดศรีเมือง

บทสังเคราะห์เครือข่ายอำนาจตลาดศรีเมืองนี้เป็นแสดงให้เห็นถึงการก่อรูปและการขยายรวมไปถึงรักษาอำนาจ ซึ่งผู้วิจัยจะวิเคราะห์เครือข่ายโดยนำปรากฏการณ์จริงที่เกิดขึ้นในพื้นที่สรุปเป็นข้อไขความสัมพันธ์ โดยในตอนแรกจะนำเสนอให้เห็นถึงการเชื่อมโยงกันระหว่างสมาชิกในวงแหวนแต่ละวงของเครือข่าย และในตอนสองที่จะสังเคราะห์ให้เห็นว่าภายในวงแหวนแต่ละวงมีความสัมพันธ์โยงใยกันเช่นไร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่หนึ่ง การเชื่อมโยงระหว่างสมาชิกในวงแหวนชั้นต่าง ๆ ภายใต้เครือข่ายอำนาจตลาดศรีเมือง จะสะท้อนให้เห็นภาพความสัมพันธ์ทั้งหมด และเป็นฐานข้อมูลที่สำคัญอันนำไปสู่ความเข้าใจในเรื่องการก่อรูป การสร้างและการดำรงอยู่ของเครือข่ายนี้ ซึ่งรายละเอียดดังภาพที่ 5-16

ภาพที่ 5-16 ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในวงแหวนชั้นต่าง ๆ ของเครือข่ายอำนาจตลาดศรีเมือง

จากภาพที่ 5-16 แสดงให้เห็นถึงสมาชิกในแต่ละชั้นของวงแหวน และแบบแผนความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในวงแหวนแต่ละวงของเครือข่ายอำนาจตลาดศรีเมือง ซึ่งเป็นลักษณะที่อุปถัมภ์กันเป็นทอด ๆ เป็นลำดับชั้นภายในเครือข่าย กล่าวคือ วงแหวนชั้นในสุดหรือศูนย์กลางอำนาจของเครือข่ายตลาดศรีเมืองนั้น เติบโตมาจากพลังทางเศรษฐกิจ ซึ่งต่อมาได้แปรเปลี่ยนพลังดังกล่าวมาเป็นอำนาจทางการเมืองในขอบเขตที่กว้างขวางกระจายทั่วทั้งจังหวัด ซึ่งพลังของพลังทางเศรษฐกิจนั้นสอดคล้องกับการดำรงอยู่ของการเมืองในระดับท้องถิ่น ซึ่งเข้าสู่ยุคที่ต้อง

ใช้เงินในการซื้ออำนาจทางการเมือง นอกจากนั้นแล้วยังสอดคล้องกับการดำรงอยู่ของชุมชนท้องถิ่นในสภาพเศรษฐกิจสังคมแบบเงินตรา ดังนั้นการที่ศูนย์กลางทางอำนาจตลาดศรีเมืองมีการอุปถัมภ์ทางการเงินและอาชีพแก่เครือข่ายย่อย ๆ ในอำเภอ จึงแบบแผนความสัมพันธ์ทางอำนาจที่สำคัญ ซึ่งนำไปสู่การดำรงอยู่และเกิดการขยายตัวของเครือข่ายนี้อย่างเป็นทางการในปัจจุบัน เครือข่ายอำนาจตลาดศรีเมืองมีการจัดระบบความสัมพันธ์ทางอำนาจออกเป็น 3 ประมวล คือ ประมวลแรกเป็นเครือข่ายคนใกล้ชิด หรือเรียกอย่างหนึ่งว่าวงแหวนชั้นรอง ซึ่งคนกลุ่มนี้เป็นบุคคลที่อยู่ภายใต้การอุปถัมภ์ของศูนย์กลางทางอำนาจของเครือข่ายตลาดศรีเมืองในแทบทุกด้าน เช่น การประกอบอาชีพ การสนับสนุนทางการเงิน การสนับสนุนทางการเมือง รวมไปถึงการคุ้มครองในด้านต่าง ๆ โดยคนกลุ่มนี้จะทำงานรับใช้บุคคลศูนย์กลางทางอำนาจอย่างใกล้ชิดในลักษณะที่เรียกว่าต่อสายตรงได้ ทั้งในด้านที่เป็นทางการและงานที่เป็นส่วนตัว กลุ่มบุคคลใกล้ชิดดังกล่าวมีหน้าที่ที่หลากหลายแตกต่างกันออกไป เช่น บางคนทำหน้าที่ในการเชื่อมโยงงบประมาณจากหน่วยราชการต่าง ๆ เพื่อลงสู่พื้นที่เพื่อรักษาเครือข่ายเก่า หรือสร้างเครือข่ายใหม่ ๆ ขึ้นเพิ่มเติม บางคนก็มีหน้าที่ในเชิงสัญลักษณ์ กล่าวคือ บุคคลกลุ่มนี้เป็นบุคคลที่ค่อนข้างมีชื่อเสียง และเป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไปในจังหวัดอยู่แล้ว ซึ่งบุคคลใกล้ชิดกลุ่มนี้จะทำหน้าที่เป็นตัวแทนบุคคลศูนย์กลางในการร่วมงานประเพณี หรือเป็นประธานในการเปิดงานของหน่วยราชการ นอกจากนั้นแล้วคนกลุ่มนี้ยังเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่เชื่อมโยงและประสานกับเครือข่ายย่อย ๆ ที่อยู่ภายใต้สังกัด โดยการดูแลผ่านการจัดสรรงบประมาณจากการวิ่งเต้นของบุคคลกลุ่มแรก หรือใช้อำนาจการตัดสินใจในตำแหน่งที่ตนเองดำรงอยู่เพื่อกระจายทรัพยากรลงสู่เครือข่ายในระดับพื้นที่ สำหรับประมวลที่สองเป็นนักการเมืองท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นักการเมืองระดับชาติ ข้าราชการ นักธุรกิจ รวมไปถึงหัวคะแนนอื่น ๆ ที่สำคัญ โดยบุคคลกลุ่มนี้จะเชื่อมต่อกับบุคคลกลุ่มแรกเพื่อที่เข้าถึงบุคคลศูนย์กลางเพื่อขอการอุปถัมภ์ในด้านต่าง ๆ ซึ่งในช่วงเวลาปกติจะขอสนับสนุนงบประมาณและเป็นทำหน้าที่ส่งข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นให้บุคคลใกล้ชิดของศูนย์กลางอำนาจในคราวที่มีการเลือกตั้งจะเข้าไปขอยุทธปัจจัยทางการเลือกเลือกตั้งและเป็นหัวคะแนนที่สำคัญ บุคคลในประมวลนี้เป็นกลุ่มบุคคลที่สำคัญมากของเครือข่ายอำนาจตลาดศรีเมือง เพราะว่าเป็นกลุ่มบุคคลเชื่อมโยงอยู่โดยตรงกับกลุ่มบุคคลในประมวลที่สามซึ่งมีจำนวนมาก และเป็นฐานคะแนนเสียงที่สำคัญที่จะกำหนดชะตาชีวิตในการดำรงอยู่ของเครือข่ายอำนาจตลาดศรีเมือง กลุ่มบุคคลในประมวลที่สามเป็นเครือข่ายขยาย หรือเป็นกลุ่มสนับสนุนในการดำรงอยู่ของเครือข่าย กลุ่มนี้เป็นกลุ่มบุคคลที่บุคคลศูนย์กลางอาจไม่รู้จักโดยตรง แต่สามารถติดต่อกับบุคคลศูนย์กลางผ่านบุคคลใกล้ชิด หรือกลุ่มเครือข่ายรอง ๆ ของบุคคลศูนย์กลางอีกทีหนึ่ง โดยคนกลุ่มนี้จะได้รับประโยชน์จากการเชื่อมโยงให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ เช่น กรณีที่เดือดร้อนเรื่องคดี หรือฝาก

ลูกหลานเข้าเรียน ๆ รวมไปถึงเรื่องปัญหาสาธารณะ เช่น เคื่องรื้อนเรื่องถนนชำรุด ไฟฟ้า น้ำประปา หรือปัญหาปากท้อง ก็จะเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารไปยังบุคคลในปริมณฑลที่สองและหนึ่งเพื่อส่งต่อ ศูนย์กลางศูนย์กลางทางอำนาจให้ช่วยแก้ปัญหาหรือข้อขัดข้องดังกล่าว ตอนที่สองผู้วิจัยจะสังเคราะห์ ให้ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในวงแหวนแต่วง ซึ่งจะเป็นการขยายภาพของ ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของเครือข่ายให้ละเอียดขึ้น รวมไปถึงการมองเห็นตัวผู้แสดงต่าง ๆ แจ่มชัดขึ้น ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

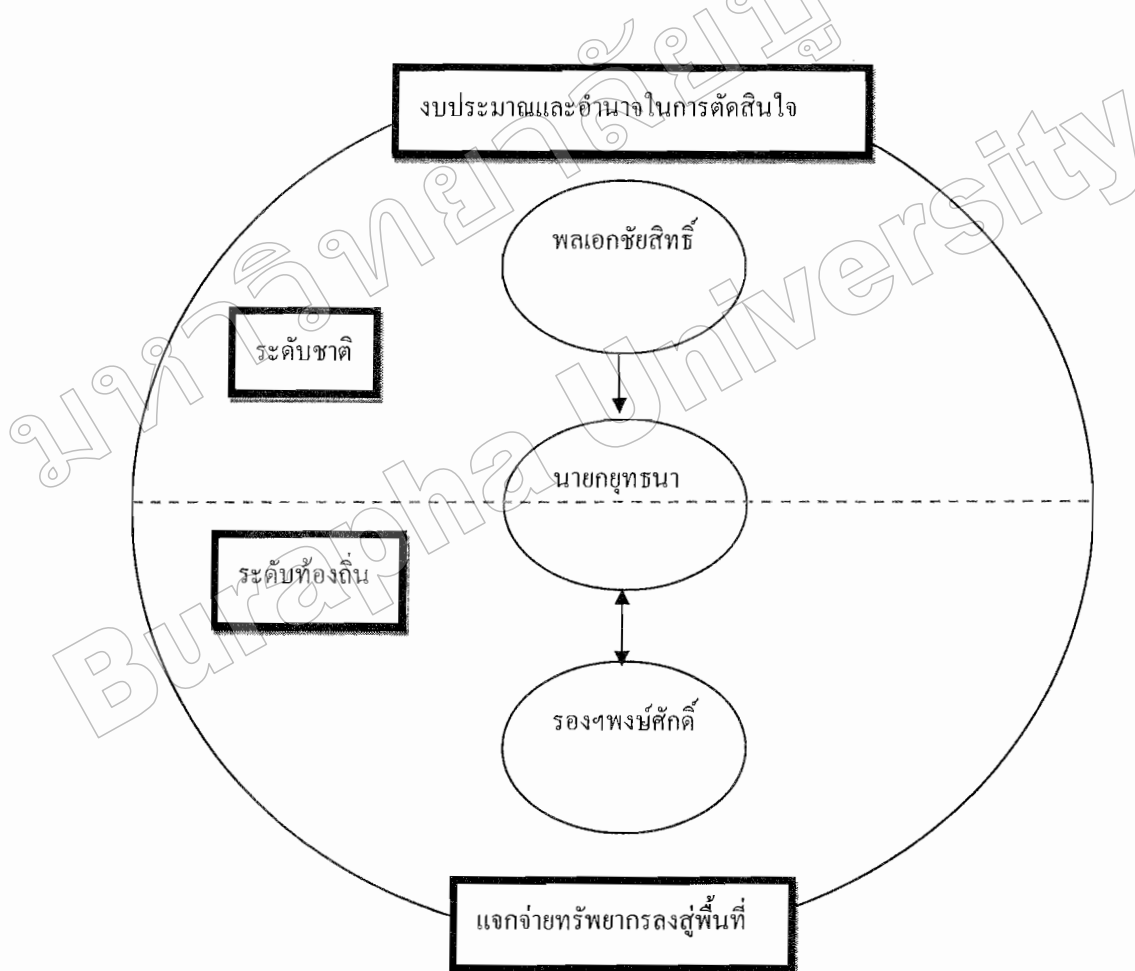
1. วงแหวนชั้นในเครือข่ายอำนาจตลาดศรีเมือง

ดังที่ได้กล่าวไปแล้วในช่วงต้นว่าเครือข่ายอำนาจตลาดศรีเมืองเติบโตขึ้นมาจาก การเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดดของระบบเศรษฐกิจจังหวัดราชบุรี หลังจากมีการนำแผนพัฒนา พัฒนาลุ่มน้ำแม่กลองไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งเป็นผลให้ระบบชลประทานมีประสิทธิภาพสูงและขยาย พื้นที่การให้บริการเพิ่มขึ้นจากเดิมนับล้านไร่ ศูนย์กลางทางอำนาจของตลาดศรีเมืองเริ่มพัฒนา ตนเองจากตลาดค้าส่งผลผลิตทางการเกษตรเล็ก ๆ ต่อมาสะสมทุนจนมีความมั่งคั่งไม่แพ้พ่อค้ากลุ่ม อื่น ๆ ที่เกิดขึ้นมาในระยะเวลาเดียวกัน ศูนย์กลางทางอำนาจตลาดศรีเมืองครอบครองทรัพยากร ที่มีค่าจำนวนมากมหาศาล รวมไปถึงอำนาจในการตัดสินใจของเครือข่ายขึ้นตรงต่อศูนย์กลางอำนาจ อย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาด ดังนั้นจึงมีความสัมพันธ์กับสมาชิกในชั้นอื่น ๆ ของวงแหวนในลักษณะ เป็นผู้ให้การอุปถัมภ์มากกว่าที่จะเป็นผู้รับ

2. วงแหวนชั้นรองของเครือข่ายอำนาจตลาดศรีเมือง

สำหรับสมาชิกในวงแหวนชั้นรองของเครือข่ายอำนาจตลาดศรีเมืองประกอบไปด้วย บุคคลที่สำคัญ 3 คน ซึ่งแต่ละคนมีบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกันออกไป กล่าวคือ คนแรกพลเอกชัย สิทธิ ชินวัตร เป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดคนหนึ่งของเครือข่ายอำนาจตลาดศรีเมือง พลเอกชัยสิทธิ เป็นบุคคลที่สำคัญในการเชื่อมต่อกับเครือข่ายนักการเมืองในระดับชาติ เพื่อดึงทรัพยากรทั้ง ทางด้านงบประมาณและอำนาจในการตัดสินใจต่าง ๆ มาไว้ที่ศูนย์กลางทางอำนาจของตลาดศรีเมือง สำหรับงบประมาณจะเห็นได้ว่ามีโครงการพัฒนาหรือโครงการเยียวภัยสาธารณะต่าง ๆ ซึ่งอยู่ ภายใต้การบริหารจัดการของศูนย์กลางทางอำนาจของตลาดศรีเมืองเกือบ 2,000 ล้านบาท สำหรับ อำนาจในการตัดสินใจ เช่น อำนาจในการตัดสินใจแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการ จะเห็นได้ว่าก่อนหน้านี้ ไม่นานมีการโยกย้ายข้าราชการระดับสูงของเครือข่ายอื่นออกจากพื้นที่นับสิบคนและย้ายคน ในเครือข่ายเข้ามาในพื้นที่เป็นจำนวนมาก พลเอกชัยสิทธิมีเลขานายยุทธนา เจริญภักดี ซึ่งเป็น บุคคลสำคัญอีกคนหนึ่งวงแหวนชั้นรองของเครือข่ายอำนาจตลาดศรีเมือง นายยุทธนาเป็นผู้ช่วย พลเอกชัยสิทธิในการวิ่งเต้นและแจกจ่ายงบประมาณลงสู่พื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ โดยเฉพาะจังหวัด ราชบุรีจะเน้นเป็นพิเศษ นายยุทธนามีบทบาทที่สำคัญในการเชื่อมโยงและติดตามงบประมาณกับ

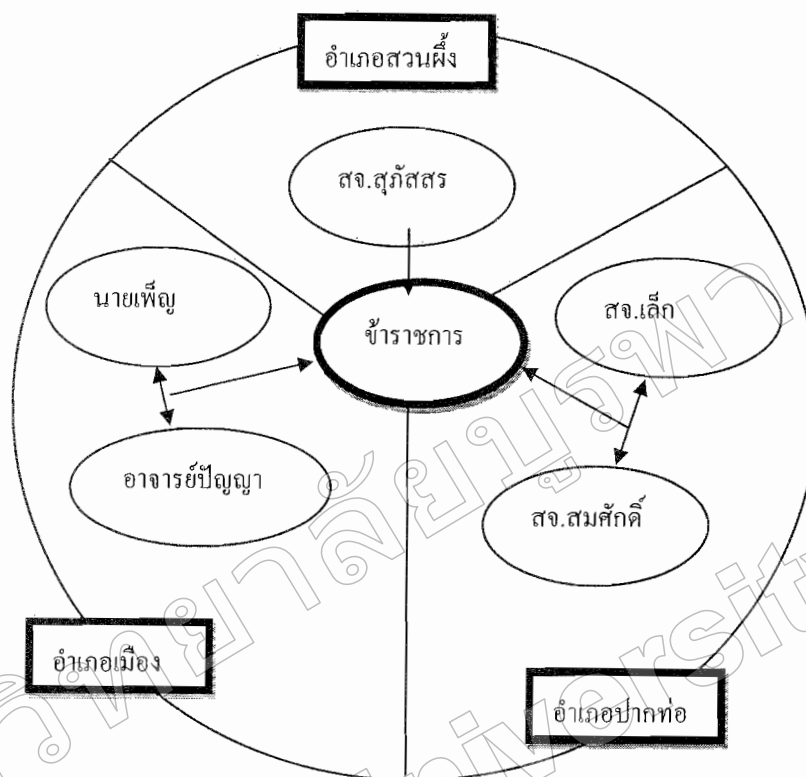
หน่วยงานของรัฐต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการนำไปสู่การปฏิบัติ เช่น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานประมาณ รวมไปถึงกระทรวงต่าง ๆ เพื่อเชื่อมโยงลงมาสู่ในระดับจังหวัด สำหรับการบริหารจัดการเครือข่ายในพื้นที่นั้นนายพงษ์ศักดิ์ กิจประเสริฐ จะเป็นศูนย์กลาง (Hub) ที่สำคัญ สำหรับด้านงบประมาณจะเชื่อมโยงกับนายกฤษฎนาเพื่อแจกจ่ายลงสู่พื้นที่ นายพงษ์ศักดิ์บุคคลสำคัญในการรับรู้ข้อมูลในระดับพื้นที่โดยเชื่อมโยงกับบุคคลในวงแหวนชั้นกลางอีกทอดหนึ่ง นอกจากนั้นแล้วนายพงษ์ศักดิ์ยังเป็นบุคคลสำคัญที่หน้าที่แทนนายณภัทร ในเชิงสัญลักษณ์ อย่างเช่น การไปออกงานประเพณีต่าง ๆ ในฐานะตัวแทน (Nominee) ของเครือข่ายอำนาจตลาดศรีเมือง สำหรับสมาชิกและแบบแผนความสัมพันธ์เห็นได้จากภาพที่ 5-17

ภาพที่ 5-17 ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในวงแหวนชั้นรองของเครือข่ายอำนาจตลาดศรีเมือง

3. วงแหวนชั้นกลางของเครือข่ายอำนาจตลาดศรีเมือง

สำหรับสมาชิกในวงแหวนชั้นกลางของเครือข่ายอำนาจตลาดศรีเมืองนั้นจะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มราชการ กับเครือข่ายพื้นที่ซึ่งส่วนใหญ่จะมีฐานเสียงเป็นของตนเองอยู่ในอำเภอต่าง ๆ อำเภอปากท่อมี 2 คือ สจ.เล็ก อุดมณพวงศ์และ สจ.สมศักดิ์ ศรีนวลสด อำเภอสวนผึ้ง สจ.สุภัทสร มาบามยาง อำเภอเมืองมี 2 ท่าน คือ นายเพ็ญ สุขขอบ และนายปัญญา ไกรสินเดชา สมาชิกในวงแหวนชั้นกลางของเครือข่ายอำนาจตลาดศรีเมืองจะแยกกันเป็นรายอำเภอดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้น ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างวงบุคคลในวงแหวนชั้นกลางด้วยกันจึงมีน้อย ส่วนใหญ่สมาชิกในชั้นนี้ จะมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับบุคคลในวงแหวนชั้นรอง อย่างที่อำเภอปากท่อ สจ.เล็ก และ สจ.สมศักดิ์ จะเชื่อมโยงงบประมาณและข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นในการดำรงอยู่ของเครือข่ายมายังรองฯ พงษ์ศักดิ์ ซึ่งจะส่งต่ออีกทอดหนึ่งสู่ศูนย์กลางทางอำนาจ สำหรับอำเภอสวนผึ้งนั้น สจ.สุภัทสรจะเชื่อมโยงงบประมาณและข้อมูลข่าวสารผ่านนายณภัทรโดยตรง เพราะว่าสามีของ สจ.สุภัทสรดำรงตำแหน่งเป็นผู้ช่วยดำเนินการของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สำหรับอำเภอเมืองนั้น นายเพ็ญกับอาจารย์ปัญญาก็ยังตรงไปยังนายณภัทร เพราะว่านายเพ็ญและอาจารย์ปัญญาเป็นที่ปรึกษาตลาดศรีเมืองอีกตำแหน่งหนึ่ง สมาชิกในวงแหวนชั้นกลางนี้มีบทบาทที่สำคัญในการส่งเสริม (Promoting) ให้โครงสร้างอำนาจของตลาดศรีเมืองดำรงอยู่ โดยเป็นผู้ดูแลและรักษาเครือข่ายของตนเองในพื้นที่ผ่านการเชื่อมโยงทรัพยากรจากบุคคลในวงแหวนชั้นรองในกรณีที่เป็นปัญหาสาธารณะ แต่สำหรับในกรณีที่เป็นเรื่องส่วนสมาชิกในวงแหวนชั้นกลางของเครือข่ายนี้จะรองรับด้วยทรัพยากรของตนเอง เนื่องจากว่าสมาชิกในวงแหวนชั้นนี้ถ้าไม่นับรวมนายเพ็ญส่วนใหญ่จะเป็นนายทุนน้อยระดับท้องถิ่นเกือบทั้งสิ้น อย่างกรณีที่อำเภอสวนผึ้ง สจ.สุภัทสร เป็นเจ้าของธุรกิจปั้มน้ำมัน รีสอร์ท บริษัททัวร์ ให้เช่าอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งมีความมั่งคั่งเป็นอย่างมาก ส่วนที่อำเภอปากท่อ สจ.เล็ก ก็เป็นเจ้าของปั้มน้ำมัน บ่อลูกรัง บ่อทราย และรถสิบล้อพ่วงนับร้อยคัน สจ.เล็กเป็นผู้ที่มั่งคั่งระดับต้น ๆ ของอำเภอปากท่อ สำหรับอำเภอเมืองอาจารย์ปัญญาก็เป็นเจ้าของหมู่บ้านจัดสรร ซึ่งมีมูลค่าทรัพย์สินนับร้อยล้านบาท เมื่อพิจารณาจากข้อมูลขั้นต้นก็จะเห็นได้ว่าสมาชิกในวงแหวนชั้นกลางในเครือข่ายของเครือข่ายอำนาจตลาดศรีเมืองนั้นมีอำนาจทางการเงินเป็นอย่างมาก ดังนั้นกิจกรรมทางการเมืองในระดับพื้นที่ของสมาชิกในวงแหวนชั้นนี้ก็จะเข้าไปในรูปแบบเป็นผู้ให้การอุปถัมภ์แก่สมาชิกในวงแหวนชั้นนอกของเครือข่ายเสียเป็นส่วนใหญ่ ถึงแม้กระนั้นก็ตามสมาชิกในวงแหวนชั้นกลางนี้จะทำงานผ่านการอำนวยความสะดวกของกลุ่มข้าราชการในเครือข่ายอำนาจของตลาดศรีเมือง สำหรับรายละเอียดของสมาชิกในวงแหวนชั้นกลางของเครือข่ายอำนาจตลาดศรีเมืองดูได้จากภาพที่ 5-18

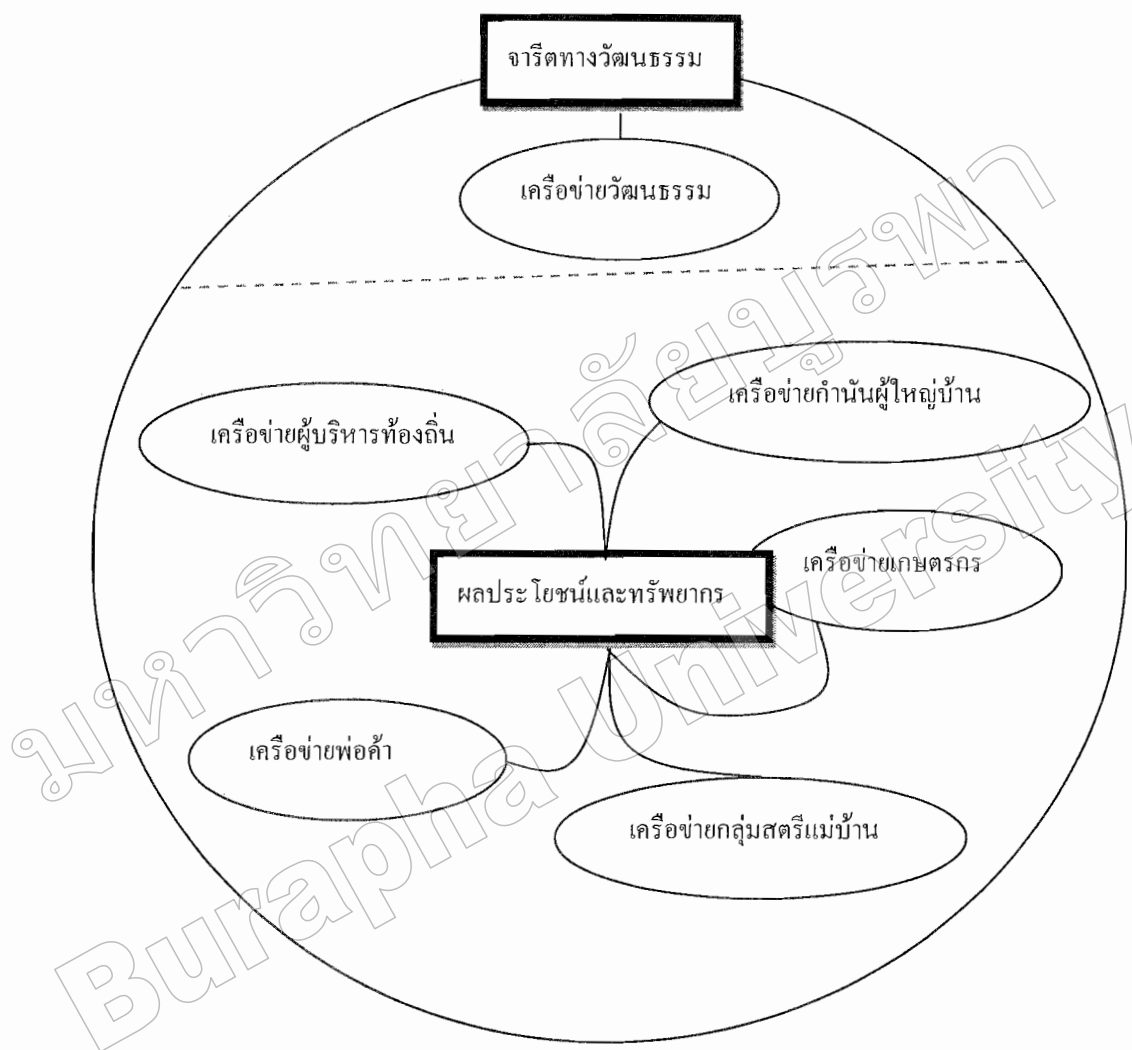

ภาพที่ 5-18 ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในวงแหวนชั้นกลางของเครือข่ายอำนาจตลาดศรีเมือง

4. วงแหวนชั้นนอกของเครือข่ายอำนาจตลาดศรีเมือง

สำหรับสมาชิกในวงแหวนชั้นนอกของเครือข่ายอำนาจตลาดศรีเมืองนั้นประกอบไปด้วย เครือข่ายผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เครือข่ายกำนันผู้ใหญ่บ้าน เครือข่ายเกษตรกร เครือข่ายวัฒนธรรม เครือข่ายพ่อค้า และเครือข่ายกลุ่มสตรีแม่บ้าน สมาชิกในวงแหวนชั้นนอกนี้ เป็นกลุ่มผู้สนับสนุน (Supporting Group) ที่สำคัญต่อการดำรงอยู่ของโครงสร้างอำนาจนี้ สมาชิกในวงแหวนชั้นนอกของเครือข่ายอำนาจตลาดศรีเมืองแต่ละกลุ่มนั้นมีความเป็นเอกเทศ และมีลักษณะความสัมพันธ์ทางอำนาจที่มีอัตลักษณ์เฉพาะกลุ่มสูง ดังนั้นสมาชิกในวงแหวนชั้นนอกนี้ จึงค่อนข้างมีความสัมพันธ์ข้ามเครือข่ายน้อย สำหรับการแปรเปลี่ยนเครือข่ายของตัวสมาชิกในวงแหวนชั้นนอกนี้จะยึดโยงอยู่กับผลประโยชน์และทรัพยากรที่ได้รับว่าเพียงพอที่จะจูงใจให้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของเครือข่ายหรือไม่ นอกจากนั้นแล้วสมาชิกในวงแหวนชั้นนอกนี้บางส่วนจะยึดโยงอยู่กับสมาชิกในวงแหวนชั้นกลางที่เป็นหัวหน้าเครือข่ายหรือผู้อุปถัมภ์

ในระดับพื้นที่ ถ้าสมาชิกในวงแหวนชั้นกลางเกิดการเปลี่ยนแปลงเครือข่าย สมาชิกในเครือข่ายเฉพาะนั้นก็ย้ายตามไปด้วย สำหรับรายละเอียดสมาชิกดูได้จากภาพที่ 5-19

ภาพที่ 5-19 ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในวงแหวนชั้นนอกของเครือข่ายอำนาจตลาดศรีเมือง

เครือข่ายอำนาจพรรคประชาธิปัตย์

เครือข่ายภายใต้อุดมการณ์ของพรรคประชาธิปัตย์นั้น เป็นเครือข่ายที่สำคัญในโครงสร้างอำนาจท้องถิ่นของจังหวัดราชบุรี ซึ่งเครือข่ายนี้เป็นเครือข่ายที่มีลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากเครือข่ายอื่น ๆ ที่กล่าวมาทั้งหมดตั้งในตอนต้น ดังนั้นการทำความเข้าใจเครือข่ายนี้จึงเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการเข้าใจพัฒนาการ โครงสร้างอำนาจท้องถิ่นของจังหวัดราชบุรี สำหรับในตอนนี้อย่างจะแยกนำเสนอออกเป็น 3 ส่วน คือ ในส่วนแรกจะพูดถึงการก่อรูปของเครือข่าย ส่วนที่สองเป็นส่วนที่

อธิบายเกี่ยวกับการสร้างและการรักษาเครือข่าย และในส่วนของสามจะสังเคราะห์ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในแต่ละภาคส่วนและรายละเอียดของเครือข่ายย่อย ๆ ภายในพื้นที่ต่าง ๆ ของจังหวัดราชบุรี ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

เครือข่ายพรรคประชาธิปัตย์ จังหวัดราชบุรีมีกระแสเข้มแข็งขึ้น หลังจากที่พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประกาศยุบสภาเพื่อให้มีการเลือกตั้งใหม่ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2531 ในการเลือกตั้งครั้งนั้น สองในสามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เข้าสภาฯ มีอาชีพเป็นนักธุรกิจทั้งในส่วนกลางและภูมิภาค พรรคชาติไทยเป็นพรรคการเมืองที่ได้เสียง ส.ส. มากที่สุด โครงสร้างที่สำคัญของพรรคชาติไทยประกอบไปด้วยเครือข่ายพันธมิตรระหว่างกลุ่มราชกรูเก่ากับธุรกิจประเภทเจ้าสัวของกรุงเทพมหานคร มีแกนกลางอยู่ที่อุตสาหกรรมสิ่งทอ และนักธุรกิจคนดังของท้องถิ่นในหลายจังหวัด พรรคชาติไทยณรงค์ฯ ให้นายกรัฐมนตรีมาจากการเลือกตั้ง และเรื่องดังกล่าวเป็นเหตุผลสำคัญอย่างหนึ่งที่น่าไปสู่การวางมือทางการเมืองของพลเอกเปรม ซึ่งต่อมาพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี มีคณะรัฐมนตรีส่วนใหญ่เป็นนักธุรกิจระดับเจ้าสัวปรากฏการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงการเข้าไปมีบทบาทอย่างเต็มที่ของฝ่ายธุรกิจ และหลังจากที่ฝ่ายธุรกิจเข้าไปกุมอำนาจทางการเมืองในตำแหน่งรัฐมนตรีแล้ว ก็เริ่มมีการเข้าไปปรับโครงสร้างของระบบการบริหารราชการ และเศรษฐกิจเพื่อให้เอื้อประโยชน์แก่กลุ่มของตน และนับเป็นปรากฏการณ์ครั้งแรกที่กระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงการคลัง ถูกดึงออกจากการควบคุมของฝ่ายทหารและข้าราชการพลเรือนระดับสูง โดยมีพลเอกชาติชายเป็นนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม พี่เขยคือพลตรีประมาณ อติเรกสาร เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และกระเป๋าสตางค์ของพรรคอย่างนายประมวล์ สภาวสุ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง (ผาสุก พงษ์ไพจิตร และคริส เบเกอร์, 2546, หน้า 435) คณะรัฐมนตรีชุดใหม่เริ่มมีการโยกย้ายข้าราชการระดับสูงออกจากตำแหน่งที่สำคัญๆ หลายคนบางกรณีถูกโยกย้ายเนื่องจากปัญหาส่วนตัวหรือการแข่งขันระหว่างขั้วทางการเมือง ส่วนกรณีอื่น ๆ มีการย้ายข้าราชการพลเรือนระดับสูงเพื่อจัดบุคคลของตนเองเข้าไปดำรงตำแหน่ง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ก็ถูกลดบทบาทไม่ให้มีอำนาจในการดูแลโครงการขนาดใหญ่อีกต่อไป เลขาธิการสภาพัฒน์ฯ ลาออกจากตำแหน่ง นอกจากนั้นแล้วยังมีการเปลี่ยนแปลงประธานกรรมการบริหารรัฐวิสาหกิจ และให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเป็นควบคุมโครงการรับเหมาต่าง ๆ ได้โดยตรง (ผาสุก พงษ์ไพจิตร และคริส เบเกอร์, 2546, หน้า 436)

รัฐบาลของพลเอกชาติชายอยู่ได้ประมาณหนึ่งปีเริ่มอ่อนแอลง เนื่องจากถูกกล่าวหาว่าเป็นรัฐบาลที่คอร์รัปชันมากที่สุด และได้รับสมญานามว่าเป็นบุฟเฟต์คาบินเนตหรือสภากินโต๊ะ โดยมี

นัยว่าลัทธิราษฎรบังหลวงมาก และภาพลักษณ์ติดลบยิ่งขึ้นเมื่อนายทวิ ไกรคุปต์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคชาติไทย จังหวัดราชบุรี ได้ออกมากล่าวหานายสันติ ชัยวิรัตน์ว่าคอร์รัปชันและหาประโยชน์ใส่ตัว และเมื่อนายสันติ เห็นว่าตนถูกโดดเดี่ยวไม่ได้รับปกป้องจากคณะรัฐมนตรี จึงเริ่มแจ้งข้อมูลว่าเขาเองได้ใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่เพื่อสร้างถนนในเขตเลือกตั้ง ซึ่งถนนเส้นนี้ผ่านที่ดินของครอบครัวตัวเอง นอกจากนั้นบริษัทรับเหมาก่อสร้างถนนเส้นนี้ยังเป็นบริษัทที่ตนมีหุ้นส่วนอยู่ด้วย และนายสันติยังได้กล่าวถึงกรณีต่าง ๆ ที่นักการเมืองแสวงหาประโยชน์ทางธุรกิจ เช่น จากโครงการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูป การให้สัมปทานการเดินรถเมย์ นอกจากนั้นนายสันติ ยังเปิดเผยอีกว่าหัวหน้าพรรคกิจสังคมในขณะนั้นวิจารณ์เขาอย่างรุนแรงที่ถูกจับได้ว่าคอร์รัปชัน และสั่งให้หาวิธีปิดบังการคอร์รัปชันดังกล่าว หลังจากเกิดเหตุการณ์ดังกล่าวหนังสือพิมพ์ก็มี การพาดหัวข่าวการคอร์รัปชันของคณะรัฐมนตรีในรัฐบาลพลเอกชาติชาย เป็นรายวันเกือบทุกฉบับ (ผาสุก พงษ์ไพจิตร และคริส เบเกอร์, 2546, หน้า 439)

การที่นักการเมืองฝ่ายธุรกิจเพิ่มอำนาจทางการเมืองของตนเองโดยผ่านระบบรัฐสภา การใช้นโยบายเพื่อเอื้อประโยชน์ทางธุรกิจ และพยายามใช้อำนาจดังกล่าวในการจำกัดบทบาทของฝ่ายราชการประจำทั้งฝ่ายทหารและพลเรือน พยายามแก้ไขรัฐธรรมนูญ และปรับเปลี่ยนนโยบายต่างประเทศ รวมไปถึงการแทรกแซงในด้านต่าง ๆ ของนักการเมืองที่มาจากฝ่ายธุรกิจในระบบการบริหารราชการแผ่นดิน จนนำไปสู่การประโคมข่าวผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์ และอื่น ๆ มีการวิพากษ์วิจารณ์เรื่องการคอร์รัปชันของรัฐบาลในวงกว้างเป็นที่ทราบกันเป็นการทั่วไป เหตุการณ์ทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นเป็นชนวนนำไปสู่การยึดอำนาจรัฐบาลในวันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 โดยกลุ่มทหารที่จับจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้ารุ่นที่ 5 (จปร.5) การทำรัฐประหารเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 นายทหาร จปร.5 ที่นำโดยพลเอกสุจินดา คราประยูร ได้มีการจัดตั้งผู้ดูแลกระบวนการทางการเมืองและคัดเลือกพลเรือนขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี คณะทหารได้ประกาศยุบสภา และประกาศให้สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจ ผิดกฎหมาย ลูกคามสื่อ แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ และโยกย้ายนายทหารระดับสูงเพื่อกำจัดบุคคลที่คาดว่าจะเป็นภัยสำหรับกลุ่มตน หลังจากนั้นกลุ่มทหาร จปร.5 ก็เข้าควบคุมกองบัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารเรือ ทหารอากาศ อธิบดีกรมตำรวจ และตำแหน่งสำคัญสูงสุดในห้าตำแหน่งหลักของกองทัพบก รวมไปถึงตำแหน่งแม่ทัพภาคที่ 1 และเรียกกลุ่มตนเองว่า “คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.)”

ต่อมาคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติได้มีนโยบายของตนที่จะฟื้นฟูการควบคุมของฝ่ายทหารเหนือระบบสังคมและการเมือง มีการข่มขู่สหภาพแรงงาน คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ออกคำสั่งห้ามไม่ให้สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจมีกิจกรรมหรือประท้วง

การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ ผู้นำของสหภาพคนหนึ่งที่ค้ำนโยบายดังกล่าวหาญตัวอย่างกล้า
และต่อมา มีการกล่าวหานักการเมืองฝ่ายตรงข้าม โดยใช้ข้อกล่าวหาในเรื่องการร่ำรวยผิดปกติ
จัดตั้งคณะกรรมการขึ้นสอบสวนข้อเท็จจริงเพื่อเป็นยุทธศาสตร์ทางการเมือง ต่อมาคณะรักษา
ความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ได้ก่อตั้งพรรคสามัคคีธรรมเพื่อเป็นฐานในการรองรับอำนาจ
หลังจากนั้นไม่นานมีนักการเมืองที่หลุดจากข้อกล่าวหาว่าร่ำรวยผิดปกติทยอยเข้าเป็นสมาชิก
พรรคสามัคคีธรรม และในที่สุดพลเอกสุจินดา ซึ่งเป็นบุคคลศูนย์กลางของเครือข่าย จปร.5
ก็ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และนำไปสู่การเกิดความรุนแรงทางการเมืองในเวลาต่อมา

การประท้วงคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ เริ่มขึ้นเมื่อวันที่ 20 เมษายน
พ.ศ. 2535 โดยกลุ่มประท้วงต้องการให้พลเอกสุจินดาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี
และต้องการให้ยกเลิกบทเฉพาะกาลในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ศูนย์การจัดตั้งเพื่อการประท้วงมา
จากนักเคลื่อนไหวที่ได้รณรงค์ต่อต้านทหารและการเรียกร้องให้มีรัฐธรรมนูญที่สมบูรณ์ ผู้นำ
การประท้วงกระจุกตัวอยู่ในมหาวิทยาลัยและขบวนการองค์กรพัฒนาเอกชน กลุ่มดังกล่าวได้รับ
การสนับสนุนอย่างกว้างขวางทั้งในพื้นที่กรุงเทพฯ และต่างจังหวัด จังหวัดราชบุรีก็เป็นจังหวัดหนึ่ง
ที่มีการต่อต้าน และประท้วงรัฐบาลของพลเอกสุจินดาขึ้นทั้งในทางเปิดเผยและทางลับ ซึ่งแกนนำ
ในการรวมกลุ่มประท้วงที่สำคัญก็คือข่ายอุดมการณ์ที่เชื่อมโยงอยู่พรรคประชาธิปัตย์ ต่อมาเมื่อ
เกิดเหตุการณ์เดือนพฤษภาคมขึ้นและสงบลงในเวลาไม่นาน

แม้ว่าเหตุการณ์เดือนพฤษภาคมสงบลง แต่กระแสทางการเมืองกลับมีเข้มข้นขึ้น
มีการแบ่งแยกเป็นพรรคฝ่ายเทพกับพรรคฝ่ายมาร ซึ่งหนึ่งในพรรคฝ่ายเทพในขณะนั้นก็คือพรรค
ประชาธิปัตย์ กระแสดังกล่าวข้างต้นเมื่อผนวกเข้ากับการเบื่อหน่ายการเมืองที่เป็นเผด็จการ
มีการคอร์รัปชันสูง เป็นเหตุปัจจัยที่สำคัญที่นำไปสู่การรวมตัวของเครือข่ายอุดมการณ์พรรค
ประชาธิปัตย์ในจังหวัดราชบุรี ขึ้นอีกครั้งในปี พ.ศ. 2534 และมีการสรรหาบุคคลที่เหมาะสม
เข้าสู่ระบบการเมือง เนื่องจากมีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบในด้านกระแสพรรคเป็นเบื้องต้น
และเมื่อขมวดรวมเข้ากับเครือข่ายอุดมการณ์ที่ก่อตัวขึ้นก่อนหน้านี้แล้ว เครือข่ายภายใต้
อุดมการณ์ของพรรคประชาธิปัตย์ จึงเป็นเครือข่ายหนึ่งที่มีตัวตนและมีความหมายขึ้นมาทันที
หลังจากนั้นก็มีการดำเนินการดึงบุคคลที่เหมาะสม (Co-optation) ตามเกณฑ์ที่สร้างเกิดขึ้น
ในปี พ.ศ. 2535 มีการควานหาตัวบุคคลมาลงรับสมัครเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใน
นามพรรคประชาธิปัตย์ จากการบอกเล่าของน่วม ห่วงทอง (สัมภาษณ์, 20 มีนาคม 2555) ว่า
“หลังจากการรวมตัวขึ้นในปี พ.ศ. 2534 เพื่อสร้างทางเลือกใหม่ทางการเมืองในจังหวัดราชบุรี ที่เกิด
การเบื่อหน่ายการทำงานการเมืองแบบเก่า เมื่อถึงเวลาใกล้ช่วงเลือกตั้ง ส.ส. ก็จะมีนักการเมืองเข้ามาหา
และมีหัวหน้าเข้าจัดตั้งและก็ชื่อเสียงเป็นแบบนี้นี่มาตั้งแต่ พ.ศ. 2512 จะเห็นได้ว่าชาวราชบุรีไม่

ค่อยได้อะไรจากการเมืองในระบบดังกล่าวเท่าที่ควรเป็น ดังนั้นเมื่อมีการพูดคุยกันขึ้นครั้งแรกแล้ว ในปี พ.ศ. 2535 เมื่อประกาศให้มีการเลือกตั้งอีกครั้ง มีผม (อาจารย์น่วม) ครูอุดม คุณราชน คุณพิชัย อาจารย์ณรงค์ และอีกหลายคน ก็เริ่มมองหาบุคคลที่เหมาะสมมาลงสมัคร ส.ส. จังหวัด ราชบุรีในพรรคประชาธิปัตย์ โดยในครั้งอาจารย์น่วมเป็นผู้เสนอ ดร.บุญมาก ศิรินวกุล ดอกเตอร์ หนุ่มด้านคอมพิวเตอร์จากเมืองนอก และที่ประชุมยังเสนอนายแพทย์วรพล นิตินัย ซึ่งเป็น รองนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดราชบุรีอีกท่านหนึ่ง ซึ่งบุคคลทั้งสองเป็นคนหนุ่มที่มีการศึกษาสูง ตำแหน่งหน้าที่การงานดี ไม่มีประวัติค้างปรอย แต่ปรากฏว่านางอ้ายจิมซึ่งเป็นแม่ของ ดร.บุญมาก และครอบครัวของนายแพทย์วรพล ไม่ยอมให้บุคคลทั้งสองมาเล่นการเมือง ครูอุดม กับอาจารย์น่วม จึงได้เข้าไปคุยกับแม่ ดร.บุญมาก จนได้รับการอนุญาตแต่ครอบครัวของนายแพทย์วรพล กลับไม่เห็นด้วย ดังนั้นเครือข่ายดังกล่าวจึงจำเป็นต้องหาผู้สมัครใหม่มาเพิ่มอีกคน ซึ่งมีผู้เสนอชื่อ พล.ต.ต.ประดับ เกิดอินทร์ และบางท่านก็เสนอตัวเองเป็นผู้ลงรับสมัครเลือกตั้ง และในที่สุดในการเลือกๆ ครั้งนั้นพรรคประชาธิปัตย์ ก็มี ดร.บุญมาก ลงสมัคร ส.ส. คู่กับ พล.ต.ต.ประดับ เมื่อมีความลงตัวของผู้สมัครแล้วในทีมก็เริ่มมีการเชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อหาเสียงการเลือกตั้ง ดังนี้

1. เครือข่ายลูกตลาดของนางอ้ายจิม ศิรินวกุล

นางอ้ายจิม ศิรินวกุล แต่งงานกับนายสมศักดิ์ ศิรินวกุล (เชียะเก้) เป็นครอบครัวของลูก คนจีนรุ่นที่สองที่เกิดในประเทศไทย ครอบครัวนางอ้ายจิมเปิดร้านขายกาแฟบริเวณสี่แยกถนน คณาทรตัดกับถนนไกรเพชร ต่อมามีการสะสมทุนเบื้องต้นและได้พัฒนาไปสู่การค้าขายข้าวสาร น้ำปลา ที่ร้านขายกาแฟของนางอ้ายจิมเป็นแหล่งชุมนุมของคนที่สนใจการเมืองและเป็นสถานที่ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในเวลาเช้าของแทบทุกวัน ซึ่งบุคคลเหล่านั้นเห็นความขยันขันแข็ง ความซื่อสัตย์ และกิจกรรมในชีวิตประจำวันของครอบครัวนางอ้ายจิมเป็นอย่างดี ในขณะเดียวกัน ครอบครัวนางอ้ายจิม ก็รับเอาความคิดทางการเมืองบางอย่างเข้าไปในหัวเช่นกัน อย่างแนวคิด เรื่องการเสียสละเพื่อชาติบ้านเมือง การทำงานอย่างสุจริตไม่โกงกินบ้านเมือง ร้านกาแฟของนาง อ้ายจิมเป็นศูนย์กลางในการสร้างข่ายความสัมพันธ์แบบหลวม ๆ เป็นข่ายที่โยงใยแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นในด้านต่าง ๆ ตามประเด็นร้อนในระดับชาติหรือระดับที่รองลงมา มีผู้คนมากหน้า หลายตาวัน ๆ เวียน ๆ เข้าออกที่ร้านกาแฟของนางอ้ายจิม ความถี่ในการพบปะกันก็แปรเปลี่ยน เป็นความสัมพันธ์ฉันทนพวกพ้องน้องพี่ชาวตลาด โดยมีครอบครัวของนางอ้ายจิม และร้านกาแฟ เป็นสื่อกลางในการสานสร้างสายสัมพันธ์ดังกล่าวข้างต้น นอกจากนั้นแล้วอาชีพการค้าขายข้าวสาร และน้ำปลา เป็นอาชีพที่ต้องเข้าไปมีความสัมพันธ์กับบุคคลจำนวนมากและมีความถี่ในการซื้อขาย สูง เพราะว่าเป็นสินค้าอุปโภคบริโภคที่ใช้แล้วหมดไป ความถี่ในการส่งสินค้าหรือการซื้อขาย

เป็นตัวก่อความคุ้นเคย และในที่สุดก็แปรเปลี่ยนเป็นความสัมพันธ์ที่เหนียวแน่นมีการช่วยเหลือกันในด้านต่าง ๆ เป็นเครือข่าย คนในตลาดเกือบทุกครัวเรือนล้วนแล้วแต่รู้จักกัน รู้ประวัติการทำมาหากินและพฤติกรรมของแต่ละครอบครัวในการทำมาค้าขายเป็นอย่างไรดี ครอบครัวของนางอ้ายจิ้มเป็นครอบครัวที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นครอบครัวที่ขยันทำมาหากินด้วยความซื่อสัตย์สุจริต การสะสมทุนผ่านการค้าขายกาแฟ ข้าวสาร น้ำปลา นอกจากจะสร้างฐานะทางการเงินที่มั่นคงให้กับครอบครัวของนางอ้ายจิ้มแล้วนั้น กิจกรรมทางการทำมาค้าขายดังกล่าวยังสร้างทุนทางสังคมที่เป็นประโยชน์คอยช่วยเหลือกันและกันอีกด้วย

หลังจากนั้นฐานะทางการเงินของครอบครัวนางอ้ายจิ้มก็มีความมั่นคงขึ้นเป็นอย่างมากแล้ว ครอบครัวของนางอ้ายจิ้ม ก็เริ่มหันไปลงทุนในการทำธุรกิจโรงโม่ โดยระยะแรกไปเช่าพื้นที่เพื่อประกอบกิจการก่อน ต่อมาก็มีโรงโม่เป็นของตนเอง และการทำโรงโม่ดังกล่าวทำให้ครอบครัวนางอ้ายจิ้ม ต้องแลกกับชีวิตนายสมศักดิ์ผู้เป็นสามี เนื่องจากถูกลอบยิงเสียชีวิต การประกอบอาชีพโรงโม่ทำให้ครอบครัวของอ้ายจิ้ม ไปสนิทสนมกันกับครอบครัวอื่น ๆ ซึ่งต่อมากลายเป็นฐานการเมืองที่สำคัญของ ดร.บุญมาก และพรรคประชาธิปัตย์ในจังหวัดราชบุรี อย่างครอบครัวของนายเล็ก ไวกกุล ซึ่งมีฐานเสียงหลักอยู่แถบตำบลเขาสูง ตำบลเกาะพลับพลา นายเล็กมีบุตรชายชื่อ สมบูรณ์ ไวกกุล ซึ่งเป็นนายกเทศมนตรีตำบลเขาสูง และเป็นฐานคะแนนเสียงหลักแห่งหนึ่งของเครือข่าย ดร.บุญมาก

เครือข่ายคนจีนในตลาดที่มีความคุ้นเคยกับครอบครัวนางอ้ายจิ้ม เมื่อรวบรวมกับกลุ่มโรงโม่และภาพลักษณ์ที่ดีและการเข้าคนง่ายของ ดร.บุญมาก รวมไปถึงการเปื้อนหน้านักการเมืองในระบบเก่า เป็นตัวเร่งให้เกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายมากยิ่งขึ้น โดยใช้ ดร.บุญมาก และพรรคประชาธิปัตย์เป็นศูนย์กลาง และเมื่อบวกกับฐานทางการเมืองเก่าของนายทวี ไกรคุปต์ เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเก่าที่ย้ายมาจากพรรคกิจสังคมมารวมกลุ่มกับพรรคประชาธิปัตย์ซึ่งมีพลังเป็นอย่างมาก

2. เครือข่ายตระกูลขำเจริญ

เครือข่ายพรรคประชาธิปัตย์อำเภอโพธารามนั้น มาเข้มแข็งขึ้นอีกครั้งในช่วงเวลาที่ ดร.บุญมาก มาจับมือทำงานการเมืองร่วมกับนายทวี ไกรคุปต์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเก่า 5 สมัย ซึ่งผ่านการสังกัดพรรคการเมืองมาหลายพรรค อดีตเคยดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ในรัฐบาลของ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ปี พ.ศ. 2524 ก่อนมาเข้าสังกัดพรรคประชาธิปัตย์ นายทวีเป็นอดีต ส.ส.จังหวัดราชบุรี พรรคความหวังใหม่ หลังจากย้ายมาเข้าพรรคประชาธิปัตย์ได้เป็น ส.ส.พรรคประชาธิปัตย์เขต 2 ในช่วงปี พ.ศ. 2538-2539 และ ปี พ.ศ. 2539-2543 นายทวีมีเครือข่ายดีมาก โดยมีพี่ชายคือนายสวัสดิ์ จังพานิช อดีตสมาชิกสภาจังหวัด (สจ.) และอดีตนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองโพธาราม นายสวัสดิ์มีภรรยาชื่อ อารยา จังพานิช ซึ่งเป็นอดีต

สจ.เช่นกัน นอกจากนั้นนายสวัสดิ์ยังมีบุตรชายชื่อसानต์ จังพานิช อดีตนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี นอกจากนั้นแล้วนายทวิยังมีน้องสาวชื่อสาหร่าย เป็น สจ.เขตบ้านโป่งอีกด้วย การสร้างเครือข่ายของนายทวิส่วนใหญ่เป็นการสนับสนุนให้เครือข่ายเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมือง เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสรรทรัพยากรของท้องถิ่น เช่น สนับสนุนพี่ชาย น้องสาว และเครือข่ายอื่น ๆ ให้ดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาจังหวัด เพื่อเข้าไปมีส่วนในการควบคุม และจัดสรรงบประมาณลงมาสู่พื้นที่ที่เป็นฐานคะแนนเสียงของตน นอกจากนั้นแล้วนายทวิเอง เคยดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีหลายสมัย จึงเครือข่ายที่เป็นนักการเมืองและเป็นข้าราชการระดับสูง ในระดับกระทรวงอยู่มากมาย ดังนั้นเมื่อมีการประสานเพื่อของบประมาณต่าง ๆ มาลงในพื้นที่ก็จะ ได้รับความสะดวกเป็นอย่างยิ่ง นายทวิเป็นผู้ประสานงบประมาณจำนวนมากมาลงให้พื้นที่อำเภอ จอมบึง อำเภอโพธาราม และอำเภอบ้านโป่ง

นายทวิเป็นบุคคลที่มีเครือข่ายทางการเมืองมากที่สุดคนหนึ่งของจังหวัดราชบุรี ในช่วง ที่นายทวิดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีนอกจากจะมีการดึงงบประมาณจำนวนมากมาลงในพื้นที่จังหวัด ราชบุรีแล้วนั้น นายทวิยังได้สนับสนุนนักการเมืองในระดับท้องถิ่นเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะ ตำแหน่งสมาชิกสภาจังหวัด (สจ.) มีกลุ่มบุคคลที่นายทวิสนับสนุนอยู่แทบทุกอำเภอ ในส่วนองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล นายทวิก็ส่งบุคคลใกล้ชิดลง แข่งขันทางการเมือง และส่วนใหญ่จะประสบความสำเร็จเกือบทุกที่ ตัวอย่างเช่น สนับสนุนนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลเขาขวางจนชนะเลือกตั้งเกิดระกูล จำเจริญ ซึ่งเป็นตระกูลใหญ่และมีเครือข่ายดำรง ตำแหน่งทางการเมืองอยู่มากในตำบลต่าง ๆ ในเขตอำเภอโพธาราม สำหรับองค์การบริหารส่วน ตำบลนายทวิได้สนับสนุนบุคคลในเครือข่ายให้ชนะการเลือกตั้งเป็นจำนวนมาก เช่น ที่องค์การ บริหารส่วนตำบลชำแระ ได้สนับสนุนให้หลานชายคือ นายสมชาย จังพานิช จนชนะเลือกตั้งอดีต กำนันผู้ทรงอิทธิพลในพื้นที่ และยังเป็นลูกชายของอดีตนายกองค์การบริหารส่วนตำบลชำแระ อย่างขาดลอย

แน่นอนว่าเครือข่ายที่สำคัญที่สุดของนายทวิ ก็คือ เครือข่ายกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน การที่ นายทวิ เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดราชบุรี มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522 และเป็นต่อมาอีกหลาย สมัย รวมไปถึงการที่นายทวิได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีนั้นเป็นต้นทุนทางสังคมที่สำคัญในการสร้าง บารมีในพื้นที่ นอกจากนั้นยังเป็นเหตุปัจจัยในการสร้างความใกล้ชิดระหว่างนายทวิ กับผู้นำท้องถิ่น สายปกครอง แน่น่อนว่าการที่นายทวิชนะการเลือกตั้งแทบทุกครั้งผู้ใหญ่บ้านกำนัน ก็มีผลสำคัญ ในชัยชนะทุกครั้งไปเช่นกัน การที่นายทวิ และผู้นำหมู่บ้านในสายปกครองต้องมีกิจกรรมทาง การเมืองร่วมกันเป็นประจำดังกล่าวดำเนินไปสู่การเป็นพวกพ้องมีการช่วยเหลือกันในด้านต่าง ๆ เช่น การช่วยเหลือรักษาดูแลกับส่วนราชการต่าง ๆ ฝากลูกหลานเข้าทำงาน หางบประมาณมาพัฒนา

ตำบลและหมู่บ้านผ่านการประสานของผู้ใหญ่บ้านและกำนัน นอกจากเรื่องดังกล่าวนายทวิยังให้การสนับสนุนเงินทองเป็นการส่วนตัวแก่ผู้ใหญ่บ้านและกำนัน ในเขตพื้นที่อำเภอโพธาราม อำเภอจอมบึงอยู่เป็นจำนวนมาก

แน่นอนว่าการที่นายทวิดำรงตำแหน่งเป็น ส.ส.มาหลายสมัย และเคยดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีหลายสมัย นายทวิได้สร้างคุณูปการแก่สังคมจังหวัดราชบุรีอย่างมากมาย ซึ่งนำไปสู่การรู้จักมักคุ้นกับผู้นำท้องถิ่นและท้องถิ่น ผ่านการสนับสนุนส่วนตัว และเป็นผู้ที่เชื่อมโยงและประสานงบประมาณมาจากหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อมาลงในพื้นที่จังหวัดราชบุรี ซึ่งเป็นผลให้ชาวบ้านและผู้มาเกิดความรู้สึกศรัทธาและสำนึกในบุญคุณ และท้ายที่สุดก็เกิดเป็นความสัมพันธ์ที่เหนียวแน่นนำไปสู่การสนับสนุนเป็นคะแนนเสียงให้นายทวิชนะการเลือกตั้งเกือบทุกครั้งที่ได้รับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

อย่างไรก็ตามแต่นายทวิอยู่กับพรรคประชาธิปัตย์ แค่อสองสมัยก็เกิดความขัดแย้งกับผู้บริหารของพรรคและได้ลาออกจากพรรคไปสังกัดพรรคการเมืองอื่น และต่อมาได้ส่งบุตรสาวคือ ปรีณา ไกรคุปต์ ซึ่งปัจจุบันเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดราชบุรี เขตเลือกตั้งที่ 3 พรรคชาติไทยพัฒนาเป็นทายาททางการเมือง การลาออกจากพรรคประชาธิปัตย์ ของนายทวินำไปสู่การเข้ามามีบทบาททางการเมืองของ ตระกูล จำเริญญ

ตระกูลจำเริญญ มีกำนันด้วง จำเริญญ เป็นบุคคลศูนย์กลาง กำนันด้วงประกอบอาชีพเป็นผู้รับเหมาก่อสร้าง เช่น การก่อสร้างถนน ขุดลอกคลอง ถมดิน งบรับมาจากหน่วยราชการต่าง ๆ ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น นอกจากนั้นแล้วกำนันด้วงยังมีรถสิบล้อและมีบ่อลูกรังบ่อทรายเป็นของตนเอง งานรับเหมาก่อสร้างของกำนันด้วงส่วนใหญ่เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับส่วนราชการ นอกจากนั้นเครือข่ายของกำนันด้วง ยังมีฐานะที่มั่นคงจากการประกอบอาชีพ ค้าหินสวยงาม ค้าขายต้นไม้สวยงาม และรับจัดสวน

กำนันด้วงมีเครือข่ายอยู่เป็นจำนวนมาก ในเขต 3 อำเภอ กล่าวคือ อำเภอโพธาราม อำเภอจอมบึง และอำเภอบ้านโป่ง เครือญาติกำนันด้วงมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนและสร้างเครือข่ายประชาธิปัตย์ขึ้นเพิ่มเติมในจังหวัดราชบุรี กำนันด้วงมีฐานเครือข่ายที่สำคัญในเขตตำบลเตาปูน ตำบลนางแก้ว ตำบลหนองกวาย เขาชะงุ้ม และตำบลธรรมเสน โดยเฉพาะตำบลเตาปูน มีบุตรชายเป็นกำนัน และมีหลานชายเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และมีหลานชายอีกคนเป็นอดีตนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลเขาขวาง

เดิมที่กำนันด้วงไม่ได้ร่วมงานกับพรรคประชาธิปัตย์อย่างเปิดเผย แต่ต่อเมื่อนายทวิลาออกจากพรรคประชาธิปัตย์ กำนันด้วงได้เข้าร่วมงานกับพรรคประชาธิปัตย์เต็มตัวโดยส่งบุตรสาว คือ ปรีชญา จำเริญญ ลงรับสมัครเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์

ในเขต 2 โดยลงเลือกตั้งครั้งในปี พ.ศ. 2549 ไม่ชนะการเลือกตั้ง แต่มีคะแนนเสียงที่โดดเด่นเกือบชนะการเลือกตั้ง ต่อมาในปี พ.ศ. 2550 มีการเลือกตั้งขึ้นอีกครั้ง นางสาวปรีชญาได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตที่ 2 จังหวัดราชบุรี การประสพชัยชนะการเลือกตั้งในครั้งดังกล่าวของนางสาวปรีชญา มีการเชื่อมโยงและสร้างเครือข่ายในหลายลักษณะ

จากการบอกเล่าของนายชิตา ต่วนเครือ (สัมภาษณ์, 10 เมษายน 2555) เล่าว่า “นางสาวปรีชญาเป็นบุคคลที่ลักษณะพิเศษ กล่าวคือ เป็นผู้ที่มิบุคคลที่เข้ากับคนง่าย และเป็นผู้ที่เฉลียวฉลาด มีลักษณะนิสัยที่เป็นมิตร” นางสาวปรีชญา เคยดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลนางสาว และต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2547 ได้ลงรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด ซึ่งในปีนั้น ดร.บุญมากได้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดแต่ก็ไม่ผ่านการเลือกตั้งทั้งคู่ อย่างไรก็ตาม การหาเสียงทางการเมืองในระดับท้องถิ่นได้สร้างฐานเครือข่ายให้นางสาวปรีชญา ในระดับหนึ่ง แต่ต่อมาเมื่อเป็นผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนของพรรคประชาธิปัตย์ ก็ยังทำให้ประชาชนตอบรับและมีเครือข่ายที่กว้างมากขึ้น การสร้างเครือข่ายของนางสาวปรีชญา ส่วนใหญ่จะเน้นที่กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่ม อสม. และกลุ่มสตรีแม่บ้าน การสร้างเครือข่ายเริ่มจากการสำรวจข้อมูลว่าในแต่ละตำบลมีกี่อนามัย (ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นโรงพยาบาลศูนย์สุขภาพประจำตำบล) แต่ละอนามัยมีผู้สูงอายุกี่คน และชมรมผู้สูงอายุดังกล่าวมีการนัดรวมกลุ่มกันวัน ไหน เมื่อมีข้อมูลดังกล่าวแล้วในวันเวลาดังกล่าว นางสาวปรีชญาก็จะเดินทางไปร่วมงานโดยไม่ได้ออกกล่าวล่วงหน้า โดยจะเข้าไปร่วมรับประทานอาหาร ร่วมร้องเพลง และที่สำคัญคือร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ทั้งในระดับตำบลไปจนถึงระดับชาติ และในทุกครั้งที่นางสาวปรีชญาไปพบปะก็จะมีของขวัญเล็ก ๆ น้อย ๆ ไปร่วมสนุกในกิจกรรมที่ชมรมผู้สูงอายุจัดขึ้นเสมอ การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมกับผู้สูงอายุในฐานะลูกหลาน การเข้าไปขอพรจากผู้สูงอายุในโอกาสต่าง ๆ ของนางสาวปรีชญา เป็นการสร้างความคุ้นเคยเหมือนหนึ่งเป็นคนในครอบครัว และท้ายที่สุดกิจกรรมดังกล่าวก็ได้สร้างความสัมพันธ์เหนียวแน่นแบบเครือญาติ กล่าวคือ ผู้สูงอายุมองนางสาวปรีชญาเหมือนลูกหลาน ดังจะเห็นได้จากการเลือกตั้งในวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2550 ในช่วงหาเสียงเลือกตั้งมีการสำรวจหยังเสียงเลือกตั้งปรากฏว่าชื่อนางสาวปรีชญาขึ้นอยู่ในลำดับท้าย ๆ ของผู้ลงรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด แต่พอมีการนับคะแนนเลือกตั้งจริงกลับไม่เป็นไปตามที่มีการหยังเสียงเลือกตั้ง กล่าวคือ ในตำบลใดที่มีผู้สูงอายุมากคะแนนเสียงของนางสาวปรีชญาชนะการเลือกตั้งเกือบทุกตำบล เรื่องดังกล่าวยังได้รับการยืนยันจาก สาธิต กรุดทอง (สัมภาษณ์, 11 มีนาคม 2554) ว่า “การที่นางสาวปรีชญาเข้ามาพบปะกับผู้สูงอายุบ่อย ๆ ก็ไม่ได้เป็นการหาเสียงอะไรมากมาย เห็นก็แค่จะมาร่วมร้องรำทำเพลง และมานั่งพูดคุยเป็นส่วนใหญ่ ไม่คิดว่าเวลาลงคะแนนเสียงเลือกตั้งคะแนนของนางสาวปรีชญา จะมามากขนาดนั้น ซึ่งบางหน่วยชนะ

ผู้สมัครบางคนที่มีการซื้อเสียงผ่านหัวคะแนนเสียด้วยซ้ำ” นอกจากกลุ่มผู้สูงอายุแล้วนางสาวปรีชญา ยังมีเครือข่ายที่สำคัญอีก 2 กลุ่ม คือ กลุ่มสตรีแม่บ้าน และกลุ่ม อสม. กลุ่มสตรีแม่บ้านนั้นจากการบอกเล่าของนักวิชาการ ตัวนครี (สัมภาษณ์, 10 เมษายน 2555) ว่า “การทำงานกับกลุ่มสตรีแม่บ้านของนางสาวปรีชญานั้น ส่วนใหญ่จะเป็นการเข้าไปหาเป็นการส่วนตัว เช่น ไปร่วมคิดร่วมทำร่วมแก้ปัญหา รวมทั้งเป็นบุคคลสื่อกลางที่ช่วยติดต่อให้หน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาสนับสนุนงบประมาณแก่กลุ่มดังกล่าว นอกจากนั้นยังได้พยายามจัดหางบประมาณ เพื่อให้กลุ่มสตรีแม่บ้านได้ไปศึกษาดูงานในสถานที่ต่าง ๆ เพื่อที่จะให้ได้ประสบการณ์จริงโดยตรง จากผู้ที่ปฏิบัติหรือหน่วยงานนั้น โดยตรง และการไปศึกษาดูงานดังกล่าวได้สร้างรายได้ที่มั่นคงแก่กลุ่มสตรีแม่บ้านจำนวนหนึ่ง ซึ่งคนกลุ่มนี้มีความรักและเอ็นดูนางสาวปรีชญาเป็นอย่างมาก รวมไปถึงรู้สึกในบุญคุณที่ช่วยในการสร้างอาชีพทำให้ครอบครัวของตนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น”

กลุ่ม อสม. เป็นกลุ่มหนึ่งจากการบอกเล่าของผู้อำนวยการ โรงพยาบาลศูนย์สุขภาพประจำตำบลแห่งหนึ่ง (สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2555) ว่า “การที่ อสม. ส่วนใหญ่เลือกพรรคและผู้สมัคร ส.ส. ของพรรคประชาธิปัตย์นั้นก็เพราะว่า ตอนที่พรรคประชาธิปัตย์เป็นรัฐบาลมีนโยบายหลายอย่างที่สนับสนุน อสม. อย่างเป็นรูปธรรมไม่ว่าจะเป็นระบบการเชิดชูคุณงามความดี รวมไปถึงการให้ อสม. มีเงินเดือน แม้ว่าเงินจะไม่มากแต่เป็นขวัญกำลังใจได้เป็นอย่างดี ประกอบว่าตัวผู้สมัคร ส.ส. โดยเฉพาะนางสาวปรีชญานั้นเป็นผู้ที่เข้ามาคลุกคลีกับ อสม. อยู่เป็นประจำ และเป็นผู้ที่สื่อสารด้านนโยบายให้กับประชาชนและ อสม. ได้อย่างเข้าใจลึกซึ้ง เห็นได้ว่าเวลาว่างงานอะไรเกี่ยว อสม. จะมีคนโทร ไปเชิญนางสาวปรีชญา มาร่วมงานเป็นประจำ และอีกอย่างหนึ่งดูได้จากคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้แทนราษฎรทุกครั้งในช่วงที่มีการจัดตั้งหัวคะแนนซื้อเสียง จะไม่มีผู้สมัคร ส.ส. ของพรรคประชาธิปัตย์อยู่บัญชีรายชื่อเลย แต่พอมีนับคะแนนเสียงเลือกตั้งปรากฏว่าคะแนนของผู้สมัครพรรคประชาธิปัตย์ชนะเลือกตั้งในหลายเขต” จากการบอกเล่าของนายเอ จะเห็นได้ว่าเครือข่าย อสม.จะเป็นเครือข่ายเชิงนโยบาย ซึ่งเกิดจากการสื่อสารและการเข้าถึงที่ดีของตัวผู้สมัคร ส.ส.ของพรรคประชาธิปัตย์

นอกจากนั้นแล้วในภาพรวมระดับตำบลและอำเภอนางสาวปรีชญา ก็ได้มีส่วนในการดึงงบประมาณมาลงในพื้นที่ เช่น ได้ดึงงบประมาณไฟฟ้าส่องสว่างริมทางมาลงที่ตำบลคลองตาครูด และอีกหลายตำบล โครงการขุดลอกคูคลองทั่วทั้งอำเภอโพธารามและจอมบึง โครงการถนนปลอดฝุ่นเกือบทุกอำเภอ รวมไปถึงถนนซอยต่าง ๆ สนับสนุนงบประมาณในการจัดงานแข่งขันฟุตบอลด้านยาเสพติดเทศบาลตำบลโพหัก เทศบาลตำบลจอมบึง เทศบาลตำบลเบิกไพร โครงการอยู่ดีมีสุขเกือบทุกตำบล การดึงโครงการดังกล่าวมาลงพื้นที่ส่วนใหญ่จะมีการเชื่อมโยงกับบุคคลสำคัญในระดับตำบลโดยเฉพาะผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งเป็นการสร้างสายสัมพันธ์ในลักษณะถ้อยที

ถ้อยอาศัย ผู้บริหารท้องถิ่นก็ได้ผลงานในท้องถิ่นนางสาวปรีชญาได้รับโอกาสในการสร้างสายสัมพันธ์ที่ดีกับผู้นำท้องถิ่น เพราะเวลาว่างขึ้นในตำบลก็ได้รับเชิญมาเป็นประธานบ้าง หรือไม่ก็เชิญให้ขึ้นบนเวทีเพื่อพบปะพูดคุยกับประชาชนบนเวที ซึ่งเป็นการสร้างโอกาสในการเข้าถึงและผลิตซ้ำในการรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชนในเขตเลือกตั้งของตน

นัญชิตา ตัวนเรศ (สัมภาษณ์, 10 เมษายน 2555) ยังอธิบายเพิ่มเติมอีกว่า “นอกจากนั้นยังมีการผลิตซ้ำในการรักษาความสัมพันธ์ทางอำนาจ โดยลงพื้นที่ไปพบปะชาวบ้าน จัดตั้งสำนักงานเพื่อรับฟังปัญหาความเดือดร้อนของชาวบ้าน นอกจากประเด็นที่กล่าวมาข้างต้นแล้วนั้น นางสาวปรีชญา ยังเข้าไปร่วมกิจกรรมทางประเพณี ไม่ว่าจะเป็นงานบวช งานแต่ง งานศพ งานขึ้นบ้านใหม่ งานสงกรานต์ งานปีใหม่ โดยเฉพาะงานศพนั้นถ้าติดภารกิจจริง ๆ ก็จะจัดตัวแทนไปส่งพวงหรีด เพื่อแสดงความเสียใจกับญาติพี่น้องของผู้เสียชีวิตไม่เคยขาด”

4. เครือข่ายตระกูลชีวิญญู

เครือข่ายพรรคประชาธิปัตย์อำเภอบ้านโป่งนั้นหลังจากปี พ.ศ. 2535 เหนือยังมีมีแกนนำที่ชัดเจน แต่ก็มีฐานทางการเมืองอยู่ในเขตชุมชนเมืองเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในเขตเทศบาลเมืองบ้านโป่ง และพื้นที่ข้างเคียงอย่างตำบลสวนกล้วย หนองอ้อ หนองกบ ปากแรด เบิกไพร รวมไปถึงเขตพื้นที่ชุมชนชาวจีนบริเวณเทศบาลหัวกระบोक เครือข่ายพรรคประชาธิปัตย์อำเภอบ้านโป่งได้รวมตัวเป็นกลุ่มที่เหนียวแน่นขึ้นมาอีกครั้ง ในปี พ.ศ. 2538 โดยมีนายวิชัย วัฒนาประสิทธิ์ เป็นบุคคลศูนย์กลางในการเชื่อมโยงเครือข่าย จากการบอกเล่าของนายวิวัฒน์ชีวิญญู (สัมภาษณ์, 10 เมษายน 2555) ว่า “นายวิชัยมีการเชื่อมโยงและการสร้างเครือข่ายเหมือนกับแกนนำของพรรคประชาธิปัตย์ยุคก่อน ๆ กล่าวคือ มีการเชิญแกนนำของพรรคมาปราศรัยหาเสียง แจกเอกสารที่อธิบายถึงจุดยืนและอุดมการณ์ของพรรค รวมไปถึงแนะนำคุณสมบัติของตัวบุคคลที่มีความซื่อสัตย์ การสร้างเครือข่ายเป็นไปในลักษณะการสร้างประเด็นร่วมตามคำประกาศอุดมการณ์ของพรรคประชาธิปัตย์ เมื่อปี พ.ศ. 2489 ที่เน้นเรื่องความซื่อสัตย์ ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ รวมไปถึงการต่อต้านการปกครองแบบเผด็จการทุกรูปแบบ ซึ่งประเด็นร่วมดังกล่าวได้สร้างเป็นเครือข่ายหลวม ๆ ขึ้นในหลายพื้นที่โดยเฉพาะในเขตชุมชนเมืองหรือเขตที่ประชาชนมีระดับการศึกษาพอสมควร และกลุ่มพวกข้าราชการที่สังกัดกระทรวงต่าง ๆ”

นายวิชัย วัฒนาประสิทธิ์ เดิมทีเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรกในเขตที่ 2 จังหวัดราชบุรี ในปี พ.ศ. 2538 ต่อมาเมื่อมีการเลือกตั้งใหม่ในปี พ.ศ. 2539 ได้ย้ายมาสังกัดพรรคประชาธิปัตย์ และเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สังกัดพรรคประชาธิปัตย์เขตที่ 2 จังหวัดราชบุรีถึง 2 สมัย กล่าวคือ สมัยแรกวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539 ถึง วันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2543 และสมัยที่ 2 วันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544

ถึงวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2548 หลังจากนั้นนายวิชัย และประธานสาขาพรรคประชาธิปัตย์บ้านโป่ง ได้ลาออกไปสังกัดพรรคชาติไทย เป็นผลให้ประธานสาขาพรรคประชาธิปัตย์สาขาบ้านโป่งว่างลง และเป็นช่วงเดียวกับมีการสรรหาผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตนั้นพอดี ประธานสาขาพรรคคนเก่าได้ทาบทามให้นายศศักดิ์ ชีววิญญู อดีตสมาชิกสภาเทศบาลห้วยกระบอกเป็นผู้ลงรับสมัคร ส.ส. ของพรรคประชาธิปัตย์ในเขตเลือกตั้งที่ 2 และต่อมามีการสรรหาประธานสาขาพรรคอำเภอบ้านโป่งคนใหม่ ซึ่งคณะกรรมการสาขาพรรคได้มีมติเลือกนายวิวัฒน์ ชีววิญญู ซึ่งเป็นบิดาของนายศศักดิ์เป็นประธานสาขาพรรคคนต่อมา

นายวิวัฒน์ ชีววิญญู อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลห้วยกระบอก เดิมทีนายวิวัฒน์มีอาชีพทำไร่ไถนา และเป็นประธานสมาคมกลุ่มไร่ไถนาเขต 7 ปัจจุบันยังมีเพื่อนฝูงที่มีอาชีพทำไร่ไถนาอยู่เป็นจำนวนมากในเขตตำบลกรับใหญ่ และพื้นที่ใกล้เคียง นอกจากอาชีพการทำไร่ไถนาแล้ว นายวิวัฒน์ยังประกอบอาชีพเป็นผู้รับเหมาก่อสร้าง คิววิสดูในการก่อสร้าง มีทำทรายและรถสิบล้อไว้วิ่งทราย ดินลูกรังและหินคลุก ซึ่งการประกอบอาชีพดังกล่าวคู่ค้าส่วนใหญ่จะเป็นส่วนราชการไม่ว่าจะเป็นกรมทางหลวง ทางหลวงชนบท ชลประทาน จังหวัด และอำเภอรวมไปถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งประกอบไปด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล การทำการค้าทำให้นายวิวัฒน์เป็นที่รู้จักของบุคคลหลายแวดวง ต่อมาเมื่อนายวิวัฒน์ถูกเลือกขึ้นเป็นประธานสาขาพรรคประชาธิปัตย์เขตอำเภอบ้านโป่ง จึงทำงานในการสร้างเครือข่ายได้ไม่ยาก

การสร้างเครือข่ายของนายวิวัฒน์ (ธงชัย คงกระพันซ์, สัมภาษณ์, 9 เมษายน 2555)

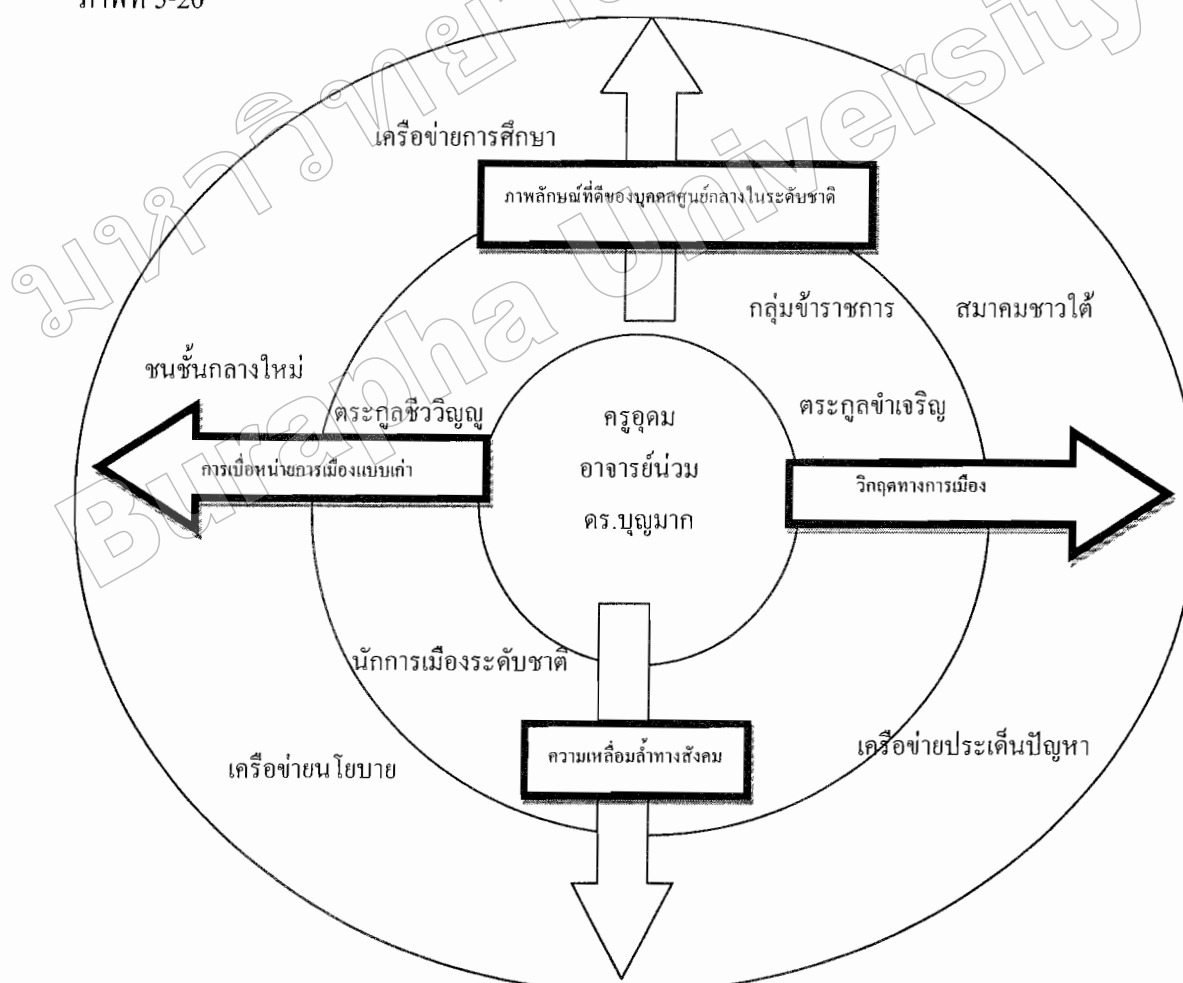
“ในระยะแรกนั้นเป็นการเชื่อมโยงเครือข่ายผ่านเครือข่าย กลุ่มอาชีพ และกลุ่มอุดมการณ์พรรคประชาธิปัตย์ที่กระจายตัวอยู่ทั่วไป โดยการนัดพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมือง ซึ่งกลุ่มเครือข่ายเป็นกลุ่มบุคคลที่สำคัญในการขยายเครือข่าย เครือข่ายของนายวิวัฒน์ ดำรงตำแหน่งเป็นนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลห้วยกระบอก การสร้างเครือข่ายโดยการนัดรวมกลุ่มและได้เชิญนายอลงกรณ์ พลบุตร ซึ่งเป็นรองหัวหน้าพรรคที่ดูแลเครือข่ายพื้นที่ภาคกลางมาพบปะและพูดคุย” นอกจากนั้นแล้วในคราวที่ทางพรรคมีการจัดประชุมหรือสัมมนาในจังหวัดต่าง ๆ นายวิวัฒน์ก็จะชักชวนบุคคลระดับแกนนำในเครือข่ายให้เข้าร่วมรับฟังและแสดงความคิดเห็น การจัดตั้งบุคคลทำงานให้สาขาพรรคในระดับตำบลก็เป็นแนวทางที่สำคัญของนายวิวัฒน์ โดยแต่งตั้งกลุ่มบุคคลดังกล่าวให้เป็นกรรมการสาขาเพื่อเป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงเครือข่ายต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ซึ่งส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นไปที่เครือข่ายประเด็นปัญหา การต่อต้านคอร์รัปชัน การต่อต้านเผด็จการ

ทุกรูปแบบ และขายความซื่อสัตย์ของนายชวน หลีกภัย อดีตหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ รวมไปถึงขายความสามารถและความสดของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์คนปัจจุบัน เนวร่วมพรรคประชาธิปัตย์ในตำบลต่าง ๆ ในเขตอำเภอบ้านโป่ง มีการรวมตัวกันทำงานอย่างลับ ๆ คล้ายกับไม่มีตัวตน แต่ในสายประชาธิปัตย์จะรู้ว่าใครเป็นคนในเครือข่ายของพรรคประชาธิปัตย์บ้าง ดังนั้นการหาเสียงของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคประชาธิปัตย์ในจังหวัดราชบุรีเกือบทุกคน จะใช้วิธีการหาเสียงโดยลงไปพบปะชาวบ้านโดยตรง โดยจะไม่เน้นย้ำการหาเสียงผ่านห้วคณะที่เป็นผู้บริหารท้องถิ่น หรือฝ่ายปกครอง อันประกอบไปด้วยกำนันผู้ใหญ่บ้าน เพราะว่ามีกลุ่มคนจำนวนหนึ่งเป็นฐานเครือข่ายของพรรคประชาธิปัตย์อยู่แล้ว เพียงแต่เมื่อมีการเลือกตั้ง ส.ส. ขึ้นมาเมื่อไหร่ก็จะใช้ตัวผู้สมัครเป็นผู้เข้าไปพบปะกับประชาชน เพื่อเสนอนโยบายและอุดมการณ์ของพรรคประชาธิปัตย์ก็เพียงพอต่อชัยชนะการเลือกตั้งสรุปเครือข่ายภายใต้อุดมการณ์ของพรรคประชาธิปัตย์ในจังหวัดราชบุรี ก่อรูปขึ้นมาจากความล้มเหลวในการดูแลสังคมของการเมืองในระบบเก่า มีประเด็นความซื่อสัตย์ของนักการเมืองและการปกครองแบบเผด็จการของทหารเป็นตัวกระตุ้นและขับเคลื่อน การขยายเครือข่ายส่วนใหญ่จะเป็นการมุ่งเน้นไปที่การสร้างชุดคุณค่าในเรื่องความดีและความงาม ซึ่งสอดคล้องเป็นอย่างดีกับจารีตแบบอนุรักษ์ของสังคมราชบุรี การสร้างเกณฑ์ในการมองสังคมดังกล่าวเมื่อถูกผลิตซ้ำผ่านการมองประเด็นปัญหาที่ประทับอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ฝ่ายชนชั้นนำเป็นฝ่ายได้ประโยชน์ทางการเมือง ก็ยังขยายเครือข่ายออกไปให้กว้างขึ้นเป็นทวีคูณ ตัวบุคคลศูนย์กลางของเครือข่ายภายใต้อุดมการณ์ของพรรคประชาธิปัตย์จึงเป็นแค่บุคคลสื่อกลางในการเชื่อมโยงชุดข้อมูลข่าวสารจากศูนย์กลางอำนาจในส่วนกลางมาแพร่กระจายในสังคมการเมืองท้องถิ่นอีกทอดหนึ่ง ประเด็นความล้มเหลวในเชิงนโยบาย การฉ้อโกง การคอร์รัปชัน และการปกครองแบบเผด็จการเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการรวมตัวเป็นเครือข่าย โดยมีบุคคลที่ถูกคัดเลือกหรือบุคคลที่ทางเครือข่ายดึงเอามาทำหน้าที่เป็นประกาศกในการประกาศนโยบาย และจัดเวทีให้มีการแลกเปลี่ยน และสร้างช่องทางให้ข้อมูลข่าวสารไหลบ่าลงสู่สังคม ดังนั้นการทำงานของบุคคลศูนย์กลางในระดับจังหวัดจึงเป็นแค่บุคคลที่ขายความซื่อสัตย์และความสามารถของบุคคลศูนย์กลางของพรรค นอกจากนั้นแล้วกระแสการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองยังเป็นปัจจัยเกื้อหนุนเป็นกระแสเพิ่มหรือลดเครือข่ายตามสภาพแวดล้อมของช่วงเวลานั้น ๆ เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้วการรักษาเครือข่ายจึงเป็นปัจจัยที่เกาะติดกับบุคคลศูนย์กลางของพรรคและกระแสการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของประเทศเป็นอย่างมาก

บทสังเคราะห์เครือข่ายอำนาจพรรคประชาธิปัตย์

บทสังเคราะห์เครือข่ายภายใต้อุดมการณ์ของพรรคประชาธิปัตย์ จะมีลักษณะพิเศษ ซึ่งแตกต่างไปจากเครือข่ายอื่น ๆ ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงการก่อรูปและการขยาย รวมไปถึงรักษาอำนาจ ซึ่งผู้วิจัยจะวิเคราะห์เครือข่ายโดยนำปรากฏการณ์ในพื้นที่มาจัดระบบและเชื่อมโยงให้เห็นถึงโครงสร้างอำนาจของเครือข่ายนี้ โดยในตอนแรกจะนำเสนอให้เห็นถึงการเชื่อมโยงกันระหว่างสมาชิกในวงแหวนแต่ละวงของเครือข่าย และในตอนสองที่จะสังเคราะห์ให้เห็นว่าภายในวงแหวนแต่ดวงมีความสัมพันธ์โยงใยกันเช่นไร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่หนึ่ง การเชื่อมโยงระหว่างสมาชิกในวงแหวนชั้นต่าง ๆ ภายใต้เครือข่ายอำนาจภายใต้อุดมการณ์ของพรรคประชาธิปัตย์ จะสะท้อนให้เห็นภาพความสัมพันธ์ทั้งหมด และเป็นฐานที่สำคัญอันนำไปสู่ความเข้าใจการก่อรูป การสร้างและการดำรงอยู่ของเครือข่ายนี้ ซึ่งรายละเอียดดังภาพที่ 5-20

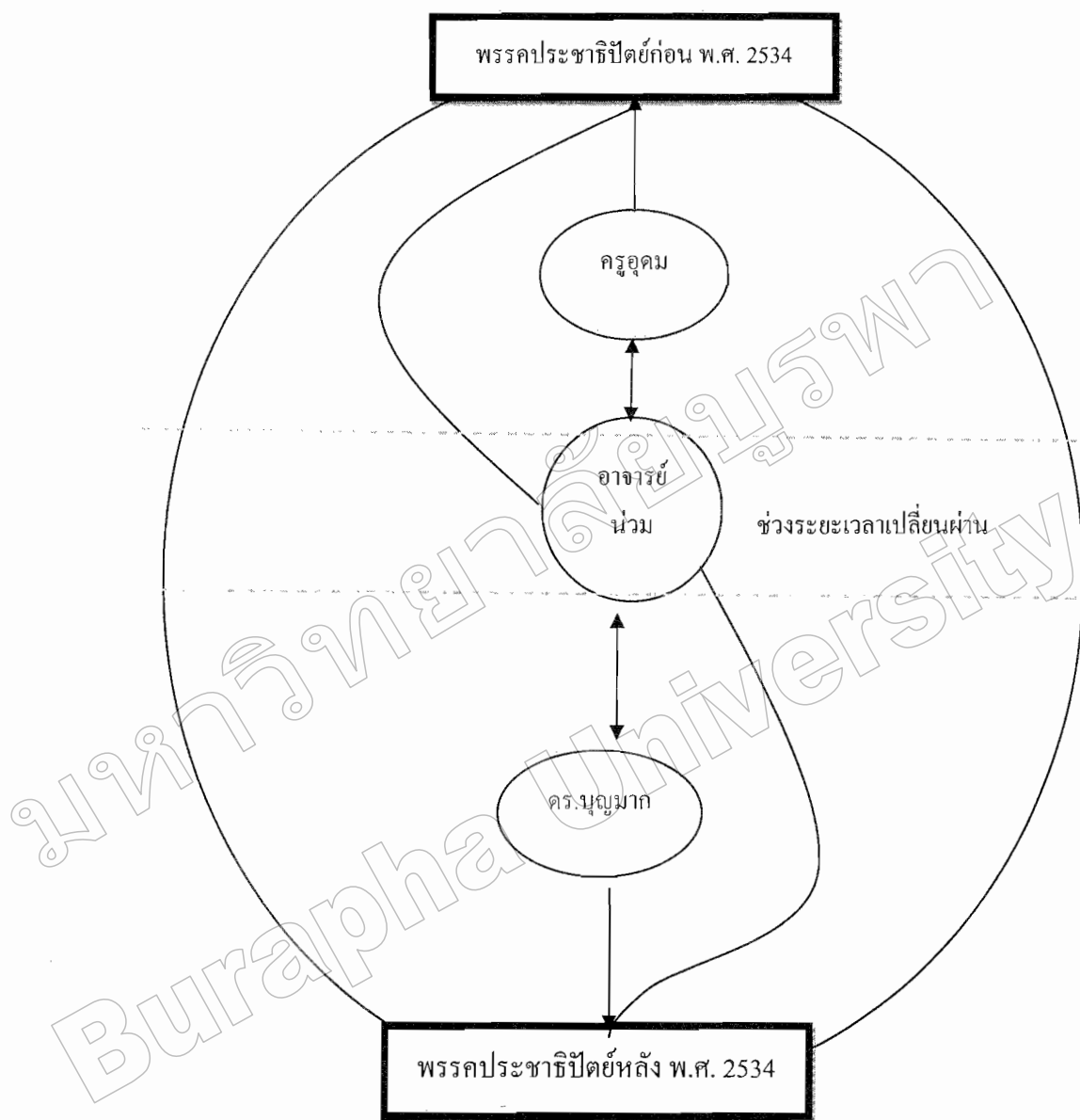

ภาพที่ 5-20 ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในวงแหวนชั้นต่าง ๆ ของเครือข่ายอำนาจภายใต้
อุดมการณ์ของพรรคประชาธิปัตย์

จากภาพที่ 5-20 แสดงให้เห็นถึงสมาชิกในแต่ละชั้นของวงแหวน และแบบแผนความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในวงแหวนแต่ละวงของเครือข่ายอำนาจภายใต้อุดมการณ์ของพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งเป็นลักษณะที่ส่งต่อทางอุดมการณ์กันเป็นทอด ๆ เป็นลำดับชั้นภายในเครือข่าย กล่าวคือ วงแหวนชั้นในสุดหรือศูนย์กลางอำนาจของเครือข่ายอำนาจภายใต้อุดมการณ์ของพรรคประชาธิปัตย์นั้น เติบโตมาจากความล้มเหลวในการแก้ปัญหาสังคมของการเมืองในระบบเก่า ซึ่งเป็นฉนวนเหตุให้สังคมมีความเหลื่อมล้ำทางอำนาจมาก นำไปสู่การเอารัดเอาเปรียบขึ้นทั่วไปในสังคม และเรื่องดังกล่าวเมื่อกระจายเป็นวงกว้างก็เกิดพลังในการต่อต้านอำนาจนำขึ้นมาเพื่อปลดปล่อยเงื่อนไขที่นำไปสู่การเอารัดเอาเปรียบดังกล่าว และเป็นเหตุผลที่สำคัญของการรวมตัวกันขึ้นของชนชั้นกลางใหม่ในพื้นที่จังหวัดราชบุรี ซึ่งชนชั้นกลางใหม่นี้ประกอบไปด้วยข้าราชการ พ่อค้านักธุรกิจที่ได้การศึกษาแบบใหม่ ผู้นำท้องถิ่นที่มีการศึกษาพอสมควร และพวกสื่อมวลชน โดยคนกลุ่มนี้ในระยะต้นต่างคนต่างมีปฏิบัติการในชีวิตประจำวันตามที่แตกต่างกันออกไปตามอาชีพและสิ่งแวดล้อม แต่ต่อมาเมื่อเกิดวิกฤตการณ์ทางการเมือง และสังคมเกิดความเหลื่อมล้ำทางอำนาจมากคนกลุ่มนี้จึงมารวมตัวกันต่อสู้เพื่อปลดปล่อยทางสังคมเพื่อไปสู่สังคมที่คุณภาพกว่า กล่าวคือ มีเหลื่อมล้ำทางอำนาจน้อย มีการเสมอภาคกันโอกาสในการที่จะเข้าบริการต่างๆ ของภาครัฐ การรวมกลุ่มเพื่อปลดปล่อยทางสังคมดังกล่าวได้มีการนำเอาอุดมการณ์ของพรรคประชาธิปัตย์มาเป็นจุดขาย โดยเน้นเรื่องความซื่อสัตย์ ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ รวมไปถึงการต่อต้านระบบการเมืองแบบเผด็จการ และเมื่อเกิดวิกฤตของการเมืองในประเทศแล้วแล้วเข้าแล้ว ก็เกิดการแพร่หลายของข้อมูลข่าวสารนำไปสู่การก่อรูปเครือข่ายประเด็นปัญหาต่างๆ ขึ้นมาจำนวนหลายกลุ่มซึ่งเครือข่ายเหล่านี้เป็นฐานสนับสนุนที่สำคัญของเครือข่ายอำนาจภายใต้อุดมการณ์ของพรรคประชาธิปัตย์ วงแหวนชั้นในสุดของเครือข่ายนี้เริ่มต้นจากครูประชาบาลที่เป็นบุคคลสื่อกลางในการสื่อสารข้อมูลระหว่างสมาชิกกับแกนนำของเครือข่ายการเมืองระดับชาติ โดยมีการเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารผ่านการไปร่วมฟังการปราศรัยทางการเมือง การรวมกลุ่มแลกเปลี่ยนกับแกนนำหรือบุคคลสำคัญของพรรคประชาธิปัตย์อย่างไม่เป็นทางการ ต่อมาเมื่อเปลี่ยนผ่านมาสู่การฝึกกำลังขึ้นระหว่างครูประชาบาล อาจารย์วิทยาลัยเทคนิค กลุ่มพ่อค้าและนักการเมืองท้องถิ่นหัวก้าวหน้า สื่อมวลชน รวมไปถึงนักวิชาการรุ่นใหม่ โดยยุทธศาสตร์การเข้าถึงประชาชนโดยตรงไม่ผ่านหัวคะแนนหรือผู้นำท้องถิ่นที่ต้องทำการเมืองแบบใช้เงินตราเป็นปัจจัยสื่อกลาง ถ้าจะมีศูนย์กลาง ในระดับพื้นที่ก็จะเป็นเพียงผู้ร่วมอุดมการณ์ซึ่งบุคคล กลุ่มนี้จะ เป็นแหล่งกระจายข้อมูลข่าวสารในระดับพื้นที่ที่สำคัญ ซึ่งคนกลุ่มนี้ทำหน้าที่เข้าแข่งก็จะมีสมาชิกเกิดขึ้นทั่วไป

ตอนสองที่จะสังเคราะห์ให้เห็นว่าภายในวงแหวนแตงมีความสัมพันธ์โยงใยกันเช่นไร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

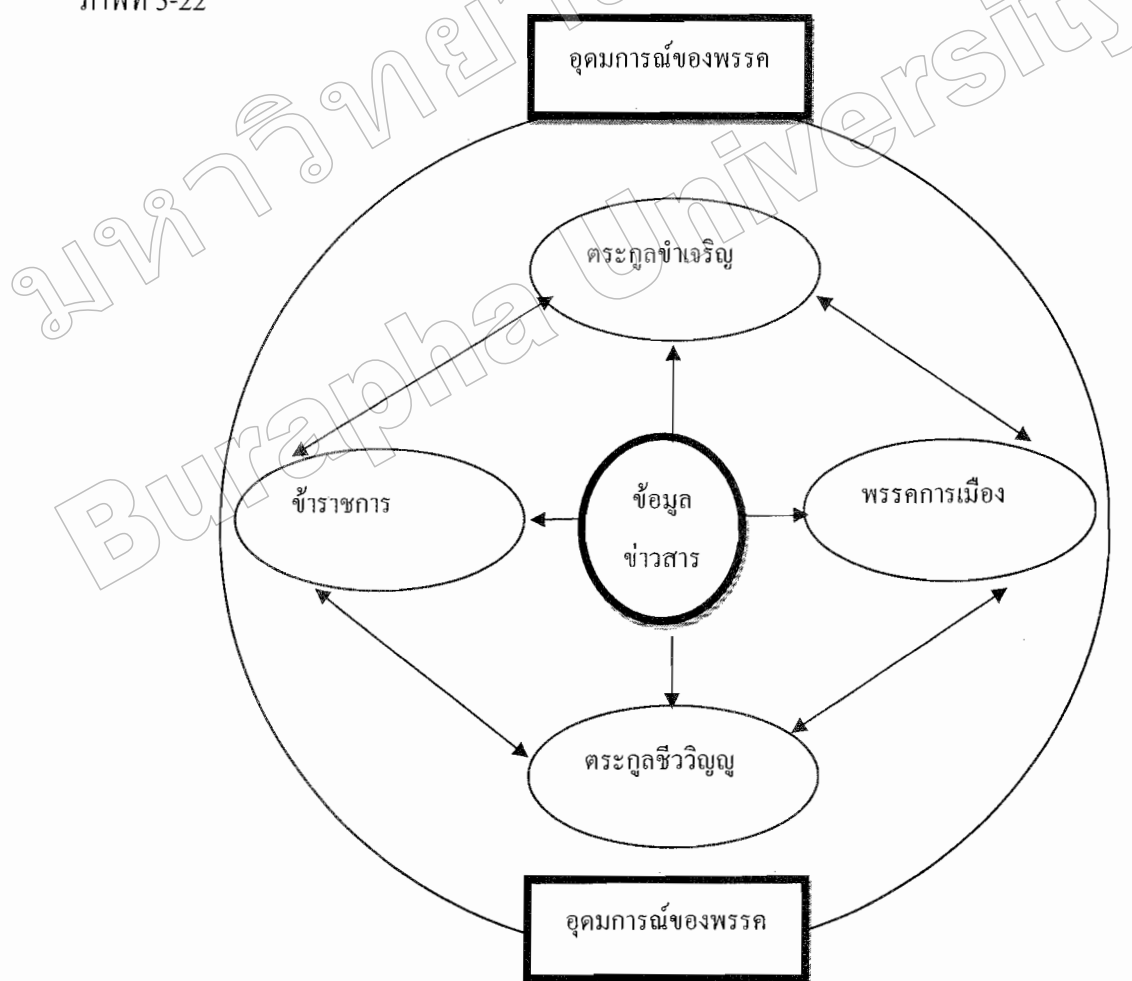
1. วงแหวนชั้นในของเครือข่ายอำนาจภายใต้อุดมการณ์ของพรรคประชาธิปัตย์ สำหรับสมาชิกในวงแหวนชั้นในของเครือข่ายอำนาจภายใต้อุดมการณ์ของพรรคประชาธิปัตย์นั้น ประกอบไปด้วยบุคคลที่สำคัญที่เป็นกลไกในเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารและทรัพยากรอื่น ๆ ได้แก่ ครูอุดม กิจเจริญ อาจารย์น่วม ห่วงทอง และ ดร.บุญมาก ศิริินวกุล ซึ่งสายสัมพันธ์ทั้ง 3 ท่านนั้น เกิดขึ้นภายใต้อุดมการณ์ชุดหนึ่งในการมองสังคม ครูอุดมรู้จักอาจารย์น่วมผ่านการเผยแพร่ อุดมการณ์ของพรรคประชาธิปัตย์ ด้วยการที่ครูอุดมและอาจารย์น่วมมีจิตใจที่รักความเป็นธรรม ไม่ชอบการเอารัดเอาเปรียบ และอยากเห็นสังคมจังหวัดราชบุรีมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทาง ที่ก้าวหน้า การที่ทั้งสองมีความคิดเห็นทางการเมืองที่ใกล้เคียงกัน จึงนำไปสู่การรวมกลุ่ม เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสร้างแนวร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารภายใต้ชุดอุดมการณ์ ของพรรคประชาธิปัตย์ โดยมีการนำสมาชิกใหม่และเก่าเข้าไปร่วมฟังปราศรัยหาเสียงของแกนนำ พรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งการผลิตซ้ำความเชื่อและอุดมการณ์ในลักษณะดังกล่าว เมื่อผนวกกับ วิฤตการณ์ทางการเมืองของประเทศเป็นช่วง ๆ แล้วเป็นผลให้เครือข่ายอำนาจภายใต้อุดมการณ์ ของพรรคประชาธิปัตย์ในพื้นที่จังหวัดราชบุรีขยายตัวเป็นอย่างมาก การประสานพลังระหว่างครู อุดม อาจารย์น่วมและเครือข่ายนำไปสู่การควานหาผู้ที่คุณสมบัติเหมาะสมเพื่อเข้าไปมีส่วนร่วม เพื่อผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอำนาจในระดับชาติและระดับจังหวัด ซึ่งเป็นที่มา ของความเหลื่อมล้ำในระบบต่าง ๆ ของสังคม และท้ายที่สุด ครูอุดม อาจารย์น่วมและเครือข่ายก็ได้ เชื่อมต่อไปยัง ดร.บุญมาก ซึ่งเป็นบุคคลที่สำคัญมากที่สุดในการเครือข่ายอำนาจภายใต้อุดมการณ์ของ พรรคประชาธิปัตย์ของจังหวัดราชบุรีในระยะเวลาต่อมา ดร.บุญมาก รู้จักกับครูอุดมและเครือข่าย ผ่านอาจารย์น่วม และในที่สุดเครือข่ายนี้ได้ร่วมกันผลักดันทางการเมืองให้ ดร.บุญมาก เข้าสู่อำนาจ ทางการเมือง ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสมาชิกในวงแหวนชั้นในของเครือข่ายอำนาจภายใต้อุดมการณ์ของ พรรคประชาธิปัตย์มีความสัมพันธ์กันผ่านกลไกทางการเมือง โดยอุดมการณ์เป็นโซ่ข้อกลางที่ ร้อยรัดและผูกโยงให้บุคคลกลุ่มต่าง ๆ เข้าด้วยกัน และกระจายตัวเป็นวงกว้างไปทั่วทั้งสังคม การเมืองจังหวัดราชบุรี สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกวงแหวนชั้นในของเครือข่ายอำนาจ ภายใต้อุดมการณ์ของพรรคประชาธิปัตย์ดูได้จากภาพที่ 5-21

ภาพที่ 5-21 ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในวงแหวนชั้นในของเครือข่ายอำนาจภายใต้อุดมการณ์
ของพระคปราชย์ไต้

วงแหวนชั้นกลางของเครือข่ายอำนาจภายใต้อุดมการณ์ของพระคปราชย์ไต้
ดังที่กล่าวไปตั้งแต่ตอนต้นแล้วว่าเครือข่ายอำนาจภายใต้อุดมการณ์ของพระคปราชย์ไต้
ส่วนใหญ่บุคคลศูนย์กลางนั้นจะทำงานโดยเข้าพบปะประชาชนโดยตรงทั้งในช่วงปกติและช่วง
เลือกตั้ง ดังนั้นสมาชิกในวงแหวนชั้นกลางนี้ส่วนใหญ่เป็นผู้เกี่ยวข้องโดยตรงกับตำแหน่ง เช่น

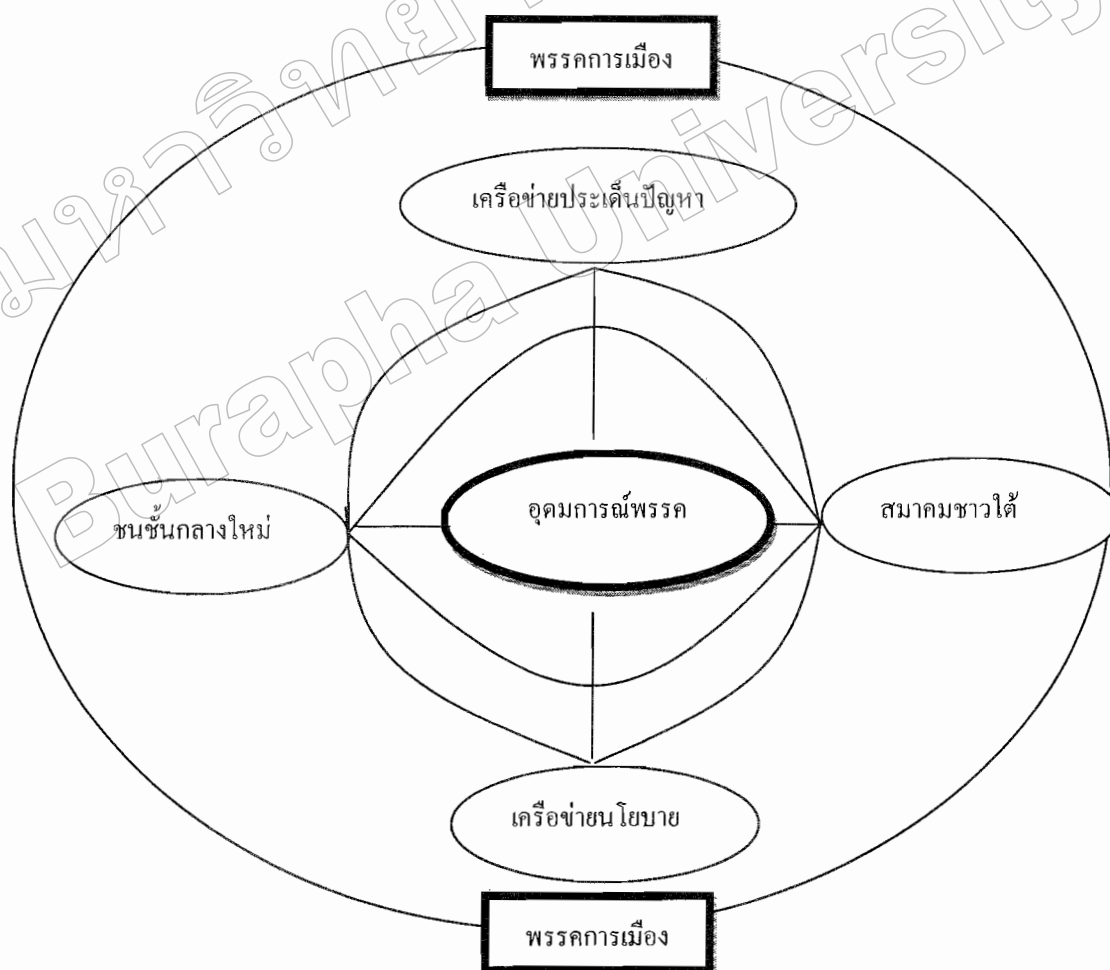
ประธานสาขาพรรค กรรมการสาขาพรรค หรือไม่กี่ผู้ที่เป็นตัวแทนของพรรคในการลงสมัครรับเลือกตั้งในระดับต่าง ๆ สำหรับผู้ที่เป็นตัวลงรับสมัครเลือกตั้งนั้นส่วนใหญ่จะเป็นสมาชิกที่มีบทบาทที่สำคัญในวงแหวนชั้นกลางนี้ โดยส่วนมากผู้ได้รับการคัดเลือกจากพรรคนั้นจะเป็นตัวแทนตระกูลใหญ่ เช่น ตระกูลขำเจริญที่พื้นที่อำเภอโพธาราม ตระกูลชีวิวิญญูในพื้นที่อำเภอบ้านโป่ง ซึ่งสมาชิกในวงแหวนชั้นกลางนี้จะเชื่อมโยงกันเป็นตามข่ายทั่วทั้งจังหวัดจะมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร รวมไปถึงมีการประชุมร่วมกัน ร่วมกันจัดประชุมสัมมนาหรือทำกิจกรรมอื่น ๆ เช่น อบรมยุวประชาธิปไตย ร่วมทั้งการผลิตซ้ำอุดมการณ์พรรคโดยวิธีอื่น ๆ ซึ่งเครือข่ายในระดับพื้นที่ดังกล่าวจะทำงานเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบกับเครือข่ายพรรคประชาธิปัตย์ในระดับภูมิภาคและระดับชาติ นอกจากนั้นแล้วยังมีการเชื่อมโยงกันอย่างลึกซึ้งกับกลุ่มราชการหัวก้าวหน้า เช่น เครือข่ายครู เครือข่ายนักพัฒนาและข้าราชการอื่น ๆ สำหรับรูปแบบความสัมพันธ์เห็นได้จากภาพที่ 5-22

ภาพที่ 5-22 ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในวงแหวนชั้นกลางของเครือข่ายอำนาจภายใต้
อุดมการณ์ของพรรคประชาธิปัตย์

3. วงแหวนชั้นนอกของเครือข่ายอำนาจภายใต้อุดมการณ์ของพรรคประชาธิปัตย์

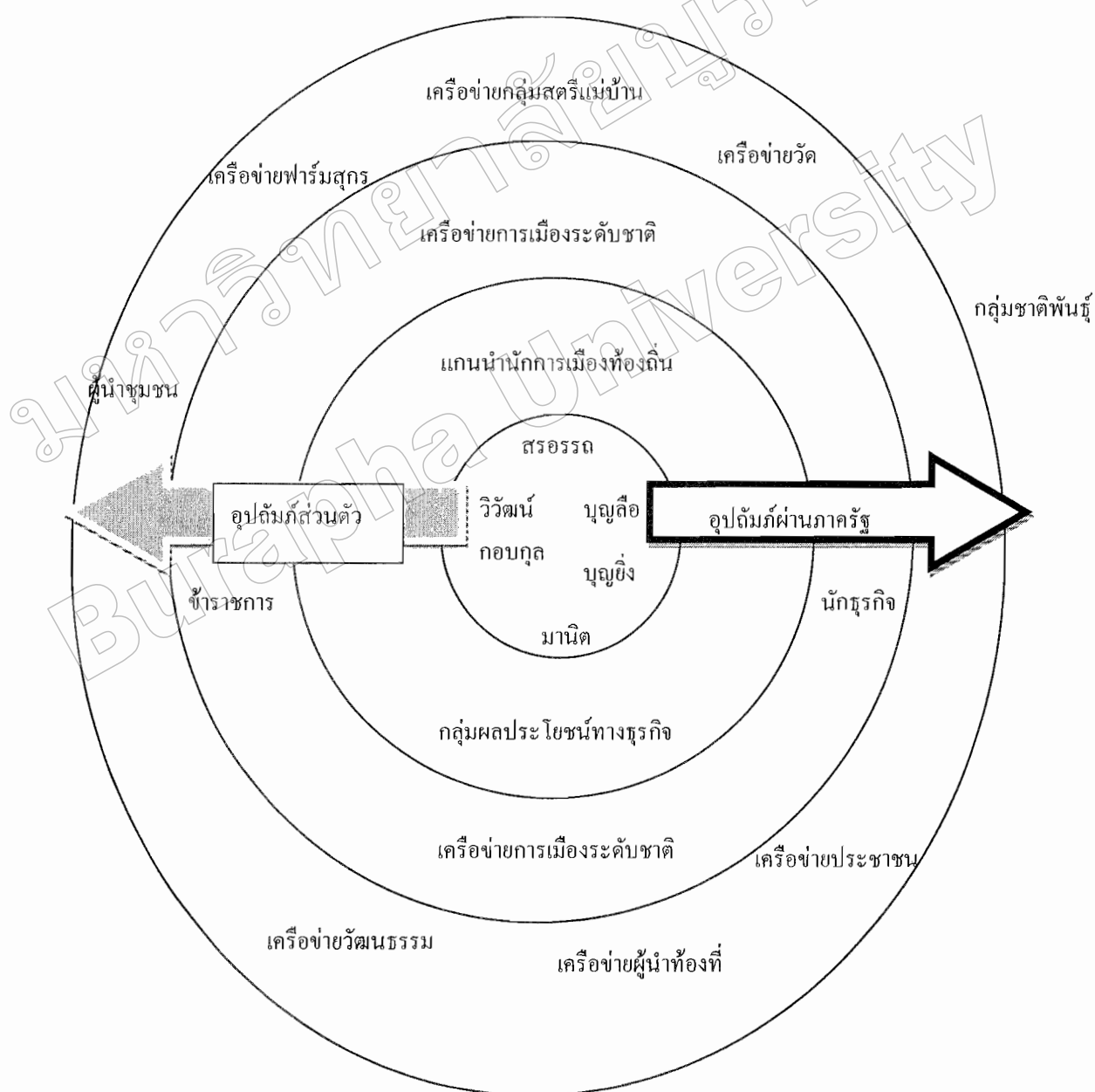
เครือข่ายอำนาจภายใต้อุดมการณ์ของพรรคประชาธิปัตย์นั้นเป็นเครือข่ายที่มีสมาชิกกระจายตัวอยู่ทั่วทั้งจังหวัดราชบุรี ซึ่งมีทั้งที่ร่วมทำงานกันอยู่อย่างลับ ๆ และที่ทำงานกันอยู่อย่างเปิดเผย ซึ่งสมาชิกในวงแหวนชั้นนี้ส่วนใหญ่จะได้รับการซึมซับผ่านประสบการณ์จริงในการใช้ชีวิต การเข้าไปร่วมกลุ่มกับพวกหัวก้าวหน้า หรือไม่ก็ถูกเอารัดเอาเปรียบ รวมไปถึงเครือข่ายที่ได้รับผลกระทบในเชิงนโยบาย ซึ่งจากข้อค้นพบผู้วิจัยสามารถจัดหมวดหมู่ได้ดังนี้ เครือข่ายการศึกษา เครือข่ายนโยบาย เครือข่ายประเด็นปัญหา รวมไปถึงพวกชนชั้นกลางใหม่ ซึ่งเครือข่ายเหล่านี้เชื่อมโยงกันเป็นข่ายใยมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร กิจกรรมต่าง ๆ ที่ผลิตซ้ำอุดมการณ์ของพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งค่อยซึมซับและท้ายที่สุดนำไปสู่การปฏิบัติการร่วมในกิจกรรมทางการเมืองผ่านอุดมการณ์ของพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งเห็นได้อย่างชัดเจนในช่วงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในแต่ละครั้ง สำหรับรูปแบบความสัมพันธ์เห็นได้จากภาพที่ 5-23

ภาพที่ 5-23 ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในวงแหวนชั้นนอกของเครือข่ายอำนาจภายใต้
อุดมการณ์ของพรรคประชาธิปัตย์

การแลกเปลี่ยนทรัพยากรระหว่างเครือข่าย

บทสังเคราะห์ในตอนนี้เป็นแสดงให้เห็นถึงการก่อรูปและการขยาย รวมไปถึงรักษาอำนาจของเครือข่ายอำนาจของพ่อค้าท้องถิ่น 3 ชั่ว ซึ่งผู้วิจัยจะวิเคราะห์เครือข่ายโดยนำข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในพื้นที่มาเป็นฐานเพื่อสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ โดยในตอนแรกจะนำเสนอให้เห็นถึงการเชื่อมโยงกันระหว่างสมาชิกในวงแหวนแต่ละวงของเครือข่าย และในตอนที่จะสังเคราะห์ให้เห็นว่าภายในวงแหวนแต่ละวงมีความสัมพันธ์โยงใยกันเช่นไร ซึ่งรายละเอียดดังภาพที่ 5-24

ภาพที่ 5-24 โครงสร้างอำนาจของเครือข่ายพ่อค้าท้องถิ่น 3 ชั่ว

จากภาพที่ 5-24 แสดงให้เห็นว่าสมาชิกชั้นในสุดของวงแหวนในเครือข่ายอำนาจพ่อค้าท้องถิ่น 3 ชั่ว เป็นนักธุรกิจท้องถิ่นที่ประสบผลสำเร็จทางอาชีพมีความร่ำรวยและมีฐานทรัพยากรอยู่เป็นจำนวนมาก ยกเว้นเพียงแต่นายสรอรรถที่เป็นนักธุรกิจที่สืบทอดอำนาจมาจากนายทุนจากส่วนกลาง และยังจะเห็นได้ว่าสมาชิกในวงแหวนชั้นในสุดของเครือข่ายอำนาจพ่อค้าท้องถิ่น 3 ชั่ว นั้น มีฐานอำนาจทางการเมืองที่กระจายเป็นวงกว้างผ่านระบบเครือญาติ และมีการเชื่อมโยงกับเครือข่ายอำนาจทางการเมืองในระดับชาติอย่างใกล้ชิด ซึ่งบางกลุ่มเชื่อมโยงผ่านเครือญาติ บางกลุ่มเชื่อมโยงผ่านการแลกเปลี่ยนประโยชน์ทางการเมือง และบางกลุ่มอาศัยฐานอำนาจทางการเมืองของตนเองในระดับภูมิภาคและระดับชาติที่สืบทอดมาก่อนหน้านี้ สมาชิกทุกคนในวงแหวนชั้นในของเครือข่ายนี้มีทรัพยากรทางการเงินมาก มีการเชื่อมโยงกับสมาชิกในวงแหวนชั้นรองในลักษณะอุปถัมภ์ทางการเมือง และการเอื้อประโยชน์ทางธุรกิจ บุคคลในวงแหวนชั้นรองของเครือข่ายอำนาจพ่อค้าท้องถิ่น 3 ชั่ว นี้ เป็นบุคคลศูนย์กลางที่สำคัญในการเชื่อมต่อข้อมูลข่าวสารหรือทรัพยากรต่าง ๆ ไปยังไปสู่เครือข่ายย่อย ๆ ในวงแหวนชั้นกลางอีกทอดหนึ่ง นอกจากนั้นแล้ว บุคคลในวงแหวนชั้นรองที่เป็นแกนนำทางการเมืองท้องถิ่นของเครือข่ายนี้ยังถือครองอำนาจการตัดสินใจในการจัดสรรทรัพยากรและสิ่งมีค่าของท้องถิ่นในระดับจังหวัด เพื่อแจกจ่ายลงสู่เครือข่ายต่าง ๆ อย่างเป็นเอกเทศในระดับหนึ่ง สมาชิกในวงแหวนชั้นรองที่เป็นกลุ่มผลประโยชน์ทางธุรกิจเป็นกลุ่มที่มีพลังอำนาจทางการเงินเป็นอย่างมาก โดยกลุ่มนี้มีการควบคุมคนในเครือข่ายผ่านการจ้างงานหรือหรือเอื้อประโยชน์ทางธุรกิจในรูปแบบต่าง ๆ คนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มบุคคลที่สำคัญในการระดมทรัพยากรทั้งทางด้านการเงินและทรัพยากรอื่น ๆ เช่น อุปกรณ์ เครื่องไม้เครื่องมือต่าง ๆ รวมไปถึงการระดมคนเพื่อช่วยในการหาเสียงเลือกตั้งแก่บุคคลในวงแหวนชั้นใน การแปรเปลี่ยนของบุคคลกลุ่มนี้อาจทำให้เกิดการสั่นคลอนโครงสร้างอำนาจได้เป็นอย่างมาก และทำให้โครงสร้างอำนาจชุดนั้นอาจถึงกับการล่มสลายได้ นอกนั้นแล้วบุคคลในวงแหวนชั้นรองยังเป็นผู้อุปถัมภ์ดูแลและจัดระบบเครือข่ายย่อย ๆ ในระดับอำเภออีกทอดหนึ่ง ซึ่งตัวแทนในระดับอำเภอนั้นส่วนใหญ่จะเป็นสมาชิกในวงแหวนชั้นกลาง ซึ่งบุคคลเหล่านี้เป็นหัวหน้ากลุ่ม คณะกรรมการชุดต่าง ๆ ในระดับอำเภอและจังหวัด นักการเมืองท้องถิ่น กำนันผู้ใหญ่บ้าน พระรูปสำคัญ ข้าราชการสายต่าง ๆ และนายทุนน้อยในระดับตำบลและอำเภอ เช่น ผู้รับเหมาก่อสร้าง หรือพวกที่ทำธุรกิจที่ต้องอิงแอบอยู่กับระบบราชการ สมาชิกในวงแหวนชั้นกลางนี้จะสัมพันธ์กันโดยตรงกับบุคคลในวงแหวนชั้นนอกสุดของเครือข่าย ซึ่งสมาชิกในวงแหวนชั้นนอกของเครือข่ายอำนาจพ่อค้าท้องถิ่น 3 ชั่ว นั้น จะประกอบไปด้วย เครือข่ายผู้นำท้องถิ่น เครือข่ายประชาชน เครือข่ายวัฒนธรรมและกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ เครือข่ายวัด ผู้นำชุมชน เครือข่ายอาชีพต่าง ๆ เช่น เครือข่ายชาวไร่ อ้อย เครือข่าย

ผู้เลี้ยงสุกร กลุ่มสตรีแม่บ้าน ซึ่งคนกลุ่มนี้จะเชื่อมต่อผ่านสมาชิกชั้นกลางและชั้นรองเมื่อต้องการความช่วยเหลือจากบุคคลในวงแหวนชั้นใน ส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับปัญหาปากท้องและปัญหาการปฏิบัติการในชีวิตประจำวัน เช่น ถูกเอารัดเอาเปรียบ ปัญหาที่ดิน การฝากลูกหลานเข้าเรียนหรือเข้าทำงาน สมาชิกในวงแหวนชั้นนอกของเครือข่ายนี้มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกันออกไป และส่วนใหญ่จะผูกโยงอยู่กับบุคคลในวงแหวนชั้นกลางของเครือข่ายซึ่งอุปถัมภ์ค้ำจุนกันมาอย่างยาวนาน สมาชิกในวงแหวนชั้นนอกเป็นหลักประกันที่สำคัญที่สุดในการดำรงอยู่ของเครือข่าย

ปัจจัยที่นำไปสู่การแตกตัวของเครือข่ายอำนาจท้องถิ่นจังหวัดราชบุรีหลังปี

พ.ศ. 2539

การนำเสนอข้อค้นพบปัจจัยที่นำไปสู่การแตกตัวของเครือข่ายอำนาจท้องถิ่นจังหวัดราชบุรีหลังปี พ.ศ. 2539 นี้ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ให้เห็นรายละเอียดเป็นรายประเด็น กล่าวคือ

1. การเติบโตทางด้านเศรษฐกิจของจังหวัดราชบุรีแบบก้าวกระโดดหลังปี พ.ศ. 2531

เศรษฐกิจจังหวัดราชบุรีมีการเปลี่ยนแปลงที่เด่นชัดหลังจากมีการประกาศใช้แผนพัฒนากลุ่มน้ำแม่กลอง ซึ่งแผนพัฒนา ฯ ฉบับนี้ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructures) ที่สำคัญหลายประการ กล่าวคือ ประการแรก มีการก่อสร้างถนนเพชรเกษมเพื่อใช้เป็นถนนสายหลักในการเดินทางลงสู่ภาคใต้และเชื่อมโยงผลผลิตต่าง ๆ เข้าสู่ส่วนกลาง ซึ่งถนนสายนี้ตัดผ่าใจกลางจังหวัดราชบุรี และการเกิดขึ้นของถนนสายดังกล่าวก่อให้เกิดการขยายตัวของเมืองและเกิดเป็นชุมชนทางการค้าขึ้นหลายจุดตั้งแต่อำเภอบ้านโป่ง อำเภอโพธาราม อำเภอเมือง และอำเภอปากท่อ ประการที่สอง มีการก่อสร้างถนนเชื่อมระหว่างหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอเป็นจำนวนมากมาย ซึ่งนำไปสู่การเกิดความสะดวกในด้านคมนาคมและการเข้าถึงทรัพยากรในภาคชนบท ประการที่สาม มีการก่อสร้างเขื่อนกั้นน้ำขึ้นจังหวัดกาญจนบุรีหลายจุด ซึ่งการเกิดขึ้นของเขื่อนดังกล่าวนำไปสู่การพัฒนาชลประทานและการผลิตกระแสไฟฟ้าไว้สำรองสำหรับการขยายตัวของภาคเมืองและภาคอุตสาหกรรม ผลสัมฤทธิ์ของการก่อสร้างเขื่อนกั้นน้ำดังกล่าวก่อให้เกิดการขยายพื้นที่ทางการเกษตรขึ้นนับล้านไร่ และมีกระแสไฟฟ้าสำรองไว้สำหรับการขยายตัวโรงงานอุตสาหกรรมได้จำนวนนับพันโรง การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทั้ง 3 ประการดังกล่าว นำไปสู่การเติบโตของเศรษฐกิจและสังคมจังหวัดราชบุรีอย่างต่อเนื่อง

ผลสำเร็จของแผนพัฒนากลุ่มน้ำแม่กลองเป็นเหตุปัจจัยหลักที่ผลักดันให้จังหวัดราชบุรีขยับขึ้นเป็นเมืองศูนย์กลางทางด้านอุตสาหกรรม การค้าและบริการที่สำคัญที่สุดในภูมิภาคตะวันตก ซึ่งเห็นได้จากการที่จังหวัดราชบุรีมีอัตราการเติบโตทางด้านเศรษฐกิจสูงสุดในภูมิภาคนี้ ส่วนสาขาอุตสาหกรรมก็มีขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โรงงานอุตสาหกรรมที่ในปี 2512 มีโรงงานอุตสาหกรรม

ที่ไม่ถึง 100 โรงงาน เพิ่มขึ้นเป็น 980 โรงงานในปี 2527 (ชนัญ วงษ์วิภาค, 2536, หน้า 242) และมีการเพิ่มขึ้นของโรงงานอุตสาหกรรมและการลงทุนแผนกอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญ (อุตสาหกรรมจังหวัดราชบุรี) ในปี พ.ศ. 2548 มีโรงงานอุตสาหกรรม 1,192 โรงงาน ได้รับการส่งเสริมลงทุนจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) จำนวน 137 โรงงาน ปี พ.ศ. 2549 และเพิ่มขึ้นเป็น 1309 โรงงานในปี พ.ศ. 2554 ได้รับการส่งเสริมลงทุนจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) จำนวน 169 โรงงาน

การขยายตัวอย่างต่อเนื่องของภาคอุตสาหกรรมที่กล่าวข้างต้นนำไปสู่การลงทุนสาขาพลังงานเพิ่มเติม เช่น การผลิตไฟฟ้า และก๊าซ นอกจากนี้แล้วยังมีการขยายตัวของการลงทุนสาขาอื่น ๆ เช่น สาขาการประปา สาขาการก่อสร้าง สาขาการขนส่ง การช่อมยานยนต์ และของใช้ส่วนบุคคลในครัวเรือน สาขาโรงแรมและภัตตาคาร สาขาการขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า และคมนาคม สาขาตัวกลางทางการเงิน สาขาบริการด้านธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและการบริการธุรกิจ สาขาการบริหารราชการแผ่นดิน การป้องกันประเทศ และการประกันสังคม ภาคบังคับ สาขาการศึกษา สาขาการบริการสุขภาพ และสังคมสงเคราะห์ สาขาการบริการชุมชน สังคมและส่วนบุคคล สาขาลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล (สำนักงานคลังจังหวัดราชบุรี, 2551)

สาขาก่อสร้างและสาขาบริการด้านธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและการบริการธุรกิจเติบโตขึ้นอย่างโดดเด่น ซึ่งเห็นได้จากตัวเลขผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดราชบุรี ณ ราคาประจำปี ปี พ.ศ. 2546 สองสาขาดังกล่าวรวมกันเป็นจำนวนเงิน 3,694 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 5,399 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2549 และเพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 6,330 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2551 (สำนักงานคลังจังหวัดราชบุรี, 2552) การขยายตัวของสาขาก่อสร้างและสาขาบริการด้านธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและการบริการธุรกิจดังกล่าวนำไปสู่การเกิดขึ้นของกลุ่มผู้รับก่อสร้างต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก และหนึ่งในผู้รับเหมารายใหญ่ที่เติบโตในช่วงเวลาดังกล่าวก็คือ กลุ่มของนางกอบกุล นพอมรบดี ซึ่งปัจจุบันมีนายมานิต นพอมรบดี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดราชบุรีเขต 1 เป็นผู้สืบทอดอำนาจ

แน่นอนว่าผลสำเร็จของแผนพัฒนาลุ่มน้ำแม่กลอง ส่งผลให้ระบบชลประทานมีคุณภาพสูงซึ่งขยายพื้นที่เพาะปลูกได้นับล้านไร่ และสามารถปลูกพืชหมุนเวียนได้ตลอดทั้งปี เหตุปัจจัยดังกล่าวเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการขยายตัวของภาคเกษตรอย่างขนานใหญ่ เห็นได้จากผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเกษตรเติบโตมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งตัวเลข ปี พ.ศ. 2546 ผลิตภัณฑ์มวลรวมของภาคเกษตรเป็นจำนวนเงิน 9,179 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2548 เพิ่มขึ้นเป็น 10,071 ล้านบาท ปี พ.ศ. 2550 เพิ่มขึ้นเป็น 13,082 ล้านบาท และในปี พ.ศ. 2552 เพิ่มขึ้นเป็น 19,750 ล้านบาท (สำนักงานคลังจังหวัดราชบุรี, 2552) ตัวเลขการเติบโตของภาคเกษตรดังกล่าวสอดคล้องกับการให้

สัมภาษณ์ของสหัส คำบุญ (สัมภาษณ์, 22 พฤษภาคม 2555) ว่า “การที่ภาคเกษตรกรรมเติบโตและขยายตัวอย่างต่อเนื่องดังกล่าว สืบเนื่องมาจากผลสำเร็จของยุทธศาสตร์การพัฒนาลุ่มน้ำแม่กลอง และนโยบายรัฐบาลที่ต้องการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาคต่าง ๆ สำหรับภาคตะวันตกจังหวัดราชบุรีเป็นเมืองศูนย์กลางที่สำคัญในการรองรับนโยบายดังกล่าว จะเห็นได้ว่ามีปรับปรุงด้านโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ให้ได้มาตรฐานขึ้น ซึ่งอันนี้มีผลต่อการเข้าถึงทรัพยากรเป็นอย่างมาก การเพิ่มประสิทธิภาพระบบชลประทานเป็นผลให้พื้นที่เพาะปลูกขยายตัวเป็นนับล้านไร่และสามารถทำการเพาะปลูกได้ตลอดทั้งปี การขยายตัวของภาคเกษตรดังกล่าวเป็นปัจจัยที่สำคัญนำไปสู่การก่อตั้งตลาดศรีเมืองขึ้น ในปี พ.ศ. 2533 ซึ่งเป็นตลาดค้ากลางทางด้านการเกษตรระดับจังหวัดแห่งแรก ต่อมาตลาดศรีเมืองก็พัฒนาตัวเองขึ้นมาจากตลาดระดับจังหวัดสู่ตลาดระดับภูมิภาคราว ๆ ปี พ.ศ. 2540 ซึ่งในปีดังกล่าวผลผลิตทางการเกษตรภายในจังหวัดราชบุรีเข้าสู่ตลาดศรีเมืองประมาณร้อยละ 20-30 เท่านั้น หลังจากนั้นทางตลาดได้พัฒนาคุณภาพเพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นแก่ลูกค้า โดยร่วมกับหน่วยงานของภาครัฐกว่า 10 หน่วยงาน จนได้รับความเชื่อมั่นจากผู้บริโภคและผู้ค้าส่งจำนวนมาก ซึ่งต่อมาในปี พ.ศ. 2554 ผลผลิตทางการเกษตรภายในจังหวัดเข้าสู่ตลาดศรีเมืองถึงประมาณร้อยละ 65 ของผลผลิตทั้งหมดของจังหวัด ถ้าคิดในเชิงตัวเลขก็เห็นได้ว่ามีสินค้าทางด้านการเกษตรไหลเข้าสู่ตลาดศรีเมืองสูงถึง 3,000 ตัน/วัน มีพ่อค้าคนกลางและผู้บริโภคนับหมื่นคนมาจับจ่ายใช้สอย และมีเงินสะพัดในตลาดต่อวันไม่น้อยกว่า 30 ล้านบาท”

นอกจากนั้นแล้วยังมีการขยายตัวของเศรษฐกิจสาขาการเลี้ยงสัตว์ปีกและสัตว์อื่น ๆ เห็นได้จากผลิตภัณฑ์รวมในปี พ.ศ. 2546 เป็นเงินจำนวน 1,877 ล้านบาท ปี พ.ศ. 2548 เพิ่มขึ้นเป็น 2,382 ล้านบาท ปี พ.ศ. 2550 เพิ่มขึ้นเป็น 2,704 และปี พ.ศ. 2552 เพิ่มขึ้นเป็น 4,875 ล้านบาท (สำนักงานคลังจังหวัดราชบุรี, 2552) ซึ่งเศรษฐกิจสาขาดังกล่าวส่วนใหญ่รายได้มาจากกิจการฟาร์มสุกร ตัวเลขจำนวนสุกรที่เลี้ยงในจังหวัดราชบุรี ปี พ.ศ. 2549 จำนวน 1,363,298 ตัว ปี พ.ศ. 2552 จำนวน 1,379,099 ตัว และปี พ.ศ. 2554 จำนวน 1,537,388 ตัว ซึ่งนับว่าจังหวัดราชบุรีนั้นเป็นแหล่งเลี้ยงสุกรที่ใหญ่เป็นอันดับหนึ่งของประเทศไทย (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2554) ธุรกิจฟาร์มเลี้ยงสุกรได้ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง และมีการรวมกลุ่มกันเป็นสมาคมผู้เลี้ยงสุกรและผลิตภัณฑ์จากสุกรครบวงจร นับตั้งแต่การผลิตแม่พันธุ์สุกร ลูกสุกรสำหรับขุนเนื้อ อาหารสุกร การแปรรูปเนื้อสุกร และอื่น ๆ ซึ่งธุรกิจดังกล่าวสร้างรายได้รายได้ให้แก่ผู้ประกอบการด้านนี้เป็นอย่างมาก สำหรับแกนนำในกลุ่มประกอบการธุรกิจเกี่ยวกับสุกรครบวงจรได้แก่ กลุ่มบริษัทกาญจนาพันธ์ ฟาร์ม ของนายวิวัฒน์ นิตกาญจนา อติครองหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งผู้วิจัยจะกล่าวถึงอย่างละเอียดในตอนที่สอง

นอกจากข้อจำกัดในตำแหน่งทางการเมืองแล้ว ปัจจัยที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือปัญหาการแจกจ่ายผลประโยชน์ทางธุรกิจที่ไม่ลงตัว แน่แน่นอนว่าทรัพยากรมีค่าของสังคมที่มีอยู่อย่างจำกัด โดยเฉพาะผลประโยชน์ทางธุรกิจนั้นไม่สามารถที่จะจัดสรรปันส่วนลงสู่กลุ่มต่าง ๆ ในสังคมได้อย่างเพียงพอ ซึ่งข้อจำกัดในการแจกจ่ายประโยชน์นั้นเองที่เป็นเหตุปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่ง ที่นำไปสู่การแตกตัวของเครือข่ายอำนาจใหม่ ๆ ขึ้นมาเพื่อเข้าไปต่อสู้แย่งยึดและควบคุมผลประโยชน์ดังกล่าว ตามที่ได้กล่าวไปแล้วในข้างต้นว่าจังหวัดราชบุรีมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างขนานใหญ่ หลังจากที่ได้รับอนุญาตให้นำแผนพัฒนาลุ่มน้ำแม่กลองมาใช้ ซึ่งมีการขยายตัวของภาคเกษตรและปศุสัตว์ และการเติบโตของภาคธุรกิจและภาคอุตสาหกรรมอย่างก้าวกระโดด ซึ่งปัจจัยเหล่านี้เป็นที่มาของการสะสมทุนของพ่อค้าท้องถิ่นจนมั่งคั่งและอิสระจากการพึ่งพานายทุนระดับชาติ ในเวลาต่อมาขยับตัวขึ้นเพื่อขอมีส่วนแบ่งในผลประโยชน์ทางธุรกิจในลักษณะต่าง ๆ เช่น การเข้าไปขอส่วนแบ่งในโครงการพัฒนาของภาครัฐ รวมไปถึงพยายามที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการควบคุมทรัพยากรทั้งในระดับจังหวัดและระดับชาติ เพื่อเอื้อประโยชน์ทางธุรกิจแก่กลุ่มของตน และเป็นที่แน่นอนเช่นกันว่าภายใต้โครงสร้างอำนาจเก่าที่มีทรัพยากรอันจำกัดอยู่แล้วนั้น มีอาจตอบสนองกลุ่มพ่อค้าท้องถิ่นที่เกิดขึ้นมาใหม่ได้อย่างทั่วถึง และเท่าเทียมกันทุกกลุ่ม และข้อจำกัดด้านทรัพยากรดังกล่าวนี้เองเป็นเหตุปัจจัยที่สำคัญผลักดันให้เกิดรวมกลุ่มก่อรูปเป็นเครือข่ายพ่อค้าท้องถิ่นขึ้นมาหลังปี พ.ศ. 2539 เป็นต้นมา

3. การเบื้อหน้าการเมืองแบบเก่า

รูปลักษณะระบบการเมืองแบบเก่าของจังหวัดราชบุรีที่ติดผลึกเป็นโครงสร้างมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 นั้น มีรูปแบบลักษณะสำคัญดังต่อไปนี้ ประการแรก นักการเมืองท้องถิ่นที่ ประการที่สอง การจัดตั้งห้วคะแนนในช่วงเลือกตั้ง ประการที่สาม การฮั้วคะแนนเสียงกันของผู้สมัคร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ประการแรก นักการเมืองท้องถิ่นที่ กล่าวคือ นักการเมืองจะทำกิจกรรมทางการเมืองเฉพาะในช่วงที่ใกล้จะมีการเลือกตั้งเท่านั้น ไม่ได้จัดช่องทางในการเข้าถึงปัญหาของประชาชน ซึ่งในประเด็นนี้เห็นได้จากคำให้สัมภาษณ์ของน่วม ห่วงทอง (สัมภาษณ์, 23 กุมภาพันธ์ 2555) ว่า “นับตั้งแต่การเลือกตั้งทั่วไป ปี พ.ศ. 2518 เป็นต้นมาระบบการเมืองราชบุรีมีรูปแบบที่ค่อนข้างที่จะไม่ค่อยตอบสนองความต้องการของประชาชน เห็นได้จากเมื่อมีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งหนึ่งก็จะได้นักการเมือง และห้วคะแนนมาไหวเพื่อขอคะแนนเสียงครั้งหนึ่ง พอได้รับการเลือกตั้งไปแล้วก็จะไม่เห็นหน้าตาอีกเลย ชาวบ้านไปหาที่บ้านก็ไม่ค่อยได้พบ ที่ร้ายไปกว่านั้นบ้านนักการเมืองบางหลัง เมื่อมีการเลือกตั้งเสร็จแล้วก็มีการนำเอาสุนัขฝรั่งตัวโตเท่าเสือมาปล่อยไว้ในบ้านเพื่อป้องกันคนเข้าหา” ซึ่งคำให้สัมภาษณ์ของอาจารย์น่วมสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของ

2. การจัดสรรทรัพยากรในเครือข่ายแม่ข่ายเก่า

หลังจากการนำแผนพัฒนากลุ่มน้ำแม่ข่ายมาประกาศใช้ตั้งแต่ พ.ศ. 2506 ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างต่อเนื่อง และได้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างขนานใหญ่อีกครั้งหนึ่งในปี พ.ศ. 2526 หลังจากรัฐบาลได้นำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 มาใช้เป็นเข็มทิศในการพัฒนาประเทศ ซึ่งแผนพัฒนาฉบับนี้ เน้นการกระจายความเจริญสู่ส่วนภูมิภาค ซึ่งมีการกระตุ้นเศรษฐกิจและการลงทุนในภูมิภาคอย่างขนานใหญ่ จนเป็นผลให้เศรษฐกิจในทุกภูมิภาคเติบโตอย่างต่อเนื่อง จังหวัดราชบุรีในฐานะเมืองศูนย์กลางของภูมิภาคตะวันตกได้รับกระตุ้นจากรัฐบาลจนเป็นผลให้เศรษฐกิจราชบุรีขยายตัวอย่างก้าวกระโดด และสร้างความมั่งคั่งให้พ่อค้าท้องถิ่นเป็นอย่างมาก และความมั่นคงทางด้านการเงินนั้นเองเป็นปัจจัยผลักดันให้พ่อค้าท้องถิ่นต้องการที่จะเข้าสู่อำนาจทางการเมือง สำหรับแรงจูงใจในการเข้าสู่อำนาจทางการเมืองของพ่อค้าท้องถิ่นนั้นเกิดจากปัจจัยที่สำคัญ คือ สถานภาพและอำนาจทางการเมืองนั้นมีส่วนเกี่ยวพันต่อผลประโยชน์ทางธุรกิจของตน และยังได้อำนาจทางการเมืองเป็นช่องทางกดดันในการแปรเปลี่ยนสถานภาพทางสังคมและเกียรติยศให้สูงขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ไม่สามารถหาซื้อได้ในตลาดสินค้าทั่วไป โดยเฉพาะการมีบทบาทและอำนาจเหนือกลไกรัฐ นอกจากนั้นแล้วยังสามารถปลดแอกให้หลุดพ้นจากการเป็นเบี้ยล่างของฝ่ายข้าราชการ และนายทุนส่วนกลางอีกด้วย แต่แน่นอนว่าตำแหน่งที่สำคัญที่นำมาซึ่งเกียรติยศ ชื่อเสียง และผลประโยชน์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นายองค์การบริหารส่วนจังหวัด สมาชิกสภาจังหวัด โดยเฉพาะตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดราชบุรีนั้นมีอยู่อย่างจำกัดไม่เพียงพอที่จะรองรับการเติบโตของกลุ่มอำนาจใหม่ ๆ ที่สะสมทุนจนมั่งคั่งมาจากภาคธุรกิจหลังปี พ.ศ. 2531 ได้ และข้อจำกัดดังกล่าวนี้เองนำไปสู่การแข่งขันกันของเครือข่ายต่าง ๆ เพื่อเข้าสู่อำนาจทางการเมือง ซึ่งเห็นได้จากข้อมูลเชิงประจักษ์ในเดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2539 มีผู้ลงรับสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกือบสามสิบคนทั่วทั้งจังหวัด ในขณะที่จังหวัดราชบุรีสามารถมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เพียง 5 คน และในจำนวนผู้สมัครทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นมีอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่ถึง 5 คน คือ นายจิระ มังคลรังษี ร.ต.ท.เชาวรินทร์ ลัทธศักดิ์ศิริ นายทวิช กลิ่นประทุม นายสรอรรถ กลิ่นประทุม นายทวี ไกรคุปต์ และมีผู้ทำชิงอำนาจที่สำคัญอีก 3 คน คือ นายบุญมาก ศิริวันกุล นายวิชัย วัฒนาประสิทธิ์ และวิเชษฐ์ เกษมทองศรี ผลปรากฏว่าการเลือกตั้งในคราวนั้นอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพ่ายแพ้ไปถึง 3 คน คือ นายจิระ มังคลรังษี ร.ต.ท.เชาวรินทร์ ลัทธศักดิ์ศิริ นายทวิช กลิ่นประทุม ผู้ที่เข้าสู่อำนาจทางการเมืองใหม่ล้วนแล้วแต่เป็นนักธุรกิจท้องถิ่นที่มั่งคั่ง ยกเว้นเพียงแต่นายบุญมากมาจากเครือข่ายอุดมการณ์ ซึ่งเกิดขึ้นจากกระแสเบื่อหน่ายระบบการเมืองแบบเก่าซึ่งขยายตัวเป็นวงกว้างในช่วงเวลานั้น

ขจิต หลักคงคา (สัมภาษณ์, 23 มีนาคม 2555) ว่า “ผมเป็นผู้ใหญ่บ้านมาสามสิบกว่าปีเห็นภาพเดิม ๆ ซ้ำ ๆ ของการเมืองจังหวัดราชบุรี คือ เวลามีการเลือกตั้งหนึ่งครั้งหนึ่ง ก็จะมีพวกหัวคะแนนมาติดต่อ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อให้ไปร่วมรับประทานอาหารกับว่าที่ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไปที่ ร้านอาหารบ้าง ไปที่บ้านของผู้สมัครบ้าง เมื่อเสร็จสิ้นจากงานเลี้ยงก็จะมีค่าน้ำมันรถหรือค่าใช้จ่าย ในการเดินทางติดไม้ติดมือกลับมาบ้าง ซึ่งพอใกล้วันเลือกตั้งว่าที่ผู้สมัคร ส.ส. ก็ให้ผู้ใหญ่บ้าน กำนันพาไปพบปะกับชาวบ้าน ในขณะที่หาเสียงอยู่นั้นท่านก็รับปากกับชาวบ้านว่าจะทำโน้น ทำนี้ให้ แต่พอเสร็จสิ้นการเลือกตั้งแล้วชาวบ้านก็มาทวงกับตนในเรื่องที่ ส.ส. รับปากรับคำไว้กับ ชาวบ้าน ตนจึงต้องตามเรื่องดังกล่าวโดยไปหา ส.ส. ที่สำนักงานซึ่งไม่เคยเจอเลยสักครั้ง”

ปรากฏการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นเป็นการทั่วไปทุกเขตเลือกตั้งในจังหวัดราชบุรี ปัญหา ความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ถูกละเลย นำไปสู่การวิพากษ์วิจารณ์ในวงกว้างจากประชาชน หลายหมู่เหล่า ซึ่งเห็นได้จากคำให้สัมภาษณ์ของบุคคลทั้ง 2 ปรากฏการณ์ดังกล่าวเป็นเหตุปัจจัย อย่างหนึ่งในการก่อเกิดเครือข่ายอุดมการณ์พรรคประชาธิปัตย์ เห็นได้จากคำให้สัมภาษณ์ของ พิชัย บัวหลวง (สัมภาษณ์, 8 เมษายน 2555) ว่า “ผมและเพื่อน ๆ เบื่อหน่ายการเมืองราชบุรี ซึ่งพวก ส.ส. พยายามทำให้การเมืองเป็นแค่เรื่องของการเลือกตั้งอย่างเดียว เมื่อการเลือกตั้งเสร็จสิ้นแล้ว ก็จบกัน ปัญหาต่าง ๆ ของชาวบ้านไม่ได้รับความสนใจจากบุคคลที่มีหน้าที่เป็นผู้แทนของ ประชาชนเท่าที่ควร และรู้สึกว่าการราชบุรีไม่ค่อยได้อะไรจากผู้แทนราษฎรในช่วงที่ผ่านมา ในปี พ.ศ. 2534 มีการนัดรวมกลุ่มเพื่อพูดคุยปัญหาเรื่องที่กล่าวข้างต้นที่ได้ดูอาคาร โรงเรียน สุริยวงศ์ ซึ่งอยู่ในตัวเมืองราชบุรี การพูดคุยในครั้งนั้น มีผม คุณราชน สัมเพชร อาจารย์น่วม ห่วงทอง ครูอุดม กิจเจริญ และอาจารย์ณรงค์ เทียมเมฆ ต่อมาเมื่อในปี พ.ศ. 2535 ได้มีประกาศเลือก ตั้งขึ้นอีกครั้งเราก็มารวมกันถนัดขึ้นเพื่อมองหาคนใหม่ที่จะส่งลงสมัครแข่งขันเป็น ส.ส. ซึ่งในที่สุดก็ได้ไปทาบทาม ดร.บุญมาก และพรรคประชาธิปัตย์ถือโอกาสนี้กันอย่างมั่นคงใน จังหวัดราชบุรีนับแต่นั้น เป็นต้นมา”

ประการที่สอง การจัดตั้งหัวคะแนนในช่วงใกล้การเลือกตั้ง ในประเด็นนี้เห็นได้เป็น การทั่วไปในช่วงเวลาที่ใกล้จะมีการเลือกตั้ง ซึ่งจะมีกิจกรรมต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย และในช่วงเวลา ดังกล่าวนั้นเงินจะสะพัดในทุกตำบล และหมู่บ้าน รวมไปถึงมีการฆ่ากันตายในหลายพื้นที่ เนื่องมาจากความขัดแย้งเรื่องการเมืองการเป็นหัวคะแนน ซึ่งคนที่เป็นหัวคะแนนก็จะได้รับประโยชน์ ตอบแทนจากการเลือกตั้ง ซึ่งฉัตรชัย สรธานี (2537) สรุปว่าผลจากการให้ผู้ใหญ่บ้านหรือกำนัน เป็นหัวคะแนนซื้อเสียงนี้จะส่งผลให้เกิดอย่างชัดเจนที่สุดเมื่อถึงฤดูการเลือกตั้ง โดยจะพบว่าฐานะ ความเป็นอยู่ของผู้ใหญ่บ้านหรือกำนันเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วจากที่เคยเป็น กล่าวคือ เปลี่ยน จากพอมือพอใช้เป็นร่ำรวยทันตาเห็น พาหนะคู่กายที่เคยใช้มอเตอร์ไซด์เปลี่ยนเป็นรถบิกอัพ

กิจกรรมจัดตั้งห้วคะแนนก็เป็นประเด็นที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งที่ตัดประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยออกจากการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยลดทอนย่อส่วนในเหลือแค่การใช้สิทธิซึ่งจะถูกตีเป็นราคาในเชิงปริมาณ กิจกรรมดังกล่าวเห็นได้ทำให้สัมพันธภาพของผู้ไม่ประสงค์ออกนามท่านหนึ่ง (ผู้สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2555) ว่า “ที่บ้านมีกันอยู่หกคน ซึ่งในช่วงใกล้เลือกตั้งจะมีห้วคะแนนที่เป็นตัวแทนของผู้สมัคร ส.ส.มาหาบางปีก็ได้ 6 คน 2,500 เหมาทันทีครบครัน บางปีก็แบ่ง ๆ กันไปโดยแยกครั้ง ๆ ส่วนใหญ่จะไม่ค่อยรู้หรือกว่าผู้สมัครเป็นใครได้อย่างไร รู้ก็แค่คนเอาเงินมาให้ เพราะเป็นคนคุ้นเคยและเป็นผู้นำในหมู่บ้าน ส่วนตัวไม่ค่อยสนใจเพราะใครได้เป็น ส.ส.เขาก็ไม่ได้มาให้อะไรเราอยู่แล้ว เลือกตั้งแล้วไม่เคยเห็นหน้า แต่คนที่เอาเงินมาให้ซึ่งคุ้นเคยกัน ถ้าหลอกกันจะมองหน้ากัน ไม่ติด คราวหน้าคราวหลังเค้าจะไม่ช่วยเหลือเรา”

ประการที่สาม การฮั้วคะแนนเสี่ยงกันระหว่างผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง ในยุคก่อนการเลือกตั้งส่วนใหญ่จะเป็นแบบที่ประชาชนมักเรียกกันว่าแบบรวมเขตเลือกตั้ง ซึ่งแต่ละเขตมีพื้นที่กว้างใหญ่ไพศาล ยกที่ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งจะลงพื้นที่ไปพบชาวบ้านได้อย่างทั่วถึงในเวลาช่วงสั้น ๆ ในช่วงเวลาของการเลือกตั้ง จากการให้สัมภาษณ์ของ สจ.ท่านหนึ่งว่า (สัมภาษณ์, 17 มีนาคม 2555) “ราชบุรีในช่วงก่อนหน้าจะมีแค่ ส.ส.หน้าเดิม ๆ ไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงที่เป็นแบบนั้น ก็เพราะว่า ส.ส.เก่าจะมาฮั้วกันในการหาเสียงเลือกตั้ง อย่างเช่น ในเขตเลือกตั้งที่ 2 มีการฮั้วกันระหว่าง ส.ส.เก่า ซึ่งคนใหม่ๆ เกิดยากเพราะว่าเขมแบ่งพื้นที่กันดูแล ลงขันกันซื้อเสียง นอกจากนั้นแล้วกลุ่มคนเหล่านั้นเขามีเครือข่ายในพื้นที่ที่เป็นห้วคะแนน ซึ่งพวกเขาดูแลกันมาอย่างยาวนาน อาจเป็นเพราะเหตุนี้ก็ได้ที่ทำให้ชาวราชบุรีไม่ค่อยได้พบเจอหน้า ส.ส. เพราะเขาอาจคิดว่าเขาผูกขาดได้ เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญที่ทำให้คนจังหวัดราชบุรี เบื่อหน่ายการเมือง เพราะว่าเขาไม่ค่อยได้อะไรสักเท่าไร ผมก็อยากเห็นการเปลี่ยนแปลงอยากเห็น ส.ส.ที่เป็นผู้แทนของประชาชน ไม่ใช่เป็นผู้แทนของ สจ. หรือเป็นผู้แทนของผู้ใหญ่บ้าน กำนัน”

สรุปการขยายตัวทางเศรษฐกิจจังหวัดราชบุรีอย่างต่อเนื่องดังกล่าวยุติไปแล้วข้างต้นนั้น เป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้พ่อค้าท้องถิ่นสามารถสะสมทุนจนมีความมั่งคั่งและมั่นคงไม่แพ้ขุนทุนจากส่วนกลาง และความมั่นคงทางด้านการเงินนั่นเองเป็นเหตุปัจจัยผลักดันให้พ่อค้าท้องถิ่นต้องการที่จะเข้าสู่อำนาจทางการเมือง เพื่อเปลี่ยนแปลงสถานภาพทางสังคมและใช้อำนาจทางการเมืองเพื่อปกป้องและเกื้อหนุนต่อผลประโยชน์ทางธุรกิจของตน โดยการเข้าไปมีส่วนร่วมในการควบคุมหรือจัดสรรทรัพยากรที่มีค่าลงสู่สังคม ซึ่งทรัพยากรมีค่าเหล่านั้นอาจเป็นงบประมาณของภาครัฐ หรือสัมปทานต่าง ๆ เช่น เงินงบประมาณการก่อสร้างของภาครัฐ การสัมปทานสินค้าของกระทรวง ทบวง และกรมต่าง ๆ รวมไปถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย

เพื่อกำหนดวงจรชีวิตทางธุรกิจของตนเอง สำหรับกลุ่มพ่อค้าท้องถิ่นที่สำคัญที่เข้าสู่อำนาจทางการเมืองมีอย่างน้อย 3 กลุ่ม กล่าวคือ 1. กลุ่มพ่อค้าฟาร์มสุกร 2. กลุ่มพ่อค้าตลาดกลางสินค้าทางด้านการเกษตร และ 3. กลุ่มผู้รับเหมาก่อสร้าง นอกจากนั้นแล้วการเปลี่ยนรูปแบบและเทคนิคการทำกิจกรรมทางการเมืองแบบเก่าๆ ก็เป็นเหตุผลที่สำคัญอย่างหนึ่งที่น่าไปสู่การรวมตัวของกลุ่มอุดมการณ์เพื่อเข้าไปต่อสู่ทางการเมือง แม้ว่าเครือข่ายทางการเมืองใหม่จะแตกตัวและก่อรูปขึ้นอย่างมั่นคง ในขณะเดียวกันก็มีเครือข่ายการเมืองเก่าที่ปรับตัวและสืบทอดอำนาจมาสู่ยุคปัจจุบันได้เช่นกัน

บทที่ 6

ข้อค้นพบจากการศึกษาและข้ออภิปรายเชิงทฤษฎี

บทนี้ผู้วิจัยนำเสนอข้อค้นพบจากการศึกษาในแต่ละบทที่ผ่านมา โดยจะแบ่งการนำเสนอเนื้อหาออกเป็น 3 ส่วน กล่าวคือ ส่วนแรก เป็นการสรุปข้อค้นพบเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ทั้ง 3 ข้อ ส่วนที่สองเป็นข้ออภิปรายในเชิงทฤษฎี ซึ่งในส่วนนี้จะเป็นการสรุปข้อค้นพบทั้งหมดไปสังเคราะห์เชิงทฤษฎีโดยนำไปเปรียบเทียบของคํารู้ซุคเก่า หรือทฤษฎีที่ได้ศึกษามาก่อนหน้านี้ว่ามีความแตกต่างหรือเหมือนกันหรือไม่อย่างไร สำหรับในส่วนสุดท้ายเป็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้วิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ข้อค้นพบจากการศึกษา

งานวิจัยเรื่องพัฒนาการเครือข่ายอำนาจท้องถิ่น หลังการเปลี่ยนแปลง 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 กรณีศึกษาจังหวัดราชบุรี เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพแนวประวัติศาสตร์ (Historical Qualitative Research) ซึ่งจะใช้แนวคิดเครือข่ายเป็นแว่นในการมองข้อมูลภาคสนาม สำหรับข้อค้นพบจากการศึกษาผู้วิจัยจะแยกตอบวัตถุประสงค์การวิจัยทีละข้อ ดังนี้ 1. เพื่อศึกษากระบวนการก่อรูปและก้าวขึ้นสู่อำนาจของกลุ่มอำนาจท้องถิ่น 2. เพื่อศึกษาการสร้างเครือข่ายของกลุ่มอำนาจท้องถิ่น 3. เพื่อศึกษาการสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงเครือข่ายอำนาจ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

เพื่อศึกษากระบวนการก่อรูปและก้าวขึ้นสู่อำนาจของกลุ่มอำนาจท้องถิ่น

การศึกษาพบว่า เดิมทีนั้นเครือข่ายอำนาจท้องถิ่นจังหวัดราชบุรี ประกอบไปด้วย 4 เครือข่าย คือ เครือข่ายอำนาจจอมพล ป.พิบูลสงคราม เครือข่ายอำนาจจอมพลถนอมและจอมพลประภาส เครือข่ายอำนาจหลวงสิทธิเทพการ และสุดท้ายเครือข่ายอำนาจของพรรคประชาธิปัตย์ ต่อมาเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลง 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 เป็นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในโครงสร้างอำนาจในระดับชาติ และนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างท้องถิ่นจังหวัดราชบุรี กล่าวคือ เครือข่ายอำนาจจอมพลถนอมและจอมพลประภาส ได้สลายตัวและเสื่อมอำนาจลง และได้เกิดการก่อรูปเครือข่ายอำนาจใหม่ขึ้นมา 2 เครือข่าย กล่าวคือ เครือข่ายอำนาจของนายทวิช กลิ่นประทุม และเครือข่ายอำนาจของนายจรูญ วัฒนากร ซึ่งแต่เดิมนั้นบุคคลทั้ง 2 เครือข่าย เป็นบุคคลที่อยู่ภายใต้เครือข่ายอำนาจของจอมพลถนอมและจอมพลประภาส สำหรับ

เครือข่ายอำนาจของพรรคประชาธิปัตย์นั้นได้สืบทอดอำนาจผ่านแกนนำที่ก่อรูปขึ้นมาตั้งแต่ตอนต้นของทศวรรษ 2500 และการศึกษาในครั้งนี้ยังพบว่าเครือข่ายอำนาจของหลวงสิทธิเทพการก็มีการปรับเปลี่ยนและสืบทอดอำนาจผ่านนายวินิจ วังตาลผู้เป็นบุตรชาย สำหรับเครือข่ายจอมพล ป.พิบูลสงครามได้เสื่อมอำนาจและสลายตัวลง เนื่องมาจากว่าเกิดการแตกสลายของบุคคลศูนย์กลางทางอำนาจในระดับชาติ นอกจากนั้นแล้วบุคคลศูนย์กลางในระดับท้องถิ่นของเครือข่ายนี้ยังถูกไล่ล่าจากเครือข่ายจอมพลถนอมและจอมพลประภาสอย่างหนัก จนไม่สามารถที่จะจัดหารทรัพยากรมาแจกจ่ายแก่สมาชิกในเครือข่ายได้อย่างเพียงพอ ซึ่งเป็นเหตุนำไปสู่การล่มสลายของเครือข่ายนี้อย่างสิ้นเชิง

เพื่อศึกษาการสร้างเครือข่ายของกลุ่มอำนาจท้องถิ่น

การศึกษาพบว่า การสร้างเครือข่ายของกลุ่มอำนาจท้องถิ่นมี 3 รูปแบบ คือ

1. การสร้างเครือข่ายโดยการแลกเปลี่ยนทรัพยากรภายในเครือข่าย มีอยู่ 3 ลักษณะที่เด่น ๆ กล่าวคือ

1.1 การซื้อคน กิจกรรมส่วนใหญ่จะมุ่งไปที่ตัวผู้นำท้องถิ่น ซึ่งกระบวนการของการซื้อคนเริ่มต้นจากบุคคลศูนย์ส่งบุคคลที่ใกล้ชิดและไว้วางใจลงไปสำรวจว่าในท้องถิ่นตั้งแต่ระดับหมู่บ้านจนถึงระดับอำเภอว่ามีใครเป็นบุคคลที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือ ซึ่งจากข้อค้นพบปรากฏว่า สังคมท้องถิ่นจังหวัดราชบุรีจะเคารพและผูกพันผู้ใหญ่บ้าน กำนัน และผู้นำตามประเพณี เมื่อได้ข้อมูลดังกล่าวแล้วบุคคลศูนย์กลางของเครือข่ายจึงเน้นการทำงานไปที่ระดับตำบลทันที โดยให้บุคคลลงในที่ใกล้ชิดไปสำรวจเพิ่มเติมว่าผู้นำที่ชาวบ้านเคารพและเชื่อฟังดังกล่าวประกอบอาชีพอะไร มีปัญหาหนี้สินหรือไม่ มีใครที่บุคคลเหล่านั้นให้ความเคารพนับถือ เมื่อได้ข้อมูลดังกล่าวแล้ว บุคคลศูนย์กลางของแต่ละเครือข่ายก็จะส่งบุคคลใกล้ชิดเข้าไปประจบเพื่อสร้างความคุ้นเคย ในกรณีที่ผู้นำท้องถิ่นมีหนี้สินมากบุคคลศูนย์กลางของแต่ละเครือข่ายจะก็ยื่นมือเข้าไปช่วยเหลือปลดหนี้ปลดสินให้พร้อมทั้งให้ยืมเงินลงทุนตั้งต้นในการประกอบอาชีพใหม่ ในขณะที่เดียวกันก็สนับสนุนทางการเงินให้ผู้นำเหล่านั้นทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน โดยสร้างเครือข่ายไปพร้อม ๆ กับการสร้างสายสัมพันธ์ที่เหนียวแน่น ผ่านการควบคุมทางเศรษฐกิจ มีการลงทุนให้ตั้งกลุ่มโดยการสนับสนุนเงินทุนเบื้องต้นในการดำเนินกิจกรรม นอกจากนั้นแล้วยังมีการทาบทามและเสนอผลประโยชน์ให้แก่ผู้นำระดับรอง ๆ ภายในเครือข่าย และเครือข่ายอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเครือข่ายที่กำลังเสื่อมถอยทางอำนาจ มีการเข้าไปจัดตั้งห้วคณะเพื่อนำไปสู่การใช้เงินในลักษณะต่าง ๆ สำหรับในกรณีที่ผู้นำท้องถิ่นไม่มีปัญหาทางด้านหนี้สิน หรือความเดือดร้อนทางการเงิน และเครือข่ายก็ยังเข้มแข็งอยู่ ก็ใช้วิธีการซื้อพื้นที่เข้าไปกดดัน

1.2 การเข้ามาซื้อพื้นที่ การสร้างเครือข่ายด้วยการซื้อพื้นที่ เริ่มต้นจากการเชื่อมโยงอำนาจจากศูนย์กลางในระดับชาติลงมายังบุคคลศูนย์กลางในระดับท้องถิ่น หลังจากนั้นบุคคลศูนย์กลางในระดับท้องถิ่นของแต่ละเครือข่ายก็จะเข้ามาสร้างข่ายความสัมพันธ์ 3 ลักษณะ กล่าวคือ ลักษณะแรก การใช้เงินส่วนตัวเข้าไปสร้างสาธารณะประโยชน์ในพื้นที่ ซึ่งจะเน้นงานสาธารณะที่เชื่อมโยงกับเครือข่ายวัฒนธรรม ซึ่งมีวัดและกิจกรรมทางศาสนาเป็นเป้าหมายหลัก ลักษณะที่สอง ใช้งบประมาณภาครัฐเป็นตัวขับเคลื่อนในการซื้อพื้นที่ ลักษณะกิจกรรมจะเป็นการเชื่อมโยงกันระหว่างบุคคลศูนย์กลางของแต่ละเครือข่าย กับข้าราชการ และผู้นำในระดับพื้นที่ โดยบุคคลศูนย์กลางเป็นผู้ผลักดันโครงการพัฒนาของรัฐลงสู่พื้นที่ โดยผ่านการอำนวยความสะดวกของข้าราชการ และมีการแจกจ่ายผลประโยชน์เชิงตัวเงินให้แก่ผู้นำในพื้นที่เพื่อเป็นการผูกมิตรและลักษณะสุดท้าย การสนับสนุนกิจกรรมทางประเพณี โดยใช้งบประมาณส่วนตัวและการเชื่อมโยงผ่านงบประมาณของภาครัฐ เพื่อสนับสนุนกิจกรรมทางประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ สนับสนุนการจัดกิจกรรมของวัดผ่านพระรูปสำคัญหรือคณะกรรมการวัด การเข้ามาสร้างกิจกรรมของบุคคลศูนย์กลางของเครือข่ายกับผู้นำท้องถิ่นที่นำไปสู่การก่อเกิดสายสัมพันธ์ลักษณะต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ท้ายที่สุดก็นำไปสู่การสร้างข้อผูกพันระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับบุคคลศูนย์กลางของแต่ละเครือข่าย ท้ายที่สุดก็นำไปสู่ความคุ้นเคยและจะกลายเป็นพวกพ้อง ต่อมามีการใช้เส้นสายเพื่อปกป้องคุ้มครอง เอื้อประโยชน์ทางธุรกิจ หรือส่งเสริมบทบาทให้เกิดสถานภาพใหม่ทางสังคมที่ดีกว่า อันนี้นำไปสู่การไหว้วาน ฟังพาอาศัย หรือการแลกเปลี่ยนประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ต่อกัน พันธะการหรือข้อผูกพัน ดังกล่าวเมื่อมีการผลิตซ้ำครั้งแล้วครั้งเล่าในที่สุดก็จะกลายเป็นความสัมพันธ์ที่เหนียวแน่นขึ้นระหว่างบุคคลศูนย์กลางของแต่ละเครือข่ายกับผู้นำท้องถิ่นในระดับต่าง ๆ รวมไปถึงประชาชนทั่วไป

1.3 การดึงเอาบุคคลสำคัญ เข้าเครือข่าย การสร้างเครือข่ายโดยการดึงเอาบุคคลสำคัญเข้าเครือข่าย มีวิธีการดึงบุคคลสำคัญเข้าเครือข่ายในท้องถิ่นจังหวัดราชบุรี 3 รูปแบบ กล่าวคือ รูปแบบแรก การใช้อำนาจของเครือข่ายในระดับชาติเป็นเครื่องมือในการเข้าถึงบุคคลสำคัญ รูปแบบที่สองใช้อำนาจทางการเงินเป็นตัวเข้าถึงบุคคลสำคัญ และรูปแบบสุดท้าย การดึงเอามาโดยอาศัยความขัดแย้งของเครือข่ายเก่า ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

รูปแบบแรก การดึงเอาบุคคลสำคัญเข้ามาอยู่ในเครือข่ายโดยอาศัยอำนาจของเครือข่ายในระดับชาติ การที่บุคคลศูนย์กลางของแต่ละเครือข่ายมีสายสัมพันธ์ที่เหนียวแน่นกับศูนย์กลางทางอำนาจในระดับชาติ ดังนั้นบุคคลศูนย์กลางในระดับท้องถิ่นของแต่ละเครือข่ายจึงใช้อำนาจดังกล่าวเป็นเครื่องมือในการดึงเอาบุคคลสำคัญในระดับท้องถิ่นมาไว้ในเครือข่ายของตน

รูปแบบที่สอง การใช้อำนาจทางการเงินเป็นเครื่องมือในการดึงเอาบุคคลสำคัญของท้องถิ่นเข้ามาไว้ในเครือข่าย สำหรับการใช้อำนาจทางการเงินเข้าไปดึงบุคคลสำคัญเข้ามาอยู่ในเครือข่ายส่วนมากเป็นไปในรูปการให้เงินเดือน หรือการให้เงินเพื่อสนับสนุนในกิจกรรมต่างๆ ของผู้นำท้องถิ่นที่ดำเนินการเป็นปกติอยู่แล้ว การใช้อำนาจเงินส่วนใหญ่นำไปสู่การจัดตั้งเครือข่ายระดับล่างสุด ซึ่งการสร้างเครือข่ายในระดับนี้เป็นกลไกสำคัญที่จะนำไปสู่การจัดตั้งเครือข่ายในระดับล่างสุด หรือในระดับหมู่บ้าน เริ่มต้นจากการให้ผู้นำคนสำคัญที่ถูกดึงมาอยู่ในเครือข่ายประสานเครือข่ายของตนเพื่อรับรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงเครือข่าย และแนะนำให้รู้จักกับบุคคลศูนย์กลางที่เชื่อมโยงใหม่ สำหรับบุคคลที่เป็นศูนย์กลางของเครือข่ายในระดับล่างสุดที่ถูกจัดตั้งขึ้นดังกล่าวในภาวะปกติจะทำหน้าที่เป็นคนกลางในการเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารระหว่างชาวบ้านกับบุคคลศูนย์กลางของเครือข่ายหรือบุคคลในวงแหวนชั้นใน นอกจากนั้นแล้วยังเป็นผู้ช่วยในการรักษาคะแนนนิยมให้กับบุคคลศูนย์กลางของเครือข่ายโดยการส่งข้อมูลข่าวสารเรื่องกิจกรรมหรืองานประเพณีต่างๆ ในพื้นที่ รวมไปถึงการทำหน้าที่รวบรวมปัญหาและความต้องการของพื้นที่เพื่อเสนอให้บุคคลศูนย์กลางหรือตัวแทนทราบ เพื่อนำไปสู่การแก้ไขต่อไป สำหรับในภาวะที่มีการเลือกตั้งเครือข่ายระดับพื้นที่จะแปลงร่างเป็นหัวคะแนนในบังคับ ซึ่งจะทำหน้าที่เป็นกลไกในการแจกจ่ายกระจ่ายเงินซื้อเสียงไปยังผู้มีสิทธิเลือกตั้ง รวมไปถึงควบคุมคะแนนเสียงของผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้เป็นไปตามที่ตกลง นอกจากนั้นแล้วยังช่วยเหลือบุคคลศูนย์กลางของเครือข่ายจัดทำกิจกรรมรณรงค์ หรืออื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

รูปแบบสุดท้าย การดึงเอามาโดยอาศัยความขัดแย้งภายในเครือข่ายเก่า แน่แน่นอนว่าภายใต้เครือข่ายหนึ่งๆ ก็จะต้องมีจัดสรรทรัพยากรมีค่าเพื่อกระจายสู่สมาชิกในเครือข่าย ซึ่งทรัพยากรมีค่าดังกล่าว ได้แก่ เกียรติยศชื่อเสียง งบประมาณผ่านโครงการพัฒนาต่างๆ ผลประโยชน์ทางธุรกิจและตำแหน่งทางการเมือง และแน่นอนว่าทรัพยากรที่มีค่าดังกล่าวมีอยู่อย่างจำกัด การแจกจ่ายทรัพยากรจึงเป็นปัญหาใหญ่ของทุกๆ เครือข่าย ดังนั้นการที่บุคคลสำคัญในเครือข่ายอาจถูกดึงไปสู่เครือข่ายอื่น ๆ จึงมีโอกาสดังกล่าวได้ตลอดเวลา จากข้อค้นพบการดึงคนในเครือข่ายอื่นที่เกิดจากความขัดแย้งภายในเครือข่ายเก่า มาอยู่กับบุคคลศูนย์กลางของเครือข่ายใหม่ มีอยู่เกือบทุกอำเภอในจังหวัดราชบุรี

2. การสร้างเครือข่ายโดยการแลกเปลี่ยนทรัพยากรระหว่างเครือข่าย (Internetworking)

การสร้างเครือข่ายลักษณะนี้เป็นการเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนทรัพยากรกันระหว่างเครือข่าย ส่วนใหญ่เป็นการสนธิทรัพยากรร่วมกันระหว่างเครือข่ายในลักษณะแลกเปลี่ยนประโยชน์ต่างตอบแทน ซึ่งรายละเอียดดังต่อไปนี้

การใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างเครือข่าย จะเป็นความสัมพันธ์ในลักษณะที่เท่าเทียมกันระหว่างเครือข่าย โดยที่แต่ละเครือข่ายนำทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการขยายเครือข่ายมาใช้ร่วมกัน ทรัพยากรดังกล่าวอยู่ในรูปทรัพยากรทางการเงิน ทรัพยากรบุคคล เครื่องมือ เครื่องจักร อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ดิน รวมไปถึงทรัพยากรทางด้านการบริหาร ซึ่งแหล่งทรัพยากรส่วนใหญ่จะมาจาก 2 แหล่งที่สำคัญ กล่าวคือ 1. เป็นทรัพย์สินส่วนตัวของบุคคลศูนย์กลางเครือข่าย 2. ทรัพยากรที่ถูกผันมาจากงบประมาณของภาครัฐหรือทรัพย์สินหน่วยงานของรัฐ ซึ่งการแลกเปลี่ยนทรัพยากรดังกล่าวจะนำไปสู่วัตถุประสงค์ที่สำคัญระหว่างเครือข่าย คือ สร้างหลักประกันในการเข้าสู่อำนาจทางการเมืองของบุคคลศูนย์กลางในเครือข่าย ซึ่งกิจกรรมในการแลกเปลี่ยนทรัพยากรส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมด้านโครงสร้างพื้นฐาน การร่วมกันในการสร้างถนน ไฟฟ้า ประปา นอกจากนั้นแล้วยังมีการสนธิทรัพยากรระหว่างเครือข่ายเพื่อพัฒนาอาชีพ การสนธิทรัพยากรในลักษณะต่าง ๆ ระหว่างเครือข่ายส่วนใหญ่จะนำไปสู่การสร้างและรักษาอำนาจของเครือข่าย ซึ่งจะเป็นการประหยัดต้นทุนในหลายๆ ด้าน

การเชื่อมโยงเครือข่ายในลักษณะการแลกเปลี่ยนประโยชน์เกิดขึ้นภายใต้ข้อจำกัดหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นข้อจำกัดเรื่องทรัพยากร ข้อจำกัดเรื่องเวลา หรือปัญหาความขัดแย้งระหว่างเครือข่ายที่อาจตามมา ดังนั้นเพื่อลดปัญหาดังกล่าวเครือข่ายต่าง ๆ ในท้องถิ่นจังหวัดราชบุรีได้แก้ปัญหาโดยเข้ามาเป็นภาคีเพื่อแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ต่าง ๆ ต่อกัน เพื่อสร้างหลักประกันในการเข้าสู่อำนาจและการสืบทอดอำนาจ การเข้ามาเชื่อมโยงเครือข่ายแบบแลกเปลี่ยนประโยชน์จะมีลักษณะที่แต่ละเครือข่ายจะต้องใช้ทรัพยากรในการดูแลเครือข่ายของตนเองในภาวะปกติ แต่เมื่อเข้าสู่ภาวะเลือกตั้งแต่ละเครือข่ายก็จะมาเชื่อมโยงทรัพยากรกันเพื่อสร้างตกลงในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง โดยยึดฐานพื้นที่อิทธิพลของตนเป็นหลัก จะมีการควบคุมคะแนนเสียงผ่านเครือข่ายระดับล่างของแต่ละฝ่าย นอกจากนั้นการเชื่อมโยงแบบแลกเปลี่ยนดังกล่าวจะมีการทำความเข้าใจกับบุคคลระดับรอง ๆ ของเครือข่ายแต่ละเครือข่ายเป็นอย่างดีเพื่อป้องกันการผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น การเชื่อมโยงทรัพยากรของเครือข่ายในลักษณะนี้จะเป็นการแลกเปลี่ยนโดยสมัครใจ และจงใจจากการที่จะได้รับประโยชน์จากการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน การเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนในลักษณะนี้จึงเป็นกลไกหนึ่งที่ทำให้สายสัมพันธ์ระหว่างเครือข่ายดำรงอยู่ได้ และช่วยให้สายสัมพันธ์กว้างขึ้น

3. การสร้างเครือข่ายโดยการการผลิตซ้ำอุดมการณ์พรรค

จากการศึกษาพบว่า การสร้างและการขยายเครือข่ายลักษณะนี้เกิดขึ้นเฉพาะเครือข่ายอำนาจพรรคประชาธิปัตย์เท่านั้น ที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะว่าคำประกาศอุดมการณ์พรรคประชาธิปัตย์ปี พ.ศ. 2489 ที่ยังใช้มาจนถึงปัจจุบันนั้นยังมีเนื้อหาที่ยังสอดคล้องอยู่กับสภาพปัญหาความ

เหลื่อมล้ำทางสังคม และวิกฤติทางการเมืองของประเทศในยุคปัจจุบัน ดังนั้นเมื่อมีการดำเนินกิจกรรมผ่านการประชาสัมพันธ์ การแถลงข่าว หรือการดำเนินกิจกรรมของพรรคตามคำประกาศดังกล่าวก็เท่ากับเป็นการเพิ่มจำนวนสมาชิกของเครือข่ายไปในตัว เพราะว่าภายใต้สังคมที่เหลื่อมล้ำดังกล่าวมีคนจำนวนน้อยที่ได้ประโยชน์คนส่วนใหญ่ถูกตัดออกจากระบบ ขาดโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากร และการบริการอื่น ๆ ของรัฐ ดังนั้น การผลิตซ้ำอุดมการณ์ของพรรคประชาธิปไตยจึงแตกตัวผ่านประเด็นปัญหา การขาดโอกาส และความเหลื่อมล้ำทางสังคมอื่น ๆ จึงนำไปสู่การรวมตัวเป็นภาคีเครือข่ายประเด็นปัญหา เครือข่ายชนชั้นกลางใหม่ เครือข่ายครู เครือข่ายพ่อค้าอิสระ ซึ่งส่วนใหญ่กลุ่มนี้จะมีการศึกษาสูงอาศัยอยู่ในชุมชนเมือง

เพื่อศึกษาการสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงเครือข่ายอำนาจ

ก่อนปี พ.ศ. 2539 มีเครือข่ายอำนาจที่สำคัญในท้องถิ่นจังหวัดราชบุรีอยู่ 4 เครือข่าย ซึ่งสามารถสืบทอดอำนาจมาถึงยุคปัจจุบัน 3 เครือข่าย กล่าวคือ เครือข่ายนายทวิช กลิ่นประทุม สืบทอดมาจากนายสรอรรถ กลิ่นประทุม เครือข่ายพรรคประชาธิปัตย์สืบทอดมาจากแก่นนำรุ่นต่อมา สำหรับเครือข่ายนายวินิจ วังตาลนั้น ได้เสื่อมอำนาจและล่มสลายลงหลังจากการเสียชีวิตของนายวินิจ นอกจากนี้แล้วยังมีเครือข่ายอำนาจใหม่ที่แตกตัวขึ้นมาอีก 3 เครือข่าย คือ เครือข่ายพ่อค้าฟาร์มสุกร เครือข่ายผู้รับเหมาท้องถิ่น และเครือข่ายตลาดศรีเมือง และจากการศึกษาพบว่ากลไกหลักในการสืบทอดอำนาจของแต่ละเครือข่าย มี 3 รูปแบบ คือ รูปแบบแรก การอุปถัมภ์ทางการเงิน หรือสนับสนุนการประกอบอาชีพแก่บุคคลในเครือข่าย รูปแบบที่สอง การสร้างทุนทางสังคมที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมความเชื่อของคนในท้องถิ่น และรูปแบบ สุดท้าย คือ การอุปถัมภ์ข้าราชการระดับสูง

รูปแบบแรก การอุปถัมภ์ทางการเงินหรือสนับสนุนการประกอบอาชีพแก่บุคคลในเครือข่าย การศึกษาพบว่า การอุปถัมภ์ทางการเงินโดยใช้งบประมาณส่วนตัวและสนับสนุนการประกอบอาชีพแก่ผู้นำในท้องถิ่นเป็นเครื่องมือที่สำคัญมากในการรักษาอำนาจ การอุปถัมภ์ในลักษณะดังกล่าวถูกผลิตซ้ำผ่านกิจกรรมหลายรูปแบบ เห็นได้จากการช่วยเหลือทางการเงินการประกอบอาชีพ และการสนับสนุนทางการเงินในการทำกิจกรรมทางสังคมอื่น ๆ ซึ่งเป็นการความรู้สึกเป็นหนี้บุญคุณ และสร้างความผูกพัน รวมไปถึงกิจกรรมดังกล่าวข้างต้นสอดคล้องกับความเชื่อของสังคมท้องถิ่นจังหวัดราชบุรี เรื่องความกตัญญูทดแทนซึ่งเป็นกลไกกำกับทางสังคมอย่างหนึ่งที่ถูกถ่ายทอดผ่านสถาบันครอบครัว ระบบเครือญาติ และสถาบันศาสนา และปัจจัยดังกล่าวนี้เองที่เป็นกลไกกำหนดที่สำคัญที่นำไปสู่ความสัมพันธ์เหนียวแน่นระหว่างผู้ให้หรือเป็นผู้อุปถัมภ์กับผู้รับหรือผู้รับการอุปถัมภ์ ซึ่งท้ายที่สุดแล้วนำไปสู่การกำหนดพฤติกรรมหรือปฏิบัติการในชีวิตประจำวันของบุคคลเหล่านั้น พฤติกรรมที่เห็นได้เป็นการทั่วไปก็คือ การตอบแทนบุญคุณ การแสดงถึง

ความรักภักดีต่อผู้ที่เอื้อเฟื้อตนและครอบครัว

รูปแบบที่สอง การสร้างทุนทางสังคมที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมความเชื่อของคนในท้องถิ่นจังหวัดราชบุรี การสร้างทุนทางสังคมผ่านสถาบันความเชื่อ อย่างวัด และกิจกรรมทางประเพณีวัฒนธรรม จากข้อค้นพบจะเห็นได้ว่าบุคคลศูนย์กลางของแต่ละเครือข่ายมีการทุ่มเทสร้างทุนทางสังคมที่เป็นวัตถุจำนวนมากในวัดวาอาราม การสร้างทุนทางสังคมที่สอดคล้องกับความเชื่อทางศาสนาพุทธของบุคคลศูนย์กลางทางอำนาจของแต่ละเครือข่าย ก็เพราะว่าสังคมท้องถิ่นจังหวัดราชบุรีมีวัดเป็นศูนย์รวมความศรัทธาของประชาชน คำสอนพุทธศาสนาที่ผ่านวัดและพระมีอิทธิพลต่อรูปแบบวิถีชีวิตผู้คนในจังหวัดราชบุรีเป็นอย่างมาก นำไปสู่การให้ความหมายลักษณะของคนดีว่าเป็นคนที่มีสัมมาคาระต่อผู้ใหญ่ รู้ที่สูงที่ต่ำ รู้บาป บุญ คุณ โทษ กตัญญูรู้คุณคน และที่สำคัญที่สุดที่บุคคลศูนย์กลางของแต่ละเครือข่ายนำมาเป็นเครื่องมือในการรักษาอำนาจก็คือเป็นผู้ทำบุญโดยการสร้างวัดสร้างวา สร้างอุโบสถ รวมไปถึงการสร้างถาวรวัตถุต่าง ๆ ให้แก่วัด ตั้งแต่พระพุทธรูปไปจนถึงกำแพงวัด จะได้รับการยอมรับจากพุทธศาสนิกชนที่มาทำบุญด้วยความศรัทธาที่วัด การยอมรับปทัสถานความดีในลักษณะดังกล่าวนำไปสู่พฤติกรรมการยอมรับและเชื่อฟัง ซึ่งเป็นผลให้เกิดพฤติกรรมในลักษณะต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้กำหนด นอกจากนั้นแล้วศูนย์กลางทางอำนาจของแต่ละเครือข่ายยังได้สร้างทุนทางสังคม โดยการสร้างสิ่งที่เป็นสาธารณะประโยชน์ ซึ่งจะตั้งอยู่ในจุดที่สำคัญมีประชาชนจำนวนมากต้องเข้ามาติดต่อและได้ใช้ประโยชน์จากสิ่งปลูกสร้างหรืออุปกรณ์ดังกล่าว

รูปแบบสุดท้าย คือ การอุปถัมภ์ราชการระดับสูง ตั้งแต่นายอำเภอไปจนถึงผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งข้าราชการเหล่านี้มีส่วนควบคุมทรัพยากรที่สำคัญของท้องถิ่น ทั้งในด้านการจัดสรรงบประมาณลงสู่พื้นที่ และการควบคุมมวลชนในท้องถิ่นก็คือ การเป็นผู้บังคับบัญชาของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งข้าราชการที่กล่าวถึงเหล่านั้นมีหน้าที่แต่งตั้งและปลดออกกำนัน ผู้ใหญ่ รวมไปถึงการเป็นผู้กำกับดูแลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติตามระเบียบที่กฎหมายกำหนด การที่นายอำเภอหรือผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจในลักษณะดังกล่าว ส่งผลเป็นที่สนใจของฝ่ายการเมืองเป็นอย่างมาก เพราะว่าอำนาจทางการเมืองในลักษณะดังกล่าวสามารถนำไปสู่การจัดตั้งเครือข่ายทางการเมืองที่มีประสิทธิภาพสูง เนื่องมาจากว่าตำแหน่งสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น นอกจากที่จะมีอำนาจในการบริหารงบประมาณแล้ว ยังจะสามารถให้คุณให้โทษแก่ชนชั้นนำในระดับท้องถิ่นได้ ดังนั้นการที่นักการเมืองในระดับชาติหรือระดับจังหวัดเข้าไปใกล้ชิดสนิทสนมกับผู้ดำรงตำแหน่งเหล่านี้ก็เท่ากับว่าเป็นการเกื้อหนุนทางการเมืองเป็นอย่างมาก และการที่บุคคลศูนย์กลางของแต่ละเครือข่ายเข้าไปมีส่วนในการสนับสนุนในการเติบโตทางหน้าที่การงาน

แก่ข้าราชการปกครองระดับสูง และหัวหน้าส่วนราชการที่สำคัญ อย่างหัวหน้าสถานีตำรวจ พัฒนาการระดับอำเภอและจังหวัด จึงนำไปสู่การช่วยเหลือกลับไปกลับมาแบบเชิงซ้อน กล่าวคือ เมื่อข้าราชการเหล่านั้นเติบโตในตำแหน่งหน้าที่การงาน ก็จะมีบทบาทหรืออำนาจในการตัดสินใจสั่งการ อนุมัติ อนุญาตมากขึ้นตามไปด้วย ในขณะที่เดียวกันก็จะมีอำนาจในการใช้ดุลพินิจต่าง ๆ ก็มากขึ้นตามตำแหน่งที่ตนเองถือครองอยู่ ดังนั้นการตอบแทนบุญคุณแก่ผู้ที่เคยสนับสนุนโดยการใช้ดุลพินิจต่าง ๆ จึงเป็นเรื่องเล็กน้อยถือเป็นการตอบแทนบุญคุณ ซึ่งเป็นวงจรที่ทั้งผู้ให้และผู้รับมักเกิดเกิดประโยชน์ด้วยกันทั้งสองฝ่าย กล่าวคือ ผู้รับก็จะได้เติบโตในตำแหน่งหน้าที่ส่วนผู้ให้ก็จะมีคนในเครือข่ายอยู่ในตำแหน่งที่สำคัญอาจเกิดการไหว้วานหรือเกื้อหนุนกันในเวลาต่อมาในพื้นที่จังหวัดราชบุรีถ้าพิจารณาจะเห็นได้ว่าบุคคลที่เป็นศูนย์กลางทางอำนาจของแต่ละเครือข่ายได้สนับสนุนให้ข้าราชการระดับทั้งระดับอำเภอและจังหวัดเติบโตในหน้าที่การงานเป็นจำนวนมาก นอกจากประเด็นที่กล่าวข้างต้นแล้วบุคคลที่เป็นศูนย์กลางทางอำนาจของแต่ละเครือข่ายหรือตัวแทนที่ใกล้ชิดยังผลิตซ้ำความเชื่อในงานประเพณี ไม่ว่าจะเป็นงานบวช งานแต่ง หรืองานศพ เมื่อมีกิจกรรมเกิดขึ้นในพื้นที่แกนนำที่เป็นเครือข่ายจะเป็นผู้ประสานให้ทราบว่ามีงานอะไรที่ไหน เมื่อบุคคลที่เป็นศูนย์กลางทางอำนาจของแต่ละเครือข่ายเดินทางมาถึงสถานที่จัดงานก็จะมีผู้นำในพื้นที่ไปให้การต้อนรับอย่างพร้อมหน้าพร้อมตา และนำเดินเข้ามาในงานเยี่ยงการตรวจแถวทหารกองเกียรติยศ การเดินเข้างานของบุคคลที่เป็นศูนย์กลางทางอำนาจของแต่ละเครือข่ายจะไหว้ทักทายกับประชาชนที่มาร่วมงานดังกล่าวอย่างเป็นกันเองและใกล้ชิด ผู้นำในพื้นที่ที่เป็นเครือข่ายจะพาเดินไปตามจุดต่าง ๆ เพื่อทักทายเจ้าภาพและบุคคลสำคัญ และเมื่อเริ่มพิธีกรรมบุคคลที่เป็นศูนย์กลางทางอำนาจของแต่ละเครือข่ายก็จะทำหน้าที่เป็นประธานของงาน หลังจากเสร็จสิ้นพิธีกรรมชนชั้นนำในทุกระดับก็จะมานั่งรวมกลุ่มกันอยู่ในสถานที่ที่จัดไว้ให้โดยเฉพาะซึ่งแตกต่างกับสถานที่ที่จัดไว้รองรับบุคคลทั่วไป สถานที่ดังกล่าวมักจะถูกจัดไว้บริเวณด้านหน้าของผู้มาร่วมงานทั้งหมดซึ่งเป็นจุดเด่นที่สุดของงานนั้น ๆ ในกรณีที่เป็นการงานเลี้ยงบุคคลที่เป็นศูนย์กลางทางอำนาจของแต่ละเครือข่ายและบุคคลในวงแหวนทางอำนาจในชั้นต่าง ๆ จะนั่งรับประทานอาหารซึ่งจะเป็นโต๊ะพิเศษซึ่งเรียกว่าโต๊ะประธานที่ถูกจัดเตรียมไว้เป็นอย่างดี ซึ่งผู้นั่งร่วมในโต๊ะดังกล่าวก็จะมีแต่เฉพาะชนชั้นนำทางอำนาจเท่านั้นที่นั่งอยู่ด้วยกัน จะมีการแลกเปลี่ยนทางด้านความคิด ประสบการณ์ รวมไปถึงการคุยเรื่องสัพเพเหระ การที่ผู้นำคบหากันเฉพาะในกลุ่มของตนเองดังกล่าว ก็ยังทำให้เกิดความผูกพันกันเหนียวแน่นยิ่งขึ้นไปอีก ในขณะที่เดียวกันการตัดสินใจของพวกเขา ก็ยังเพิ่มความลึกซึ้ง และไม่อาจคาดการณ์ได้มากยิ่งขึ้น

จากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่นำไปสู่การแตกตัวของเครือข่ายอำนาจใหม่ ๆ ขึ้นในสังคมท้องถิ่นจังหวัดราชบุรีนั้นมี 3 สาเหตุที่สำคัญ คือ 1. การเติบโตทางด้านเศรษฐกิจของจังหวัดราชบุรีแบบก้าวกระโดดหลังปี พ.ศ. 2531 2. การจัดสรรทรัพยากรไม่ลงตัวของเครือข่ายเก่า และ 3. การเปลี่ยนรูปแบบการเมืองรูปแบบเก่าของสังคมท้องถิ่นราชบุรี

1. เติบโตทางด้านเศรษฐกิจของจังหวัดราชบุรีแบบก้าวกระโดดหลังปี พ.ศ. 2531

การประกาศใช้แผนพัฒนากลุ่มน้ำแม่กลอง ซึ่งแผนพัฒนาฯ ฉบับนี้ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructures) ที่สำคัญหลายประการ กล่าวคือ ประการแรก มีการก่อสร้างถนนเพชรเกษมเพื่อใช้เป็นถนนสายหลักในการเดินทางลงสู่ภาคใต้และเชื่อมโยงผลผลิตต่าง ๆ เข้าสู่ส่วนกลาง ซึ่งถนนสายนี้ได้ตัดผ่าใจกลางจังหวัดราชบุรี และการเกิดขึ้นของถนนสายนี้ก่อให้เกิดการขยายตัวของเมืองและเกิดเป็นชุมชนทางการค้าขึ้นหลายจุดตั้งแต่อำเภอบ้านโป่ง อำเภอโพธาราม อำเภอเมือง และอำเภอบางแพ ประการที่สอง หลังจากการประกาศใช้แผนพัฒนากลุ่มน้ำแม่กลองเป็นผลให้มีการก่อสร้างถนนเชื่อมระหว่างอำเภอต่าง ๆ เกิดขึ้นอย่างมากมาย ซึ่งก่อให้เกิดความสะดวกในด้านคมนาคมและการเข้าถึงทรัพยากรในภาคชนบท ประการที่สาม แผนฉบับนี้ยังนำไปสู่การก่อสร้างเขื่อนกั้นน้ำขึ้นจังหวัดกาญจนบุรีหลายจุด ซึ่งการเกิดขึ้นของเขื่อนกั้นน้ำดังกล่าวนำไปสู่การพัฒนากระแสน้ำไหลหลากและการผลิตกระแสไฟฟ้าสำหรับขยายตัวของภาคเมืองและภาคอุตสาหกรรม สำหรับการพัฒนาระบบชลประทานก่อให้เกิดการขยายตัวของพื้นที่ทางการเกษตรขึ้นนับล้านไร่ ในส่วนการผลิตกระแสไฟฟ้าก่อให้เกิดการขยายตัวโรงงานอุตสาหกรรมได้จำนวนนับพันโรง การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทั้ง 3 ประการดังกล่าวนำไปสู่การเติบโตของเศรษฐกิจและสังคมจังหวัดราชบุรีอย่างต่อเนื่อง และเป็นเหตุปัจจัยที่สำคัญที่ผลักดันให้จังหวัดราชบุรีกลายเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจและสังคมขึ้นในภูมิภาคตะวันตก เห็นได้จากการขยายตัวของเศรษฐกิจสาขาอุตสาหกรรม สาขาก่อสร้างและสาขาบริการด้านธุรกิจ อสังหาริมทรัพย์ สาขาเกษตรและการปศุสัตว์ ซึ่งเหตุปัจจัยที่เกื้อหนุนให้พ่อค้าท้องถิ่นได้การสะสมทุนเบื้องต้นและได้พัฒนาตนเองจนมีความทัดเทียมกับนายทุนระดับชาติ ส่งผลให้พ่อค้าท้องถิ่นเหล่านี้มีอำนาจทางการเงินเป็นอย่างมากและอำนาจทางการเงินนี้เองเป็นเหตุปัจจัยหลักอย่างหนึ่งที่ผลักดันให้เกิดเครือข่ายอำนาจใหม่ ๆ ขึ้นในจังหวัดราชบุรี

2. การจัดสรรทรัพยากรไม่ลงตัวของเครือข่ายเก่า

การที่ทรัพยากรที่มีค่าของสังคมมีอยู่อย่างจำกัดเป็นเหตุปัจจัยหลักอย่างหนึ่งที่ส่งผลให้เกิดการแตกตัวของเครือข่ายอำนาจใหม่ ๆ จากข้อค้นพบทรัพยากรที่มีที่เป็นสาเหตุให้เกิดการแตกตัวของเครือข่ายอำนาจท้องถิ่นใหม่ ๆ มี 2 อย่างที่สำคัญ ได้แก่ ตำแหน่งทางการเมือง

และผลประโยชน์ทางธุรกิจ สำหรับตำแหน่งทางการเมืองนั้นส่วนใหญ่จะหมายถึงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งตำแหน่งที่กล่าวถึงนี้เป็นตำแหน่งที่มีอำนาจทางการเมือง และสามารถใช้อำนาจดังกล่าวเกื้อหนุนต่อผลประโยชน์ทางธุรกิจของตนได้ นอกจากนั้นแล้วนักการเมืองยังอาศัยอำนาจดังกล่าวเป็นช่องทางลัดในการแปรเปลี่ยนสถานภาพทางสังคมและเกียรติยศให้สูงขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ไม่สามารถหาซื้อได้ในตลาดสินค้าทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีบทบาทและอำนาจเหนือกลไกรัฐ รวมไปถึงเมื่อเข้าสู่อำนาจในตำแหน่งนี้แล้วพ่อค้าท้องถิ่นสามารถที่จะปลดแอกให้หลุดพ้นจากการเป็นเบี้ยล่างของฝ่ายข้าราชการ และนายทุนส่วนกลางได้อีกด้วย

3. การเบือนหน้าการเมืองรูปแบบเก่าของสังคมท้องถิ่นราชบุรี

การเบือนหน้าการเมืองรูปแบบเก่าของสังคมท้องถิ่นราชบุรีเป็นเหตุปัจจัยหลักอย่างหนึ่งที่ทำให้เกิดการรวมตัวเป็นภาคีเครือข่าย เพื่อที่ปลดปล่อยสังคมที่เหลื่อมล้ำทางอำนาจ ซึ่งเป็นสาเหตุและที่มาของการเอารัดเอาเปรียบและการด้อยพัฒนา การเบือนหน้าทางการเมืองเป็นเหตุปัจจัยมาจากการที่การเมืองในระบบเก่าไม่ค่อยจะตอบโจทยปัญหาของสังคมท้องถิ่นมากนัก นักการเมืองส่วนใหญ่จะเป็นนักธุรกิจจากส่วนกลางหรือไม่ก็เป็นพ่อค้าท้องถิ่นร่ำรวย ดังนั้นกิจกรรมทางการเมืองจึงใช้เงินเป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อน นักการเมืองเกือบทุกเครือข่ายมักจะมีรูปแบบในการทำงานทางการเมืองที่คล้าย ๆ กัน คือ จะเข้ามาดำเนินกิจกรรมทางการเมืองในช่วงเวลาสั้น ๆ ใกล้กับช่วงเวลาการเลือกตั้ง โดยเข้ามาจัดตั้งห้วคณะแนวไว้สำหรับการซื้อเสียง หลังจากเสร็จสิ้นการเลือกตั้งก็จะพบตัวได้ยาก ปัญหาของชุมชนท้องถิ่นส่วนใหญ่ก็จะไม่ค่อยได้รับการแก้ไข และเมื่อสังคมไทยเกิดวิกฤตทางการเมืองและเศรษฐกิจ ก็ยิ่งเป็นเหตุให้เกิดเครือข่ายประเด็นปัญหาและเครือข่ายอุดมการณ์ขยายวงกว้างขึ้น โดยเครือข่ายเหล่านี้สมาชิกส่วนใหญ่จะเป็นชนชั้นกลางที่ได้รับการศึกษาสูงพอสมควร ส่วนใหญ่จะอยู่ในสังคมที่ความเป็นเมืองสูง

ข้ออภิปรายในเชิงทฤษฎี

การศึกษาในครั้งนี้พบว่าอำนาจในสังคมท้องถิ่นจังหวัดราชบุรีนั้น หมายถึงความสามารถในการควบคุมและการจัดสรรทรัพยากรทั้งหมดของสังคมในท้องถิ่น กล่าวคือใครเป็นผู้ควบคุมและจัดสรรทรัพยากรที่มีค่าของท้องถิ่นถือว่าบุคคลผู้นั้นเป็นผู้มีอำนาจ ซึ่งมีความสอดคล้องกับการให้ความหมายของลูค (Luck, 1978, p. 634) ว่าอำนาจ คือ ความสามารถที่จะก่อให้เกิดผลบางประการ และยังสอดคล้องกับความคิดของจอห์น สก็อต (Scott, 1994) ซึ่งได้ให้ความหมายว่า อำนาจ คือ การที่ตัวแทนของอำนาจ หรือผู้มีอำนาจ สามารถก่อให้เกิดผลต่อสังคมรอบ ๆ ตัวตามที่ตนคาดหวังไว้ นอกจากนั้นแล้วยังสอดคล้องกับอำนาจของ ดาห์ล (Dahl, 1961) และพอลสบี (Polisby, 1960) ที่ว่าอำนาจ คือ ศักยภาพหรือความสามารถในการควบคุมบุคคลอื่น

หรือกลุ่มอื่นให้ปฏิบัติตาม หรือความสามารถที่บุคคลหนึ่งจะกระทำบางสิ่งบางอย่างที่มีผลกระทบต่อผู้อื่น สำหรับผู้มีอำนาจในสังคมท้องถิ่นจังหวัดราชบุรีนั้นมีอยู่หลายกลุ่ม กล่าวคือ กลุ่มนายทุนที่ร่ำรวย กลุ่มข้าราชการ กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น และกลุ่มทุนทางวัฒนธรรม สำหรับกลุ่มทุนทางวัฒนธรรมนั้นเป็นกลุ่มที่สำคัญต่อการดำรงอยู่ของโครงสร้างอำนาจราชบุรีเป็นอย่างมาก เพราะผู้มีอำนาจในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นผู้มีอำนาจตามประเพณี ซึ่งมีกลไกความสัมพันธ์ภายในกลุ่มแบบที่จรรโลงยึดถือต่อบุคคล มีความผูกพันแบบเครือญาติ และความความสัมพันธ์ที่เหนียวแน่นภายในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน รวมไปถึงความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์จ่าขุน จะเห็นได้ว่าผู้มีอำนาจในสังคมท้องถิ่นจังหวัดราชบุรีนั้น จะมีความแตกต่างจากผู้มีอำนาจในสังคมตะวันตกซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นนายทุนนักธุรกิจ การเมือง และทหาร (Mills, & Gitlin, 1959) กลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ (Dahl, 1961) ข้าราชการ (Weber, 1968; Parson, 1969; Giddens, 1981)

นอกจากนั้นแล้วผลการวิเคราะห์ในดัชนีนิพนธ์ฉบับนี้จะชี้ให้เห็นว่าตัวแบบในการวิเคราะห์โครงสร้างอำนาจที่เป็นงานของนักวิชาการในประเทศตะวันตกนั้นมีข้อจำกัดอยู่มิใช่น้อยในการวิเคราะห์โครงสร้างอำนาจท้องถิ่นในสังคมไทย กล่าวคือ

1. แนวคิดของสำนักชนชั้นนำนิยมกับปัญหาในการอธิบายโครงสร้างอำนาจท้องถิ่นจังหวัดราชบุรี

สำนักชนชั้นนำนิยมมีความเชื่อที่ว่าในทุกชุมชนมีชนชั้นนำกลุ่มหนึ่งรวมตัวกันอยู่อย่างเหนียวแน่นและผูกขาดอำนาจการตัดสินใจที่สำคัญของชุมชนในทุกเรื่อง (Gaetano, 1939; Mills, & Michels, 1962; Vilfredo, 1966; Weber, 1966) จากแนวคิดดังกล่าวนำไปสู่การศึกษาโครงสร้างอำนาจแบบชนชั้นนำ ซึ่งโครงสร้างอำนาจแบบชนชั้นนำนั้นมีแบบแผนความสัมพันธ์ที่อำนาจจะถูกตัวอยู่ที่คนกลุ่มน้อย (Minority) ของสังคม ชนชั้นนำเป็นกลุ่มทางสังคม (Social Group) ที่มีตำแหน่งบนจุดยอดสุดของปิรามิด (Social Hierarchy) อำนาจของชนชั้นนำตั้งอยู่บนการจัดองค์กร เพื่อการครอบงำหรือปกครองคน (Domination) เนื่องจากผู้นำองค์กรสามารถควบคุมการใช้ทรัพยากรในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทรัพย์สินความมั่งคั่ง ตำแหน่งบังคับบัญชาทักษะความรู้หรือสถานภาพทางสังคมที่สูงกว่า นอกจากนี้แล้วชนชั้นนำดังกล่าวยังมีข้อมูลสารสนเทศมากกว่าคนที่อยู่ในระดับล่าง รวมถึงความสามารถในการให้ทุนให้โทษแก่คนกลุ่มอื่น ๆ โครงสร้างอำนาจแบบชนชั้นนำเกิดจากการสร้างเครือข่ายอำนาจขององค์กรต่าง ๆ และโยงใยกันเป็นโครงสร้าง

เมื่อนำแนวคิดของสำนักชนชั้นนำมาอธิบายโครงสร้างอำนาจท้องถิ่นของจังหวัดราชบุรี ก็จะพบว่ามีข้อจำกัดหลายประการ กล่าวคือ ประการแรก แนวคิดของสำนักชนชั้นนำให้ความสำคัญกับตัวชนชั้นนำมากเกินไปจนละเลย หรือมองไม่เห็นความสำคัญของมวลชน

ซึ่งในความเป็นจริงของสังคมท้องถิ่นจังหวัดราชบุรีชนชั้นนำนั้นไม่ได้มีอำนาจเบ็ดเสร็จ มีอำนาจบางอย่างอยู่ที่มวลชน ดังนั้นจากการที่ให้ความสำคัญกับชนชั้นนำมากเกินไปดังกล่าวอาจนำไปสู่การละเลยที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมต่าง ๆ ของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมทางสังคมต่าง ๆ ซึ่งถ้าละเลยที่จะศึกษาในเรื่องดังกล่าวแล้ว ก็เท่ากับว่าแนวคิดดังกล่าวมีข้อจำกัดในการอธิบายประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่น ประการที่สอง การศึกษาของสำนักชนชั้นนำส่วนใหญ่ศึกษาโดยการระบุตำแหน่งที่เป็นทางการ หรือเป็นผู้มีชื่อเสียง สำหรับสังคมท้องถิ่นจังหวัดราชบุรีแล้วเชื่อว่าบุคคลดังกล่าวจะมีอำนาจเสมอไป เนื่องจากว่ามีมติของอำนาจเชิงอิทธิพลในสังคมท้องถิ่นจังหวัดราชบุรีก็เป็นปัจจัยสำคัญ ดังนั้นคนที่มิตำแหน่งทางการ หรือมีชื่อเสียงอาจไม่มีอำนาจใด ๆ ก็ได้ ในทางกลับกันคนที่ไม่มีตำแหน่งใด ๆ กลับเป็นคนมีอำนาจที่ปฏิบัติการอยู่เบื้องหลัง

2. แนวคิดของสำนักพหุนิยมกับปัญหาการอธิบายโครงสร้างอำนาจท้องถิ่นจังหวัดราชบุรี

สำนักพหุนิยมมีความเชื่อว่า อำนาจในชุมชนนั้นไม่ตายตัว เกิดขึ้นแล้วก็สลายอยู่ตลอดเวลาขึ้นอยู่กับปัญหาที่ต้องตัดสินใจว่าปัญหาดังกล่าวไปกระทบผลประโยชน์ของกลุ่มใด โครงสร้างอำนาจแบบพหุนิยมจะประกอบไปด้วยตัวแทนของกลุ่มต่าง ๆ ดังนั้นจึงอำนาจกระจายไปตามกลุ่มต่าง ๆ (Dahl, 1961; Polsby, 1960; Rose, 1967) เมื่อนำแนวคิดของสำนักพหุนิยมมาอธิบายโครงสร้างอำนาจท้องถิ่นจังหวัดราชบุรี ก็จะมีข้อจำกัด คือ ในสังคมท้องถิ่นจังหวัดราชบุรีนั้นผู้ที่เข้าร่วมในการตัดสินใจในประเด็นสาธารณะ อาจเป็นตัวแทนที่ถูกเชิญให้มาบังหน้า หรืออาจเป็นการจัดฉากของกลุ่มอำนาจกลุ่มเดียวก็ได้ ดังนั้นในการวิเคราะห์โครงสร้างอำนาจจากการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ก็จะมีจุดอ่อนที่สำคัญหลายประการ คือ ประการแรก แนวคิดของสำนักพหุนิยมมองว่าอำนาจมีความเท่าเทียมไม่มีการเหลื่อมล้ำทางอำนาจ สำหรับสังคมท้องถิ่นจังหวัดราชบุรีแล้วนั้นอำนาจนั้นมิใช่อำนาจอย่างเท่าเทียม บางกลุ่มมีอำนาจมากเพราะมีความมั่งคั่งทางธุรกิจ บางกลุ่มมีอำนาจมากเพราะมีตำแหน่งระดับสูงในองค์กร นอกจากนั้นแล้วความมากหรือน้อยของอำนาจยังขึ้นอยู่กับทรัพยากรทางอำนาจ และปัจจัยอื่น ๆ อีกมาก ประการที่สอง การใช้แนวคิดของสำนักพหุนิยมในการวิเคราะห์โครงสร้างอำนาจท้องถิ่นจังหวัดราชบุรีบนฐานคติที่ว่าไม่มีความเหลื่อมล้ำทางอำนาจ ส่งผลให้มองไม่เห็นความเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มทางเศรษฐกิจกับกลุ่มทางการเมือง ซึ่งความเป็นจริงในสังคมท้องถิ่นจังหวัดราชบุรีนั้นกลุ่มอำนาจทางการเมืองกับกลุ่มอำนาจทางธุรกิจ กลุ่มอำนาจราชการและกลุ่มอำนาจทางวัฒนธรรมนั้นมีการเชื่อมโยงกันอยู่อย่างใกล้ชิด

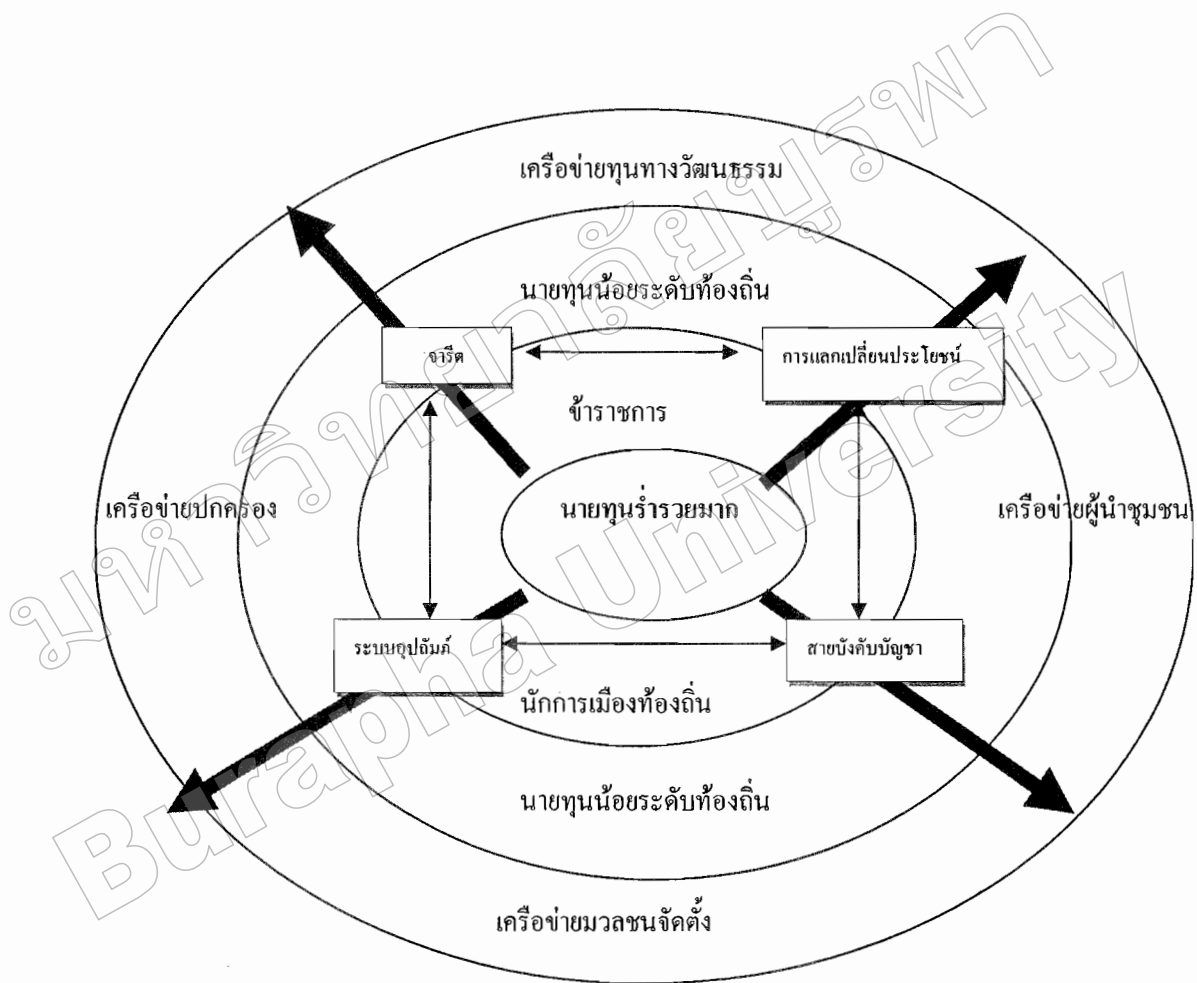
3. แนวคิดของสำนักมาร์กซ์ซิสต์กับปัญหาในการอธิบายโครงสร้างอำนาจท้องถิ่น จังหวัดราชบุรี

แนวคิดของสำนักมาร์กซ์ซิสต์ศึกษาอำนาจในฐานะความสัมพันธ์ทางสังคม โดยมองว่าชนชั้นปกครองซึ่งเป็นตัวแทนผลประโยชน์ของนายทุนได้สร้างกลไกรูปแบบต่าง ๆ ขึ้นมาขึ้นนำและครอบงำความคิดของผู้ถูกปกครอง และโครงสร้างส่วนล่างเป็นปัจจัยกำหนดโครงสร้างส่วนบน นั่นก็แปลว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจเป็นกำหนดปัจจัยอื่น ๆ ทั้งหมดในสังคม (Marx & Engels, 1968; Althusser, 1971; Giddens, 1973; Nicos, 1975; Miliband, 1987) เมื่อนำแนวคิดของสำนักมาร์กซ์ซิสต์มาอธิบายโครงสร้างอำนาจท้องถิ่นจังหวัดราชบุรี (Marx & Engels, 1964) ก็จะมีข้อจำกัดเนื่องมาจากว่าในสังคมท้องถิ่นจังหวัดราชบุรีนั้นอำนาจมีที่มาจากหลายแหล่ง ทั้งที่เป็นอำนาจเชิงสถาบันต่าง ๆ อำนาจเหนือธรรมชาติ อำนาจที่เกิดจากความเชื่อ อำนาจที่มาจากจากประเพณี รวมไปถึงอำนาจทางเศรษฐกิจ ซึ่งอำนาจแต่ละแหล่งมีความสัมพันธ์และกำหนดซึ่งกันและกัน

4. แนวคิดระบบอุปถัมภ์กับปัญหาในการอธิบายโครงสร้างอำนาจท้องถิ่นจังหวัดราชบุรี

แนวคิดของอุปถัมภ์เชื่อว่าแบบแผนความสัมพันธ์ที่อำนาจกระจุกตัวอยู่ที่ผู้อุปถัมภ์ซึ่งมีความสัมพันธ์ที่ไม่เป็นทางการเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลฝ่าย เป็นความสัมพันธ์ที่ตั้งอยู่บนฐานการแลกเปลี่ยนที่ไม่เท่าเทียมความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์มีค่านิยมเรื่องบาปบุญคุณโทษ การกตัญญูรู้คุณ ความซื่อสัตย์หรือความจงรักภักดีเป็นกลไกกำกับในการดำรงอยู่ของระบบอีกทอดหนึ่ง สำหรับการนำแนวคิดอุปถัมภ์มาอธิบายโครงสร้างอำนาจท้องถิ่นจังหวัดราชบุรีนั้นสามารถปรับประยุกต์ได้บางส่วน แต่บางส่วนก็เกิดข้อจำกัดด้วยเหตุผลที่ว่าปัจจุบันสังคมท้องถิ่นจังหวัดราชบุรีก้าวเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมแบบเข้มข้น วิถีชีวิตของผู้คนก็เปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างมาก มิติการดำรงอยู่ของผู้คนต้องเชื่อมโยงอยู่กับหลายระบบอย่างแยกกันไม่ออกไม่ว่าจะเป็นระบบการเมือง ระบบเศรษฐกิจ และระบบสังคมวัฒนธรรม เป็นผลให้ฐานทรัพยากรในการแลกเปลี่ยนมีความหลากหลายและเกี่ยวโยงกันอยู่กับเกือบทุกมิติของชีวิต นอกจากนั้นแล้วการที่ระบบเศรษฐกิจสังคมจังหวัดราชบุรีเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดดนั้นเป็นผลให้ระบบสังคมเปิดกว้างให้มีการแข่งขันแย่งชิงอำนาจของเครือข่ายใหม่ๆ ซึ่งปัจจัยดังกล่าวแปรผันโดยตรงกับการดำรงอยู่และเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในเครือข่ายอุปถัมภ์ต่าง ๆ สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนที่เคยสัมพันธ์กันแบบซึ่งหน้า ก็มีความสลับซับซ้อนเพิ่มขึ้นการอุปถัมภ์ที่เคยเป็นแบบชั้นเดียว ก็กลับกลายเป็นหลายลำดับชั้น ซึ่งไม่จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์กันซึ่งหน้า บุคคลหนึ่งคนเป็นทั้งผู้อุปถัมภ์และผู้รับการอุปถัมภ์ตามลำดับชั้นทางอำนาจ มีการแลกเปลี่ยนทั้งแบบเท่าเทียมและไม่เท่าเทียมทั้งที่เป็นทางการในมิติที่ซ่อนเร้น

จากข้อจำกัดในการอธิบายโครงสร้างอำนาจท้องถิ่นจังหวัดราชบุรีของ 4 สำนักคิด ดังที่กล่าวถึงในขั้นต้น ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาแบบการศึกษาโครงสร้างอำนาจท้องถิ่นจังหวัดราชบุรี โดยการนำข้อค้นพบทั้งหมดมาสังเคราะห์เชิงทฤษฎีและเสนอวิธีวิทยาในการวิเคราะห์โครงสร้างอำนาจท้องถิ่นจังหวัดราชบุรี ดังภาพที่ 6-1

ภาพที่ 6-1 ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในวงแหวนแต่ละชั้นของโครงสร้างอำนาจท้องถิ่น จังหวัดราชบุรี

จากการสังเคราะห์เชิงทฤษฎีพบว่า เครือข่ายอำนาจท้องถิ่นจังหวัดราชบุรี มีผู้กระทำการที่สำคัญอยู่ 4 กลุ่ม ซึ่งจะอยู่ในวงแหวนแต่ละชั้นของเครือข่าย บุคคลกลุ่มแรกอยู่ช่วงในสุดของเครือข่าย ซึ่งคนกลุ่มนี้จะมีจำนวนน้อยมีฐานะร่ำรวยอย่างมหาศาล ซึ่งคนกลุ่มนี้สะสมทุนจนมั่งคั่ง

หลังจากนั้นก็ใช้อำนาจทางการเงินเป็นฐานเข้าสู่อำนาจทางการเมือง และใช้อำนาจทางการเมืองมาเป็นเครื่องมือในการสะสมทุนอีกทอดหนึ่ง โดยบุคคลกลุ่มนี้ใช้อำนาจในการกำหนดนโยบาย การดูดซับการกระจายรายได้ รวมไปถึงการใช้ข้อมูลข่าวสารที่ได้เปรียบเป็นเครื่องมือในการสะสมทุน บุคคลกลุ่มนี้จะดำเนินงานผ่านบุคคลในวงแหวนชั้นต่าง ๆ ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ นักเทคโนโลยี นักวิชาการและนักวิชาชีพต่าง ๆ

สมาชิกในวงแหวนชั้นรองในเครือข่ายอำนาจท้องถิ่นจังหวัดราชบุรีเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความใกล้ชิดกับบุคคลในวงแหวนชั้นในสุด สมาชิกในวงแหวนชั้นนี้ประกอบไปด้วยบุคคล 2 กลุ่มคือ กลุ่มข้าราชการระดับสูง กับกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น ซึ่งบุคคลในวงแหวนชั้นรองนี้มีความสำคัญต่อการสะสมทุนของบุคคลศูนย์กลางและการดำรงอยู่ของเครือข่ายเป็นอย่างมาก เพราะว่าบุคคลกลุ่มนี้จะเป็นผู้ที่ควบคุมผู้นำหรือนายทุนน้อยระดับท้องถิ่นไว้เป็นจำนวนมาก นอกจากนั้นแล้วบุคคลกลุ่มนี้ยังเป็นผู้ประสานประโยชน์ และเป็นตัวแทนบุคคลศูนย์กลางในเชิงสัญลักษณ์ในการสืบทอดอำนาจผ่านการร่วมงานประเพณีต่าง ๆ ในพื้นที่

สมาชิกในวงแหวนชั้นกลางในเครือข่ายอำนาจท้องถิ่นจังหวัดราชบุรี ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มนายทุนน้อยในระดับท้องถิ่นอันประกอบไปด้วยผู้รับเหมาก่อสร้าง ในหน่วยงานของรัฐ พ่อค้าคนกลาง เจ้าของที่ดิน เจ้าของโรงสีข้าว เจ้าของโรงงานต่าง ๆ บุคคลกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะไม่ได้เข้าสู่อำนาจทางการเมืองโดยตรง แต่จะมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนและผลักดันบุคคลในวงแหวนชั้นรองและบุคคลในวงแหวนชั้นในให้เข้าสู่อำนาจ สมาชิกในวงแหวนชั้นนี้ส่วนใหญ่จะมีสายสัมพันธ์ในลักษณะที่เป็นส่วนตัวกับนักการเมืองท้องถิ่นในลักษณะการสนับสนุนงบประมาณหรือเป็นฐานคะแนนเสียงในการเลือกตั้ง นอกจากนั้นแล้วสมาชิกในกลุ่มนี้จะมีสายสัมพันธ์กับชาวบ้านผ่านการจ้างงาน การเป็นคู่ค้า ให้เช่าที่ดิน หรือไม่ก็มีการอุปถัมภ์กันด้านใดด้านหนึ่ง ซึ่งจะเห็นได้ว่าสมาชิกในกลุ่มนี้มีฐานคะแนนเสียงจัดตั้งที่แน่นอนที่มีความสำคัญต่อการเข้าสู่อำนาจและการดำรงอยู่ของบุคคลศูนย์กลางและบุคคลชั้นรองเป็นอย่างมาก สมาชิกในวงแหวนชั้นกลางนี้จะได้รับประโยชน์ผ่านการแจกจ่ายโครงการพัฒนาของภาครัฐผ่านบุคคลศูนย์กลางของเครือข่าย หรือไม่ก็ได้รับความสะดวกในการสะสมทุนในเบื้องต้นจากศูนย์กลางของเครือข่ายอำนาจ

สุดท้ายสมาชิกในวงแหวนชั้นนอกในเครือข่ายอำนาจท้องถิ่นจังหวัดราชบุรี ประกอบไปด้วย 4 เครือข่ายที่สำคัญ คือ 1. เครือข่ายปกครอง ซึ่งเป็นเครือข่ายที่มีความสำคัญต่อการดำรงอยู่ของบุคคลศูนย์กลางและการดำรงอยู่ของเครือข่ายเป็นอย่างมาก เพราะว่าบุคคลในกลุ่มนี้มีสัมพันธ์โดยตรงอยู่กับประชาชนในพื้นที่ ซึ่งสมาชิกในเครือข่ายปกครองนี้ประกอบไปด้วย กำนัน สารวัตร กำนัน แพทย์ประจำตำบล ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการหมู่บ้าน 2. เครือข่ายผู้นำชุมชน ซึ่งสมาชิกประกอบไปด้วย หัวหน้าเครือข่ายต่าง ๆ หัวหน้ากลุ่มอาชีพ ผู้นำธรรมชาติ ครู

สาธารณสุข ประชานชมรมผู้สูงอายุ ประชานชุมชน สมาชิกในเครือข่ายข่ายนี้มีความใกล้ชิดและดำเนินกิจกรรมร่วมกับชาวบ้านที่เป็นฐานคะแนนเสียงและเป็นผู้สนับสนุน

การเข้าสู่อำนาจของบุคคลศูนย์กลางอยู่อย่างต่อเนื่อง 3. เครือข่ายมวลชนจัดตั้ง สมาชิกประกอบไปด้วย ชมรมลูกเสือชาวบ้าน อาสาสมัครป้องกันหมู่บ้าน อาสาสมัครที่สังกัดอยู่กับโรงพยาบาลศูนย์สุขภาพประจำตำบล กลุ่มสตรีแม่บ้าน และกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ เครือข่ายมวลชนจัดตั้งนี้ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เชื่อมโยงอยู่กับบุคคลในเครือข่ายชั้นรอง ซึ่งสมาชิกของเครือข่ายนี้กระจายอยู่เกือบเต็มพื้นที่ 4. เครือข่ายทุนทางวัฒนธรรม ซึ่งเครือข่ายนี้มีความสำคัญเป็นอย่างมากในการดำรงอยู่ของเครือข่ายอำนาจท้องถิ่นในจังหวัดราชบุรี เครือข่ายทุนทางวัฒนธรรมประกอบไปด้วย เครือข่ายวัด เครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง เครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ไทยยวน เครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำ เครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง เครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์มอญ เครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพื้นถิ่น เครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรลาวเดิม เครือข่ายศาลเจ้าและมูลนิธิต่าง ๆ ของกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีน

จากข้อค้นพบในเชิงทฤษฎีดังกล่าวส่งผลให้การอธิบายโครงสร้างอำนาจท้องถิ่นจังหวัดราชบุรีได้แจ่มชัดขึ้น เนื่องมาจากว่าข้อค้นพบดังกล่าวได้ลดข้อจำกัดหลายประการ ประการแรก เติริมจุดอ่อนแนวคิดชนชั้นนำ ซึ่งมักให้ความสำคัญกับตัวชนชั้นนำมากเกินไปจนละเลยหรือมองไม่เห็นความสำคัญของมวลชน ซึ่งในตัวเองที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจะเชื่อมโยงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของสมาชิกในแต่ละวงแหวน โดยให้น้ำหนักในการวิเคราะห์อย่างเท่าเทียม ประการที่สอง การศึกษาของสำนักชนชั้นนำส่วนใหญ่ศึกษาโดยการระบุตำแหน่งที่เป็นทางการ หรือเป็นผู้มีชื่อเสียง โดยละเลยผู้มีอำนาจที่ปฏิบัติการอยู่เบื้องหลังซึ่งคนกลุ่มนี้มักไม่มีตำแหน่งที่เป็นทางการ สำหรับตัวแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจะให้ความสำคัญกับสมาชิกทุกคนในเครือข่ายทั้งที่มีตำแหน่งเป็นทางการ และตำแหน่งที่ไม่เป็นทางการ ประการที่สาม ตัวแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นช่วยเสริมจุดอ่อนของสำนักพหุนิยมและสำนักมาร์กซิสต์ โดยตัวแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจะมองอำนาจในหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นอำนาจทางวัฒนธรรม อำนาจทางเศรษฐกิจ อำนาจที่ผูกติดอยู่กับตำแหน่งหน้าที่ อำนาจเหนือธรรมชาติ อำนาจอิทธิพลในลักษณะเจ้าพ่อ และยังมองว่าอำนาจมีความเหลื่อมล้ำมีหลายระดับ ไม่สเถียรมีการเชื่อมโยงกันอยู่ในหลายมิติทั้งในระบบเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง นอกจากนั้นแล้วตัวแบบในการศึกษาครั้งนี้ยังอิงแอบอยู่กับลักษณะเฉพาะของพื้นที่ และพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของสังคมท้องถิ่นจังหวัดราชบุรี ประการที่สี่ ตัวแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นยังเชื่อมโยงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนในมิติที่สลับซับซ้อน ซึ่งมีการอุปถัมภ์กันเป็นเครือข่ายหลายลำดับชั้น ไม่จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์ซึ่งหน้าบุคคลหนึ่ง ๆ เป็นได้ทั้งผู้อุปถัมภ์และผู้รับการอุปถัมภ์ตามลำดับชั้นทางอำนาจ รวมไปถึงยังแสดงให้เห็นถึงการแลกเปลี่ยนทั้งแบบเท่าเทียมและไม่เท่า

เทียม ทั้งที่เป็นทางการและในมิติที่ซ่อนเร้นในความสัมพันธ์ทางอำนาจที่หลากหลายทั้งในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

ข้อเสนอแนะในการศึกษา

ข้อเสนอแนะนั้นผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรก เสนอแนะตามลักษณะของเนื้อหาในข้อค้นพบเพื่อเป็นประโยชน์ในการที่จะนำผลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ไปใช้ในการปรับเปลี่ยนนโยบายหรือโครงสร้างในระบบการปกครองของรัฐบาลบางประการ และส่วนที่สอง เพื่อการศึกษาวิจัยและการต่อยอดองค์ความรู้ต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

จากผลการศึกษาครั้งนี้จะเห็นได้ว่าการพัฒนาของรัฐตั้งแต่การประกาศใช้แผนพัฒนาผู้นำแม่กลอง ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นอย่างขนานใหญ่ทั้งระบบเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นจังหวัดราชบุรี ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ส่งผลกระทบโดยตรง การดำรงอยู่ของชุมชนท้องถิ่น เกิดการล่มสลายของระบบวัฒนธรรม และการยอมรับอำนาจของเงินตรา ซึ่งส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนโครงสร้างอำนาจของชุมชนท้องถิ่นที่มีอยู่เดิม และก่อให้เกิดการแตกตัวเป็นเครือข่ายอำนาจใหม่ๆ ขึ้นมาแย่งยึดอำนาจ และแสวงหาประโยชน์จากโครงการพัฒนาของรัฐลักษณะต่าง ๆ ซึ่งในไม่ช้าไม่นานสังคมท้องถิ่นจังหวัดราชบุรีอาจประสบกับปัญหาวิกฤตการณ์ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมือง ดังนั้นนัยหนึ่งของการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการให้มีการทบทวนเกี่ยวกับ 1. ระบบการเมืองประชาธิปไตยแบบตัวแทน

2. การกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่น และ 3. การเติบโตของภาคประชาสังคม ว่าสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในภาคสังคมท้องถิ่นไทยมากน้อยเพียงใด ซึ่งรายละเอียดดังนี้

1.1 ระบบการเมืองประชาธิปไตยแบบตัวแทน

ระบบการเมืองประชาธิปไตยแบบตัวแทน จากผลการศึกษาของคณานิพนธ์เล่มนี้ สะท้อนให้เห็นว่าระบบประชาธิปไตยในอุดมคติยังอยู่ไกลความเป็นจริง ด้วยเหตุที่ว่าสังคมท้องถิ่นไทยปัจจุบันนั้น มีสภาพเป็นทวิลักษณะ กล่าวคือ ลักษณะแรกวัฒนธรรมประเพณียังเป็นกลไกกำกับทางสังคมอยู่มาก ซึ่งวัฒนธรรมประเพณีที่กล่าวถึงเหล่านั้นส่วนใหญ่สนับสนุนให้เกิดความสัมพันธ์ทางสังคมแบบอุปถัมภ์แบบผู้ใหญ่มากกับผู้เยาว์ มีการแบ่งพวกแบ่งพรรคการเลือกตั้งไม่ได้เป็นตามกลไกเรื่องหลักเหตุผล หรือการนำเสนอชุดนโยบายมาพัฒนาหรือแก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนโดยองค์รวม แต่การเลือกตั้งในสังคมท้องถิ่นส่วนใหญ่เป็นการเลือกหัวหน้าเครือข่ายของตนเองเพื่อให้เข้าสู่อำนาจ เพื่อวัตถุประสงค์ในการพึ่งพาและรักษาผลประโยชน์กันเองในเครือข่ายซึ่งมีหลายลำดับชั้น ดังนั้นจะเห็นได้ว่าระบบประชาธิปไตยแบบตัวแทนในยุคปัจจุบัน

เป็นได้เต็มที่แก่ตัวแทนของกลุ่มผลประโยชน์และตัวแทนของเครือข่ายต่าง ๆ ที่เข้าไปแสวงหาประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ถูกตัดออกจากระบบการดูแลของตัวแทน ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงเสนอให้มีการทบทวนกระบวนการทางการเมืองภายใต้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยเสียใหม่โดยให้มีขอบเขตความรับผิดชอบต่อประชาชนทั่วไปให้กว้างขึ้น โดยอิงแอบอยู่กับการยอมรับความแตกต่างและความหลากหลายทางเชื้อชาติ วัฒนธรรม และพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของสังคมท้องถิ่น ไม่ใช่ประชาธิปไตยแบบสากลที่เหมาโหลทั้งด้านหลักและรูปแบบเชิงปัจจุบัน

1.2 การกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่น

ปัญหาการกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่นในช่วงที่ผ่านมา มุ่งที่จะมอบอำนาจการพัฒนาและการปกครองเกือบเบ็ดเสร็จให้กับคนกลุ่มเดียวที่เป็นผู้ชนะการเลือกตั้ง ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาหลายประการ ซึ่งนำไปสู่ก่อรูปของกลุ่มอำนาจในเชิงอิทธิพลแบบเจ้าพ่อขึ้น ผูกขาดอำนาจโดยตกผลึกเป็นโครงสร้างอำนาจในท้องถิ่น มีการใช้อำนาจถ่วงถ่วงประชาชนและข้าราชการที่ไม่ใช่พวกพ้องและไม่ได้อยู่ภายใต้การอุปถัมภ์ของกลุ่มคน ผูกขาดการแสวงหาผลประโยชน์จากโครงการพัฒนาของรัฐที่เกิดจากการกระจายอำนาจการปกครองลงมาสู่ท้องถิ่น ส่งผลให้งบประมาณในการพัฒนาถูกกักตุน ไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย ซึ่งส่งผลให้โครงการต่าง ๆ ค่อยประสิทธิภาพ ดังนั้นรัฐควรทบทวนการกระจายอำนาจทั้งระบบทั้งในเรื่องการกระจายเขตแดนอำนาจการตัดสินใจทางด้านการงบประมาณ กระบวนการเข้าสู่อำนาจ และกระบวนการใช้อำนาจ ควรเน้นการกระจายอำนาจไปสู่กลุ่มที่หลากหลายมากกว่าสู่คนกลุ่มเดียว

1.3 การเติบโตของภาคประชาสังคม

ปัญหาทางการเมืองในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นการใช้อำนาจหน้าที่ในการแสวงหาประโยชน์ธุรกิจ หรือการใช้อำนาจโดยมิชอบในด้านต่าง ๆ การกลั่นแกล้ง การเลือกปฏิบัติ การคอร์รัปชันในรูปแบบต่าง ๆ ล้วนแล้วแต่ก่อเกิดมาจากภูมิคุ้มกันที่บกพร่องในเรื่องการตรวจสอบการใช้อำนาจของภาคประชาสังคม ดังนั้นการที่จะแก้ปัญหาดังกล่าวในข้างต้นรัฐบาลควรที่จะแสวงหาแนวทางเพื่อกำหนดกฎเกณฑ์ กติกาให้ภาคประชาสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตรวจสอบการใช้อำนาจ หรือกระบวนการอื่น ๆ ในทุกด้านขององค์กรต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน หรือแม้แต่องค์กรอิสระที่จัดตั้งขึ้น โดยรัฐธรรมนูญ

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

เนื่องจากงานวิจัยชิ้นนี้ได้มุ่งเน้นศึกษาความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างผู้แสดงต่าง ๆ ในระดับท้องถิ่น สำหรับขยายความสัมพันธ์ของตัวผู้แสดงในระดับที่สูงขึ้นไปยังไม่ได้เจาะลึกเท่าที่ควร ดังนั้นจึงเป็นจุดอ่อนที่สำคัญ อีกประการหนึ่ง งานวิจัยชิ้นนี้ไม่ได้เจาะลึกการเปลี่ยนแปลง

ของสังคมไทยในระดับมหภาค เช่น การเปลี่ยนที่เกิดขึ้นมาจากทุนนิยมแบบตะวันตก การพัฒนา
ของรัฐในด้านโครงสร้างพื้นฐาน นโยบายการพัฒนาชนบทและการปฏิบัติการหลังไหลเข้ามาของ
วัฒนธรรมตะวันตก รวมไปถึงการเจริญเติบโตของภาคอุตสาหกรรม ภาคพาณิชย์กรรม และภาค
บริการ ซึ่งเหตุปัจจัยที่กล่าวถึงข้างต้นเป็นฉนวนเหตุสำคัญในการที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง
ทางสังคมวัฒนธรรมขึ้นในระดับหมู่บ้านและสังคมท้องถิ่น โดยรวม ดังนั้นในการศึกษาวิจัยใน
ครั้งต่อไปผู้วิจัยเสนอให้ทั้งน้ำหนักในการวิเคราะห์ทั้ง 3 ประการ อย่างใกล้ชิดยิ่งขึ้น คือ
ความสัมพันธ์ทางสังคมของผู้แสดงในระดับท้องถิ่น และความสัมพันธ์ทางสังคมของผู้แสดง
ในระดับที่สูงขึ้นไป รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในระดับมหภาคที่มีผลกระทบต่อ
การเปลี่ยนแปลงสังคมวัฒนธรรมท้องถิ่นในวงกว้าง